

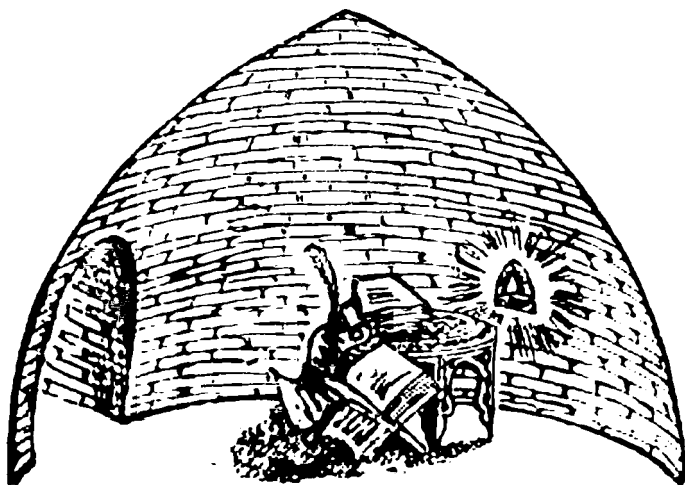
Девоци
хикмати

دیوائ
حکمت

احمد یسوی

دیوان مکتب

Аҳмад Ясабий

Девони ақиқат

ТОШКЕНТ

Ғафур Ғулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси

1992

ришларини сўради. (Шунингдек, ушбу китобни нашрга тайёрлашда ўз маслаҳатларини аямаганлиги учун Туркистон Хилват масжидинини имом ноиб Аблаз ота Абулқодир ўғлига «Туркистон» Хайрия ассоциацияси раиси Эркин Журабеков, Расулмуҳаммад Ашурбой ўғли миннатдорчилик билдиради).

Расулмуҳаммад Ашурбой ўғли тайёрлаган «Девони ҳикмат» 1836 йили Қозонда нашр этилган бўлиб, уни ҳам Яссавий ҳикматларини тўлиқ уз ичига олган, деб бўлмайди. Чунки Аҳмад Яссавийнинг ўзи тўрт мингдан ортиқ ҳикматлар ёзганини девонининг бир неча жойида таъкидлаб утган. Бунинг устига, Қозон нусхасига бошқа муаллифлар (Ҳаким Ато, Юсуф Байзовий каби)ларнинг ҳикматлари ҳам аралаштириб юборилган. Бизнингча, бу билмай қилинган иш бўлмаса керак, негаки, бу ҳикматлар охирида муаллифларнинг номлари бор. Улар бевосита Аҳмад Яссавий билан боғлиқ бўлгани учун Қозон ноширлари уларни қўшиб нашр этишни лозим кўрганга ўхшайдилар.

Қўлингиздаги нусханинг афзал томонларидан бири шундаки, унга Аҳмад Яссавийнинг сулуки (йўли)ни баён қилувчи «Фақрнома» рисоласи ҳам киритилган. Маълумки, Хожа Аҳмад Яссавий ўз йўлини Пайгамбар алайҳиссаломнинг «Ал-фақру фаҳри» («Фақирлик фаҳримдир») деган ҳадисига асослаган эди. «Фақрнома»да ана шу йўлнинг қондақонунлари ва тартиблари муфассал баён қилинган. Бироқ бу нусхада «Фақрнома» Хожа Аҳмад Яссавий ёзган рисола тарзида кўрсатилган. Рисолани уқиш жараёнида унинг Аҳмад Яссавий эмас, балки бошқа бир одам томонидан ёзилгани ўз-ўзидан равшан бўлади. Ушбу сатрлар муаллифининг қўлида «Фақрнома»нинг қўлёзма нусхаси мавжуд бўлиб, унинг биринчи бетига бу каминанинг қиблагоҳи Махсум Восидий (Мулла Ҳасанхон Махсум мулла Иброҳим ўғли) томонидан «Мин мақулотни Хожа Аҳмад ал-Яссавий» («Хожа Аҳмад Яссавийнинг айтганларидан») деб ёзиб қўйилган.

Қозон нашри ҳам, ўз навбатида Аҳмад Яссавийнинг барча ҳикматлари ва унинг тилини соф ҳолда сақлаб қолган, деб айта олмаймиз. Чунки ундаги кўпгина сўзлар татар тилига мослаштириб юборилган, айрим мисраларда оҳанг, радифлар бузилган, баъзи бандлар тўлиқ эмас. Энг асосийси эса девон битта нусха асосида босилгани ва бошқа нусхалар билан солиштирилмагани куришиб турибди. Қўлингиздаги нусхани нашрга тайёрлаган Расулмуҳаммад Ашурбой ўғли ҳам, албатта, бу соҳада етук мутахассис эмас. Биз ҳам бақадри имкон нусханинг тўғри бўлишига ҳаракат қилдик. Аммо, тан олиб айтиш керакки, ҳикматларнинг тўлиқ ва бехато бўлиши учун катта илмий тадқиқот ўтказилиши, ҳикматларнинг илмий-танқидий матни тайёрланиши лозим. Бунинг учун Туркия ёки Қозон нусхаларига суяниб қолмай, бошқа жумҳуриятлардаги ва Тошкентдаги қўлёзмалар хазиналарини синчиклаб урганиб, у ердаги қўлёзмаларни асос қилиб олиш зарур. Ҳикматларнинг ёзилганига ҳам олти асрча утган бўлиб, ундаги кўпгина сўзлар хозирги пайтда истемолдан чиқиб кетганини ҳисобга олиб, уларнинг маъноси ва тўғри уқилишини таъминлаш мақсадида туркийшунос олимлар ҳам бу ишга жалб этилса фойдадан холи бўлмайди.

Қўлингиздаги нусханинг бошидаги «Фақрнома»да Хожа Аҳмад Яссавий сулуки (йўли)нинг баёни берилгани ва бошқа ерларда ҳам бу ҳақда гапириб ўтилгани (И. Ҳаққулов нашри) учун биз бу ҳақда тўхталмадик. Зотан, тасаввуфдаги бу оқимни тугал баён қилиш учун жуда катта ва чуқур илмий тадқиқот олиб бориш зарур, бу эса келажак ишидир. Уқувчига тушуниш осон бўлиши учун китоб охирига қисқача изоҳ ва луғат илова қилинди.

Маҳмуд Ҳасаний

ФАҚРНОМА

Бисмиллоҳи Раҳмони Раҳим

Абхамдулиллоҳи раббил оламин ва-л-оқибату лил-муттақин вассалоту вассалому ало расулиҳи Муҳаммадин ва олиҳи ва асҳобиҳи ажмаъин.

Аммо, билгилким, қутб ул-ақтоб ва сарвари машойих, султон ул-авлиё ва бурҳон ул-атқиё, фарзандхонди Ҳазрати Султон ул-анбиё (Муҳаммад) саллаллоҳу алайҳи васаллам Ҳазрати Султон Хожа Аҳмад Яссавий ондоғ ай-тибдурларким: «Биздин сўнгра охир ул-замон ёқин бўлганда, ондоғ машойихлар пайдо бўлғайким, иблис алайҳил-лаъна олардин сабақ олғай ва ҳамма халқ олағра муҳиб бўлғай ва муридларини бошқара олмағайлар. Ул шайхларким, муридларидин тамаъ қилғай ва жонини кифру залолатдин ойирмағай ва аҳли бидъатни яхши кўргай ва аҳли суннатни ёмон кўргай ва илми шарият бирлан амал қилмағай ва номаҳрамларга кўз солғайлар ва ёмонлиғ пеша қилиб, Аллоҳ таъолонинг раҳматидин умид тутқай ва машойихлар ишини хор кўргай, муридлари рад бўлғай. ўзлари муртад бўлғай ва яна хорлиқ-зорлиқ бирла муридларининг эшигида юругайлар. Ул ҳолда муридлардин ниёз олғайлар. Агар муридлари назру ниёз бермаса, урушқайлар. Ой ғойлар, мен безормен, Худо безор, дегайлар.

Шайх улдурким, ниёз олса, мустақиҳларға, ғариб, бечораға бергайлар. Агар олиб ўзи еса, мурдор эт емишдек бўлғай. Агар тўн қилиб кийса, ул тўн тўзғунча Ҳақ таъоло намоз, рўзасини қабул қилмағай ва агар олган ниёзидин нон қилиб еса, Ҳақ таъоло они дўзахда турлук азобға гирифтор қилғай. Ва агар ондоғ шайхға ҳар киши эътиқод қилса, кофир бўлғай. Ондоғ шайхлар малъун турур. Онини фитнаси Дажжолдин бадтар, шариятда, тариқатда, ҳақиқатда, маърифатда муртад турур.

Эй толиб, агар Ҳақни талаб қилиб, тобай десанг, ондоғ пирға қўл бергилким, шариятда орифи биллоҳ бўлса, тариқатда воқифи асрор бўлса, ҳақиқатда комилу мукамал булса, маърифатда дарёйи ум-

мон бўлса, ондоғ пирга қўл бергилким, саодат бўлғай. Агар мурид шариат илмини билмаса, шариат илмини онга ургатғай. Агар тариқатда ҳоли воқеъа пайдо бўлса, тариқат илми бирлан йўлга солғай ва ҳақиқат сирини муридга йўл кўрсатғай. Маърифатда жазабаи Ҳақ пайдо қилғай.

Шайх Зуннун Мисрий раҳматуллоҳи алайҳ ондоғ айтибдурларким, мурид қирқ йил хизмат қилмагунча, шайхлик ва фақирлик ва дарвиш ўрни онга таъйин бўлмас ва хирқа киймоқи онга раво эрмас.

Ҳазрати Султон Хожа Аҳмад Яссавий ондоғ айтибдурларким, ҳар ким пирлик ва шайхлик даъвосин қилур бўлса, қирқ йил то пирнинг хизматида юрмагунча, шайх ўрни онга раво эрмас. Агар мурид олса, рад турур. Ҳар ким дарвишлик даъвосин қилса, аввал Ҳақ амрина буйун сунуб, шарнат амри бирла бўлғай. Ва ботил ишлардин ва бидъат ишлардин парҳез қилғай, кеча қиём бўлмагунча, кундуз хизмат қилмагунча, шайхлик даъвосин қилса, ботил турур. Агар тавба қилмай дунёдин борса, Ҳақ таъоло тамуғда турлук азобға гирифтор қилғай.

Эй дарвиш, агар зоҳид булса, риёи обид булса, савдойи сўфи бўлса, гадойи дарвиш бўлса, ҳар жой сўфиликлари мурдор, ишлари фасод, муридлари муртад, сўфиликлари худруйлик, дарвишликлари тамаълик, ниятлари фитналик, тариқалари ибоҳат, суннатлари бидъат, феъллари қабоҳат, натижалари шақоват, сирлари хиёнат ва ғусллари жанобат; сўфиларда риёзат йўқ, фақирларда қаноат йўқ, ғанийларда саховат йўқ, дарвишларда ваҳми қиёмат йўқ, эй дарвиш, аҳволимиз нечук бўлғай.

Эй дарвиш, билгил ва огоҳ бўлғилким, аввал — калимаи шариат, иккинчи — калимаи тариқат, учинчи — калимаи маърифат, тўртинчи — калимаи ҳақиқатни билмак керак. Агар сўфи бўлуб, бу калималарни билмаса, сўфи эмас.

Калимаи шариат бу турур: ло илоҳа иллаллоҳу Муҳаммадун расулulloҳ.

Калимаи тариқат бу турур: ло илоҳа иллаллоҳу саффан саффо, Муҳаммадун расулulloҳ.

Калимаи маърифат бу турур: ло илоҳа иллаллоҳу азматихи, Муҳаммадун расулulloҳ хилқатуҳу.

Калимаи ҳақиқат бу турур: ло илоҳа иллаллоҳу биқудратуҳу Муҳаммадун расулulloҳ би-рисолатихи.

Эй дарвиш, машойих мотақаддамнинг фақирлигини қабул қилиб, сўзларига пайравлиғ қилиб, аҳқому арконларини билиб, хаво ва ҳавасни тарк қилиб, нафсини мужо-

ҳада ёйи бирлан синдуруб, ўзига мутеъ қилиб, ва қаноъ-
атни пеша қилиб, қазосина рози бўлуб, балосиға сабр қи-
либ, неъматига шукр қилиб, айтган рисолаға амал қилиб,
Худойи таъоломнинг амрини бажой келтурса, дарвиш-
лик оти онга мусаллам бўлур, йўқ эрса, буларни билмай
шайхлик даъвосин қилса, қиёмат куни қаро юзлик бўлуб,
шарманда бўлғай. Наъзубиллоҳи мин золика. Фақирлик
мартабаси мақоми аъло турур, ҳар кимга муяссар бул-
мас!

Қудрат бирлан Ҳиқдин сизга фармон булди,
Тубсиз тенгиз ичра ёлғуз туштум, дўстлар.
Ул тенгизга Уғон изим фармон қилди,
Биҳамдиллоҳ, соғ-саломат чиқтим, дўстлар.

Ёшим етти, умрум кетти, кўкка учтум,
Бағрим тошти, ақлим шошти, ерга туштум,
Нафсу шайтон хайли бирлан кўб уруштум,
Сабру ризо мақомотин оштум, дўстлар.

Тўққузумда тугал туздум, туқунмадум,
Ун ёшимда ўнг ёғимга ургулмадим,
Ун биримда ўз нафсимга зобит бўлдум,
Фақру ризо мақомотин кечтим, дўстлар.

Ун иккимда барча арвоҳ калом қилди,
Ҳурлар қаршу келиб, менга салом қилди,
Сир шарбатин соқий бўлуб, манга сунди,
Они олиб адаб бирлан ичтим, дўстлар.

Ун учумда ғаввос бўлуб, дарё чўмдим,
Маърифатни гавҳарини сирдин тердим,
Шамъин кўруб парвонадек ўзум урдум,
Беҳуш бўлуб ақлим кетти, шоштим, дўстлар.

Ун тўртумда туфроқ сифат хорлиғ торттим,
Ху-ху тею бошим бирлан тунлар қоттим,
Минг олтунлик қийматини бирга соттим,
Ондин сўнгра қанот тутуб учтим, дўстлар.

Ун бешимда даргоҳингга ёниб келдим,
Ёзуқ бирлан ҳар иш қилдим, хато қилдим,
Тавба қилиб Ҳаққа бўйун сунуб келдим,
Тавба қилиб ёзуқлардин қочтим, дўстлар.

Жабраил ваҳий келтурди ҳақ Расулга,
Оят келди, зикр этгин, деб жузву куллга,
Хизр бобом солди мени ушбу йўлга,
Один сўнгра дарё бўлуб тоштим, дўстлар.

Шариатнинг бўстонида жавлон қилдим,
Тариқатнинг гулзоринда сайрон қилдим,
Ҳақиқатдин қанот тутуб тайрон қилдим,
Маърифатнинг эшигини очтим, дўстлар.

«Аласт» хамрин пири муғон туё берди,
Ича бердим, миқдоримча қуёберди,
Қул Х о ж а А ҳ м а д, ичим-тошим қуёберди,
Толибларга дурру гавҳар сочтим, дўстлар.

Алқисса, бу мақом анбиёлар ва орифлар ва ошиқларнинг мақоми турур, хусусан, ҳазрат Расули акрам саллаллоҳу алайҳи васалламнинг мақоми турур, яъни «Ал-фақру фаҳри» дедилар ва фақирни яхши кўрмак имондин турур, фақирни хор тутмоқ куфр турур. Нечукким, ҳазрати Набино саллаллоҳу алайҳи васаллам айдилар: «Ҳуббу-л-фуқарои мин-ал имон ва буғзу-л-фуқарои мин-ал куфри».

Аммо фақирлик мартабаси ва ҳурмати етти қат осмондин ва етти қат ердин улугроғ турур, нечукким ҳазрати Расули акрам саллаллоҳу алайҳи васаллам айдилар: «Ҳурмату-л-фуқарои-л-муъминина аъзаму индаллоҳи мин сабъи-с-самовоти ва сабъи-л-арзинна».

Эй дарвиш, ҳар ким ганийларни икром қилса дунёси учун абадул-абад Худойи таъолонинг лаънатига гирифтор бўлур ва агар фақирни ҳақир кўрса ва иҳонат қилса, худойи таъоло чандон азобга гирифтор қилгай. Бул феъл муъминларда бўлмас, магар мунофиқларда бўлгай.

Ҳазрати Али разияллоҳу таъоло анҳу ривоят қилурларким, дарвишлик мақоми 40 турур. Агар билиб амал қилса, дарвишлиги пок турур ва агар билмаса ва ўрганмаса, дарвишлик мақоми онга ҳаром турур ва жоҳил турур. Ва ул қирқ мақомдан ўн мақом шариятда турур ва ўн мақом тариқатда турур ва ўн мақом маърифатда турур ва ўн мақом ҳақиқатда турур.

Ул 10 мақом шариятда турур: аввал — имон келтурмақ Ҳақ таъолонинг бирлигига ва борлигига ва сифатига ва зотиға. Иккинчи — намоз ўқумак турур. Учунчи — рўза турур. Тўртунчи — зақот бермак турур. Бешинчи — ҳаж тавоф қилмоқ турур. Олтинчи — мулойим сўзламак турур. Еттинчи — илм ўрганмак турур. Саккизинчи — ҳаз-

рати Расул саллаллоҳу таъоло алайҳи васалламни суннатларини бажой келтурмак турур. Тўққузинчи — амри маъруфни бажой келтурмак турур. Унунчи — наҳи мункар қилмоқ турур.

10 мақом тариқатда турур: аввал — тавба турур, иккинчи — пирга қул бермак турур, учунчи — хавф ва рижо турур, яъни Ҳақ таъолонинг газабиндин қўрқуб, раҳматининг умидвор бўлмоқ турур, тўртунчи — бирд-авродни бажой келтурмак турур, бешинчи — лаззот ва шаҳавотни тарк қилмоқ турур, олтинчи — пирни хизматида бўлмоқ турур, еттинчи — пирни ижозати билан сўзламоқ турур, саккизинчи — насиҳат эшитмак турур, тўққузинчи — тажрид бўлмоқ турур, ўнунчи — тафрид бўлмоқ турур.

10 мақом маърифатда турур: аввал — фано бўлмоқ турур, иккинчи — дарвишликни қабул қилмоқ турур, учунчи — ҳар ишга таҳаммул қилмоқ турур, тўртунчи — ҳалол таййиб талаб қилмоқ турур, бешинчи — маърифат қилмоқ турур, олтинчи — шариатни ва тариқатни барпой гутмоқ турур, еттинчи — дунёни тарк қилмоқ турур, саккизинчи — охиратни ихтиёр қилмоқ турур, тўққузинчи — вужуд мақомини билмоқ турур, ўнунчи — ҳақиқат асрорини билмоқ турур.

10 мақом ҳақиқатда турур: аввал — хокроҳ бўлмоқ турур, иккинчи — яхши-ёмонни танимоқ турур ва бурун лўкмага қул солмамоқ, балки фазлага қаноат қилмоқдур. Узини лўкмасини сабили роҳ қилмоқ ва кишини озор бермагай ва фақирлиқга мункар булмагай, ва сайри сулук қилмоқ, ҳар кимдин сирни сақламоқ ва шариат ва тариқат ва ҳақиқат мақомини билмак ва амал қилмак.

Шайх Ҳасан Басрий раҳматуллоҳи алайҳ ривоят қилурлар ҳазрати Расул саллаллоҳу алайҳи васалламдинки, ҳазрати Али разияллоҳу анҳуға айдилар: «Меърож кечаси Ҳақ таъоло фармони билан ҳазрати Жаброил алайҳиссалом Буроқ келтирди, етти қот осмондин ошурди, Тангри азза ва жалл қудрати билан ажойбларни кўрди, Ҳазрат Рабб ил-оламин салом килди, Ҳақ таъоло ҳабиби жавоби салом олди. Рабб ул-арбобдин нидо келди. «Ё саййид-ал-мурсалин, юқори назар қил!». Ҳазрати расули акрам саллаллоҳу алайҳи васаллам назар қилди, эрса ажойиб суратларни кўрурларки, онинг шарҳи еру кўкка сизмас, онда ҳайрон бўлдилар ва беҳуш бўлдилар, яна ҳушларига келдилар, айдилар: «Ё раб, ул на сурат эрдикки, кўрдум, ақл-ҳушумдин кеттим?» Ҳазрати Рабб ул-иззатдин нидо келдики, ул сурат фақирлиқ сурати ту-

тур. Эй Муҳаммад, агар мени тиласанг фақир бул, таж-
рид ва тафрид бўлғил, ва агар дийдор тиласанг риёзат
тортғил, то маннинг жамолимга мушарраф булғайсан
Ва хар ким дийдор тиласа ғайри ҳақ онга харом ту-
рур.

Фақирлиқ сурати кукда эрди, кукдин ерга инди, саҳо-
балар фақирлиқ суратини кўрдилар, аммо машойихлар ул
суратни баёнида мухталиф сўзлаб турурлар.

Ҳазрати Али разияллоҳу анҳу айдилар: «Ҳазрат Му-
ҳаммад Мустафо саллаллоҳу алайҳи васаллам ул кеча
Меърождин ёниб келдилар, муборак юзларида нуре кўр-
дум, уни саккиз минг олам ул нурдин менга аён бўлди.
Онда айдим: «Ё Расулаллоҳ, бу кун юзунгизда нур кўр-
дум, кундагини зиёда».

Ҳазрат Расул саллаллоҳу алайҳи васаллам айдилар:
«Бул кеча Меърожда Рабб ул-оламин ҳазратида фақир-
лиқ суратини кўрдум, ишқ шаробидин бир журъа нуш
қилдим», дедилар.

Ҳазрати Али разияллоҳу анҳу айдилар: «Бу ҳолда мен
ҳам орзу қилдим». Ҳазрати Расул саллаллоҳу алайҳи ва-
саллам ишқ шаробидин бир журъа менга ҳам бердилар,
ичтим, беҳол бўлдум ва беҳуш бўлдум, яна ҳушимга кел-
дим, ҳар на Ҳазратга муояна ва мушоҳада эрди, менга
ҳам шундоғ муояна ва мушоҳада булди.

Ҳазрати Расули акрам саллаллоҳу алайҳи васаллам
айдилар: «Ё Али, фақрлиқ 10 мақом бор турур ва 10
нур бор турур ва 10 йул бор турур ва 10 урун бор турур
ва бул қирқ мартаба турур:

Ул 10 мақом бор турурким: аввал — мақоми қаноат ту-
рур, чунончи ҳазрати Расули акрам саллаллоҳу алайҳи
васаллам айдилар: «Ал-қаноату канзул лояфин», яъни қа-
ноат ганжедурким, ҳаргиз туганмас ва молнинг фойдаси
йўқтур, улум вақтида муқаттиъ булур. Иккинчи мақом —
балога таҳаммул қилмоқдур. Учунчи мақом — гирифтор-
лиқ турур бандаликга. Туртунчи мақом — азоб турур. Ай-
юб найғамбардек бўлмиш турур. Бешинчи мақом — ҳай-
рат турур. Олтинчи мақом — риёзат турур. Еттинчи
мақом — очлиқ турур. Саккизинчи мақом — ҳалокат турур.
Гуққузунчи мақом — дил хаста булмоқдур. Унунчи ма-
қом — ҳазрати Рабб ул-izzat лиқоси турур.

Ва 10 нури фақр: аввал — нури сидқ, иккинчи — нури
сабр, ҳазрати Расул саллаллоҳу алайҳи васаллам айдил-
лар: «Ассабру канзун мин кузузи-л-жаннатин», яъни сабр
беҳиштнинг ганжларидин турур. Учунчи — нури шукр ту-
рур. Туртунчи — нури фикр турур. Бешинчи — нури зикр

турур. Олтинчи — нури намоз турур. Еттинчи — нури рўза турур. Саккизинчи — нури имон турур. Тўққузунчи — нури садақа турур. Унунчи — нури жони пок турур.

Ва 10 йўли фақр: аввал — тавба турур. Иккинчи — ёзуқлардин қайтмоқ турур. Учунчи — пушаймонлиғ турур ёмон ишлардин. Тўртунчи — хайрат турур. Бешинчи — хорлиқ ва зорлиқ турур. Олтинчи — ҳақ таъолодин ёри тиламак турур. Еттинчи — ёмон йуллардин ёнмоқ турур. Саккизинчи — Худойи таъолонинг зикри бирлан бўлмоқ турур. Тўққузунчи — тафаккур турур. Унунчи — фано бўлмоқ турур.

Ва 10 урун бор турур: Фақир турур, ҳикмат турур, адл кизинчи — Худойи таъолонинг зикри бирлан бўлмоқ турур. эҳсон турур, сатторлиғ турур, амонат турур, таслим турур.

Шайх Шаҳобиддин қаддасаллоҳу сирраҳу айдилар: «Дарвишликға бул 40 шароитни билмак керак, ондоғ кишини сўфий дегайлар».

Султон Аҳмад Кубро айдилар: «Етмиш уч йил умр кўрдум, қирқ йил мусофирлиқ бирла булдум, етти йил ҳаж қилдим, минг мартаба хатми Қуръон қилдим, етмиш мартаба ҳазрати Расул саллаллоҳу алайҳи васалламни тушумда кўрдум, муборак юзларига қараб турдим, бул 40 мақомни менга айдилар, мен амал қилмадим, ҳазрат вожиб таъолоға етишмадим».

Ҳазрати шайх Шаҳобиддин раҳматуллоҳи алайҳ айдиларки: «Бул 40 мақомнинг ўни шариатда турур ва ўни тариқатда турур ва ўни маърифатда турур ва ўни ҳақиқатда турур. Ҳар сўфи, ҳар дарвиш, ҳар фақирким, бул 40 мақомни билмаса ва амал қилмаса, сўфилик, шайхлик ва фақирлик даъвосин қилса, ёлғон турур, ва агар сўфиға бу дунёнинг неъматини тамом берсалар, кофирларга ишорат қилса керак, ва агар уқбо неъматини ва жаннатини тамом берсалар, мўъминларга ишорат қилса керак, меҳнат ва ранжи балони ўзига кўрса керак, сўфи агар хилватда бўлса, Ҳақ таъолонинг зикри бирлан бўлса керак, ва агар халқ орасида бўлса, шариат амри бирла иш қилса керак ва ҳар вақтки дармонда бўлса, онинг даргоҳига сабр қилса керак. Сўфи ҳалол емакдин тавба қилса керак, илло бақадри зарурат то шубҳага тушмагай, ва агар сўфи дунё неъматини тиласа, сўфи эмас ва агар дуо ва зор билан бало ва меҳнат қилса, сўфи турур ва шайхлик мақоми мужоҳада турур, ва аҳли дунё баландни тилар ва аҳли уқбо пастликни тилар, хор-зорлиқни тилар, ва агар сўфиға бало келса, оҳ-воҳ демас ва сабр қилур ва агар

сүфининг нафси неъмат орзу қилса, нафсини орзусини бермагай. Ва агар сүфи оч булса ва бараҳна булса, хушнуд бўлгай ва сабрдин ўзгани ихтиёр қилмагай, хуш тавозеълиқ бўлгай. Бул 10 мақом шариятда турур.

Ва 10 мақом тариқатда турур, таслим турур, яъни агар бало ва меҳнат бошига келса ўзини таслимга жону дил бирлан солгай. Яна ичмакдин ва емакдин, киймакдин халқдин тиламасун ва гилам порасини атласдан зиёда кўрсун. Кундузи рўза, кеча намозда бўлсун ва тиловати Қуръон бирла бўлсун. Назм:

Уқуб Қуръон, тиловат қилмағил тарк,
Десаңг охирда бўлсун роҳати марғ.

Ва агар таом еса ва либос кийса, нияти ибодат бўлсун ва аҳли меҳнатдин ўзгани зикр қилмасун ва яна ихлос бирла бўлсун. Сүфи ҳар кеча намози таҳажжудни тарк қилмасун, хавфу рижо ичида бўлсун ва агар сүфи тоъатни халқга зоҳир қилса, риё учун, эллик йиллиқ тоъатни зарра таомга сотқай, Тангри азза ва жаллага шоиста бўлмагай. Яна сүфи йўлига ростлиқ бирлан қадам қўйса керак ва рост сўзласа керак, зероки кўнгил тилга хабар берур!

Яна сүфи нафсини куйдуруб, фано қилса керак, дунёдин сўзламаса керак, Ҳақ таъолонинг ёди бирлан хушвақт бўлса керак, ва яна сүфи паст бўлса, Ҳақ таъолони тобқай, агар ўтқа боқса Ҳақни кўргай ва агар сувга боқса Ҳақни кўргай ва агар юқори боқса Ҳақни кўргай ва агар қуйи боқса Ҳақни кўргай ва агар илгари боқса Ҳақни кўргай ва агар ўлтурса Ҳақни кўргай мушоҳада кўзи бирлан. Ва яна сүфи «илмул-яқин» ва «айнул-яқин» мақомини тобқай ва агар сир кўзи бирлан юқори боқса аршни кўргай ва агар қуйи боқса етти табақаи заминни то таҳтас саро пушти гов ва моҳийни кўргай ва ҳеч ҳижоб бўлмагай, Ва агар «ҳаққул-яқин» кўзи бирлан боқса махлуқот ва маснуотдин кечиб, бечун ва бечугуна ҳақни кўргай ва маърифатда барча кавнайни оламини кўргай, таниқ турур бешак ва бешубҳа.

Яна сүфи дунё ва охиратда онинг ҳимматига сиғмас, барча беҳиштнинг неъматлари кўзига кўрунмас, яна сүфи деган Худонинг шавқида сувдек бўлуб, эриб оқса керак. Кўнгилни Ҳақни ризосига берса керак, фарзандига ва молига бермаса керак. Яна сүфи деганни гўрида тобмағайлар ва пулсиротда ҳам тобмағайлар ва жаннатда ҳам

юбмағайлар, ҳазрати вожиб таъолонинг қурбида тобқайлар!

Агар сўфи айтса: «Эй бор Худоё, барча осийларни менга бағишлағил», деса, онинг сўзини Ҳақ таъоло рад қилмағай. Ва яна сўфи то ҳазрати Ҳақ таъолодин нидо эшитмаса, жонини бермағай, Мункар ва Накирдан андиша қилмағай, қиёматни андиша қилмағай, ҳуру қусурга боқмағай то Малики Гаффорни курмагунча.

Яна сўфи ул бўлурким, барча ишлардин кўнгли совуқ бўлса, нафси шаҳавотдин соф бўлса, ботини офотдин соф бўлса, юруши соф бўлса, ботини пухта бўлса, кўзи икки дунёдин духта бўлса, сари афрухта бўлса.

Бул айтилган саксон мақом булди.

Эй дарвиш, ҳар бир мақом бир пайғамбарнинг мақоми турур. Аввал ҳазрати О да м алайҳиссаломнинг ва охири Мухаммад Мустафо саллаллоху алайҳи васалламнинг турур.

Султон ул-машойих ҳазрати Хожа Аҳмад Яссавий раҳматуллоҳи алайҳ айдиларким: «Етмиш илм билмагунча, етмиш мақом йўлини тай қилиб кезмагунча, ҳар ким шайхлик мақоми даъвосин қилса, ул ҳамон бут бўлғай». Шайх Сирри Сақтий раҳматуллоҳи алайҳ айдиларким: «Фақр бир тоғ эрур, барча конларнинг макони турур». Шайх-ул-машойих қаддасаллоху таъоло арвоҳаҳум айдилар: «Фақр бир дарёе турур, ул дарёени поёни йўқ, онинг поёнини киши кўргани йўқ, бажуз ҳазрати Мухаммад Мустафо саллаллоху алайҳи ва олиҳи васаллам. Саййид ут-тоифа ҳазрати Жунайд Бағдодий айтурлар: «Фақр бир пушта турур». Саййид Аҳмад Кубаро айтур: «Фақр — нури Худо турур, ҳар кимга ул нурнинг зиёси тегса, онинг зиёсидин камоли ишиқ топар». Шайх Аҳмад айтур: «Фақр бир тожи давлат турур, ҳар ким бошига кийди икки жаҳонда султони абдний бўлди». Шайх Шақиқ Балхий раҳматуллоҳи алайҳ айтур: «Фақр бир ўт турур, ҳар кимнинг кўнглига тушти, вужуди олтун булди». Шайх Аҳмад Жомий айтур: «Фақр бир шароб турур, ҳар киши журъа нўш қилди, то қиёматгача масти лиқо бўлди». Шайх Қутбиддин Ҳайдар айтур: «Фақр жазабан Худовандо эрур, ҳар кимга тегса икки жаҳонда муроди ҳосил бўлди». Хўжа Абдуллоҳ Ҳайдар айтур: «Фақр ҳидоят Раббано турур, ҳар кимга йўл топти, жовидона султонлигини топти». Шайх Мансур Ҳаллож айтур: «Фақр дийдорн Ҳақ таъоло турур, ҳар ким кўрди курмади». Луқмон Сарахсий айтур: «Фақр шаҳбози ҳиммат турур, ҳар кимга кўнди, ул киши Аршга парвоз қилди, то ломаконни сайр қилди». Ва машойихлар қавли мун-

доғ эрур: «Фақр Ҳақ таълонинг ~~боғи~~ ~~ва~~ ~~асли~~ ~~дин~~ дарахте турур, ул дарахтининг бутеги ақд турур, решаси ҳидоят турур, меваси хайру саховат турур, ~~т~~соясси қаноат турур, онинг бўйи шавқ турур, онинг барғи ҳар кимга тегдй, амали солиҳ ҳосил қилди, ҳар ким мевасидин еди, ҳаёти жовидона тобти ва агар бўйи ҳар кимга тегса масту ҳайрон бўлғай ва агар соясида ўрун олса офтоби ҳақиқат онга тушғай».

Эй дарвиш, фақрнинг олти одоби бор турур, ул яхши-ёмон сўзга сукут қилмоқ ва пир олдида хомуш бўлмоқ ва беижозати пир сўзламамак ва киши бирлан оччигсиз бўлмоқ ва хос олимнинг хизматини қилмоқ ва нафсини ўлтурмак ва ҳаво ва ҳавасни тарк қилмак. Фақрдин покиза нарса бўлмас!

Фақр ғурбат турур, оч бўлмоқ турур, ва агар оч бўлса онинг таҳорати ва зикри кунглидин кетмас, ва агар тўк булса фасодлар пайдо бўлур.

Фақр мақоми саккиз турур: аввал — тавба турур, ибодат турур, муҳаббат турур, сабр турур, шукр турур, ризо турур, зуҳд турур, орифлиқ турур. Аввали ҳазрати Одам алайҳиссаломдин қолди, обидлик — ҳазрати Идрис алайҳиссаломдин қолди, шукр ва муҳаббат — ҳазрати Иброҳим алайҳиссаломдин қолди, сабрлик — ҳазрат Айюб алайҳиссаломдин қолди, розилиқ — ҳазрати Мусо алайҳиссаломдин қолди, зоҳидлик ҳазрати Исо алайҳиссаломдин қолди, орифлиқ — ҳазрати Муҳаммад Мустафо саллаллоҳу алайҳи васалламдин қолди.

Фақр мартабаси етти турур: жувонмардлик турур, сипоҳийлик турур, хирқа турур, сабр турур, қаноат турур, шукр турур, таваккул турур. Жувонмардлик ҳазрати Алидин қолди, сипоҳийлик ҳазрати Сулаймон алайҳиссаломдин қолди, ғурбатлик Яҳё алайҳиссаломдин қолди, сабрлик ва ризолик ҳазрати Айюб алайҳиссаломдин қолди. қаноатлик ҳазрати Муҳаммад Мустафо саллаллоҳу алайҳи васалламдин қолди.

Ҳар дарвишки, бул етти мақом дарвишликни билмаса ё билиб амал қилмаса шайхлик ва мурид олмоқ онга харом турур.

Эй дарвиш, бул «Фарқнома»да ҳар васиятқи битилди, каломи раббоний ва ҳадиси набавийдин ва ижмоъи умматдин битилди. Ҳар толибки, бул васиятларга амал қилиб, истиқомат қилса, дунё ва уқбо онга муяссар булғай ва агар амал қилмаса, охир дамда жойини куриб пушай-~~мси~~ ~~чин~~ ~~ғай~~ ~~ва~~ ~~шар~~ ~~м~~ ~~д~~ ~~да~~ охират булғай. Ҳар дарвиш бу

40 мақомни билмаса ва амал қилмаса онинг шайхлиғи шайтоний турур.

Аввал мақоми малакут, иккинчи мақоми лоҳут, учунчи мақоми носут, тўртунчи мақом жабарут.

Мақоми жабарут — шариат турур.

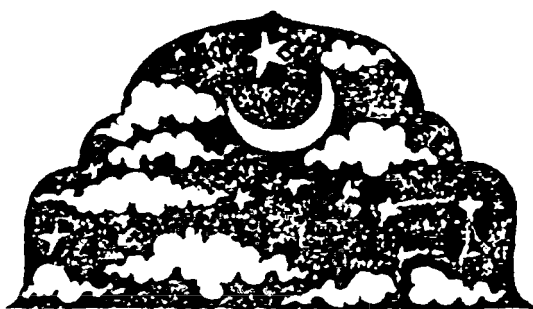
Мақоми малакут — тариқат турур.

Мақоми лоҳут — маърифат турур.

Мақоми носут — ҳақиқат турур.

Валлоху аълам бис-савоб.

ҲИКМАТЛАР

Бисмиллоҳир Раҳмонир Раҳйим

Бисмиллоҳ деб баён айлай ҳикмат айтиб,
Толибларға дурру гавҳар сочтим мано.
Риёзатни қоттиғ тортиб, қонлар ютуб,
Мен дафтари соний сўзин очтим мано.

Сўзни айдим ҳарким бўлса дийдор талаб,
Жонни жонға пайванд қилиб, рағни улаб,
Ғариб, етим, фақирларни кўнглин сийлаб,
Кўнгли бутун халойиқдин қочтим мано.

Қайда кўрсанг, кўнгли синуқ марҳам бўлғил.
Андоғ мазлум йўлда қолса, ҳамдам бўлғил.
Рўзи машҳар даргоҳига маҳрам бўлғил,
Мовуманлик халойиқдин қочтим мано.

Ғариб, фақир, етимларни Р а с у л сўрди,
Ушал туни Меърож чиқиб дийдор кўрди,
Қайтиб тушуб ғариб, фақир ҳолин сўрди,
Ғарибларни изин излаб туштум мано.

Уммат бўлсанг, ғарибларға тобеъ бўлғил,
Оят, ҳадис ҳар ким айтса, сомеъ бўлғил,
Ризқу рўзи харна берса, қонеъ бўлғил,
Қонеъ бўлуб, шавқ шаробин ичтим мано.

Мадинага Р а с у л бориб, бўлди ғариб,
Ғариблиғда меҳнат тортиб, бўлди ҳабиб,
Жафо тортиб, яратқанға бўлди қариб,
Ғариб булуб, уқболардин оштим мано.

Оқил эрсанг, ғарибларни кўнглин овла,
Мустафодек элни кезиб, етим ковла,
Дуёпараст, ножинслардин буйун товла,
Буйун товлаб, дарё булуб тоштим мано.

Ишқ бобини Мавлом очқач менга тегди,
Туфроқ қилиб, ҳозир бўл, деб бўйнуи эгди,
Борон сифат маломатни ўқи тегди,
Пайкон олиб, юрак-бағрим тештим мано.

Кўнглум қоттиғ, тилим аччиғ, ўзум золим,
Қуръон уқуб амал қилмай, ёлғон олим,
Ғариб жоним сарф айлайин, йўқтур молим,
Ҳақдин қўрқуб, ўтга тушмай, пиштим мано.

Олтмиш учга ёшим етти, уттуи ғофил,
Ҳақ амрини маҳкам тутмай, ўзум жоҳил,
Руза, намоз қазо қилиб, булдум қоҳил,
Емон излаб, яхшилардин кечтим мано.

Во дариғо, муҳаббатни жомин ичмай,
Аҳли аёл, хонумондин тугал кечмай,
Журму исён гириҳларин мунда чечмай,
Шайтон ғолиб, жон берарда шоштим мано.

Имонима чангал уруб, қилди ғамнок,
Пири муғон ҳозир бул, деб сочти тарёк,
Шайтон лаъин мендин қочиб кетти бепок,
Биҳамдиллоҳ, нури имён очтим мано.

Пири муғон хизматида юғруб юрдум,
Хизмат қилиб, кузим юммай хозир турдум,
Мадад қилди, Азозилни қавлаб сурдум,
Ондин сунгра қанот қоқиб учтим мано.

Ғариб, фақир, етимларни қилгин шодмон,
Ҳалқалар қилиб азиз жонинг айла қурбон,
Таом тобсанг, жонинг бирла қилгил меҳмон,
Ҳақдин эштиб бу сўзларни айдим мано.

Ғариб, фақир, етимларни ҳар ким сўрар —
Рози булур ул бандадин парвардигор,
Эй беҳабар, сен бир сабаб, ўзи асрор,
Ҳақ Мустафо пандин эштиб, айдим мано.

Етти ёшда Арслонбобға қилдим салом:
«Ҳақ Мустафо амонатин қилинг инъом»,
Ушал вақтда минг бир зикрин қилдим тамом,
Нафсим улуб, ломаконға оштим мано.

Хурмо бериб, бошим силаб, назар қилди,
Бир фурсатда уқбо сары сафар қилди,
Алвидо, деб бу оламдин гузар қилди,
Мақтаб бориб, қайнаб, жўшуб-тоштим мано.

«Инно фатахно»ни ўқуб, маъно сўрдум,
Партаб солди, беҳуд бўлуб, дийдор кўрдум,
Муллом уруб, «ускут» деди, боқиб турдум,
Ешим сочиб, музтар бўлуб турдим мано.

Аё нодон, маъно бул, деб айди, билдим,
Ондин сўнгра чўллар кезиб, ҳақни суйдум,
Рўзи қилди, Азозилни тутуб миндим,
Лангар тугуб, белин босиб янчтим мано.

Зикрин тамом қилиб, ўттум девонага,
Ҳақдин ўзга ҳеч сўзламай бегонага,
Шамъин излаб, шогирд кирдим парвонага,
Ахгар бўлуб, куйуб-ёниб ўчтим мано.

Ному нишон ҳеч қолмади, ло-ло бўлдум,
Аллоҳ ёдин ойда-ойта илло бўлдум,
Холис бўлуб, мухлис бўлуб, лиллоҳ бўлдум,
«Фано филлоҳ» мақомига оштим мано.

Суннат эрмиш, кофир бўлса, берма озор,
Кўнгли қоттиғ, дил озордин Худо безор,
Аллоҳ ҳақи, ондоғ қулға сижжин тайёр,
Донолардин эшитиб, бу сўз айдим мано.

Суннатларин маҳкам тутуб, уммат бўлдум,
Ер остига ёлғуз кириб, нурға тўлдум,
Ҳақпарастлар мақомига маҳрам бўлдум,
Ботин тиги бирла нафсни янчтим мано.

Нафсим мени йўлдун уруб, хор айлади,
Термултуруб халойиқға зор айлади,
Зикр айтурмай, шайтон бирла ёр айлади,
Ҳозирсен, деб нафс бошини сончтим мано.

Қул Хожа Аҳмад, ғафлат била умрунг ўтти,
Во ҳасрато, кўздин, тиздин қувват кетти,
Во вайлато, надоматни вақти етти,
Амал қилмай, карвон бўлуб кўчтим мано.

Ҳикоят 2

Аё дўстлар, қулоқ солинг айдуғумга,
На сабабдин олтмиш учта кирдим ерга,
Меърож узра ҳақ Мустафо руҳум курди,
Ул сабабдин олтмиш учта кирдим ерга.

Ҳақ Мустафо Жабраилдин қилди савол:
«Бу нечук руҳ танга кирмай тобти камол.
Кўзи ёшлиғ, ҳалқа бошлиғ, қадди ҳилол».
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Жибрил айди: «Уммат иши сизга барҳақ,
Кўкка чиқиб, малоикдин олур сабақ,
Нолишига нола қилур ҳафтум табақ»,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Фарзандим, деб ҳақ Мустафо қилди калом,
Ондин сўнгра барча арвоҳ қилди салом,
Раҳмат дарё тўлуб тош, деб етти паём,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Раҳм ичра пайдо бўлдум, нидо келди,
Зикр айт, деди, баданларим жунбиш қилди,
Фарзандим, деб ҳақ Мустафо улуш берди,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Тўрт юз йилдин кейин чиқиб, уммат бўлғай,
Неча йиллар юруб, халққа йўл кўргузғай,
Ўн тўрт минг мужтаҳидлар хизмат қилғай,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Тўққуз ойу тўққуз кунда ерга туштум,
Тўққуз соат туролмадим, кўкка учтум,
Аршу Курси поясини бориб қучтум,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Арш устида намоз ўқуб, тиззам буктум,
Рози айтиб, Ҳаққа боқиб ёшим тўктум,
Ёлғон ошиқ, ёлғон сўфи кўрдум, сўктум,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Жондин кечмай, ҳу-ҳу деган бори ёлғон,
Бу қилтоқдин сўрманг савол, йўлда қолғон,

Ҳақни тобқан ўзи пинҳон, сўзи пинҳон,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Бир ёшимда арвоҳ менга улуш берди,
Икки ёшда пайғамбарлар келиб кўрди,
Уч ёшимда чилтан келиб ҳолим сўрди,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Тўрт ёшимда ҳақ Мустафо берди хурмо,
Йўл кўрсаттим, йўлга кирди неча гумроҳ,
Қайда борсам, Хизр бобом менга ҳамроҳ,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Беш ёшимда белим боғлаб, тоат қилдим,
Татаввуъ рўза тутуб, одат қилдим,
Кеча-кундуз зикрин айтиб, роҳат қилдим,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Олти ёшда турмай қочтим халойиқдин,
Кўкка чиқиб, дарс ўргандим малойиқдин,
Доман кесиб ҳамма аҳли алойиқдин,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Етти ёшда Арслон бобом излаб тобти,
Ҳар сир кўруб, парда бирла букуб ёбти,
Биҳамдиллоҳ, кўрдум, деди, изим убти,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Кобиз келиб Арслон бобом жонин олди,
Ҳурлар келиб ҳарир тўндин кафан қилди,
Етмиш минг фаришталар йиғилиб келди,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Жанозасин ўқуб, ердин кўтардилар,
Бир фурсатда ужомоҳ ичра еткурдилар,
Руҳин олуб, иллийинга киргиздилар,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Аллоҳ, Аллоҳ, ер остида ватан қилди,
Мункар, Накир «Ман раббук» деб сўруғ сўрди,
Арслон бобом исломидин баён қилди,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Оқил эрсанг, эранларга хизмат қилғил,
«Амри маъруф» қилганларни иззат қилғил,

«Наҳи мункар» қилганларни ҳурмат қилгил,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Секкизимда секиз ёндин йўл очилди,
Ҳикмат айт, деб бошларимга нур сочилди,
Биҳамдиллоҳ, пири муғон май ичурди,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Пири муғон ҳақ Мустафо бешак билинг,
Қайда борсанг васфин айтиб таъзим қилинг,
Дуруд айтиб, Мустафога уммат бўлинг,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Тўққузумда тўлғонмадим тўғри йўлга,
«Табаррук», деб олиб юрди қўлдин қўлга,
Қувонмадим бу сўзларга, кочтим чўлга,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Ун ёшингда ўғлон бўлдунг, қул Хожа Аҳмад,
Хожаликка бино қўйуб, қилмай тоат,
Хожа мен, деб йўлда қолсанг, вой, не ҳасрат,
Ул сабабдин олтмиш учда кирдим ерга.

Ҳикмат 3

Ҳар субҳидам нидо келди қулоғимга,
Зикр айт, деди, зикрин айтиб юрдум мано,
Ишқсизларни кўрдум эрса йўлда қолди.
Ул сабабдин ишқ дўконин қурдим мано.

Ун биримда раҳмат дарё тўлуб тошти,
«Аллоҳ» дедим, шайтон мендин йироқ қочти,
Ҳойу ҳавас, мовуманлик турмай кучти,
Ун иккимда бу сирларни курдум мано.

Ун учимда нафс, ҳавони қўлга олдим,
Нафс бошига юз минг бало қормаб солдим,
Такаббурни оёғ остида босиб олдим,
Ун тўртумда туфроқ сифат бўлдим мано.

Ун бешимда ҳуру ғилмон қаршу келди,
Бошин уруб, қўл қовшуруб, таъзим қилди,

Фирдавс отлиғ жаннатидин мазҳар келди,
Дийдор учун борчасини қўйдим мано.

Үн олтимда борча арвоҳ улуш берди,
Ҳай-ҳай сизга муборак, деб одам келди,
Фарзандим, деб бўйнуи қучуб, кунглум олди,
Үн еттимда Туркистонда турдим мано.

Үн саккизда чилтан била шароб ичтим,
Зикрин айтиб, ҳозир туруб, кукум тештим,
Рўзи қилди, жаннат кезиб, ҳурлар қучтим,
Ҳақ Мустафо жамолларин кўрдим мано.

Үн тўққузда етмиш мақом зоҳир бўлди,
Зикрин айтиб, ичу тошим тоҳир бўлди,
Қойда борсам, Хизр бобом ҳозир бўлди,
Ғавс-ул-ғиёс май ичурди, тўйдим мано.

Ёшим етти йигирмага, ўтдим мақом,
Биҳамдиллоҳ, пир хизматин қилдим тамом,
Ул сабабдин Ҳаққа ёвуқ бўлдим мано¹.

Мўъмин эрмас — ҳикмат эштиб йиғламайдур,
Эранларни айтган сўзин тингламайдур,
Оят, ҳадис, гўё Қуръон онгламайдур,
Бул ривоят Арш устида кўрдим мано.

Ривоятни кўруб Ҳақ-ла, сўзлаштим мен,
Юз минг турлук малойикға юзлаштим мен,
Ул сабабдин Ҳақни сўзлаб, излаштим мен,
Жону дилим анга фидо қилдим мано.

Қул Хожа Аҳмад, ёшинг етти йигирма бир,
На қилғайсен, гуноҳларинг тоғдин оғир,
Қиёмат кун ғазаб қилса, Раббим қодир,
Аё дўстлар, нечук жавоб айтгум мано.

Ҳикмат 4

Хуш ғойибдин қулоғимға илҳом келди,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано,

* Аслиятда бир мисра тушиб қолган.

Борча бузрук йиғлиб келиб инъом берди,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Мен йигирма икки ёшда фано бўлдум,
Марҳам бўлуб, чин дардликка даво бўлдум,
Елғон ошиқ, чин ошиққа гувоҳ бўлдум,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Аё дўстлар, ёшим етти йигирма уч,
Елғон даъво тоатларим, борчаси пуч,
Қиёмат кун на қилғаймен бараҳна луч,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Ман йигирма тўртқа кирдим Ҳақдин йироқ,
Охиратқа борур бўлсам, қони яроқ,
Улганимда йиғлиб урунг юз минг таёқ,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Жанозамни орқасидин тошлар отинг,
Оёқимдин тутуб судраб гўрга элтинг,
Ҳаққа қуллуқ қилмадинг, деб янчиб тефинг,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Ёзуқ билан ёшим етти йигирма беш,
Субҳон эгам, зикр ўргатиб, кўксумни теш,
Кўксумдаги гириҳларим сен ўзунг еш,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Мен йигирма олти ёшда савдо қилдим,
Мансур сифат дийдор учун ғавғо қилдим,
Пирсиз юруб, дарду ҳолат пайдо қилдим,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Мен йигирма етти ёшда пирни тобтим,
Ҳарна кўрдум, парда бирла сирни ёфтим,
Остонасин ёстанибон изин ўбтим,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Мен йигирма сакиз ёшда ошиқ бўлдум,
Кеча ётмай, меҳнат тортиб, содиқ бўлдум,
Ондин сўнгра даргоҳига лойиқ бўлдум,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Бир кам ўттуз ёшқа кирдим ҳолим хароб,
Ишқ ўтида бўлолмадим мисли туроб,

Ҳолим хароб, бағрим кабоб, кўзум пуроб,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Уттуз ёшда ўтун қилиб кўйдурдилар,
Жумла бузрук йиғлиб дунё қўйдурдилар,
Уруб, сўкуб, дунё уқбин қўйдурдулар,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Қул Хожа Аҳмад, дунё қўйсанг ишинг битар,
Куксунгдаги чиққан оҳинг Аршқа етар,
Жон берарда ҳақ Мустафо қўлунг тутар,
Ул сабабдин Ҳаққа сиғниб келдим мано.

Ҳикмат 5

Ё плоҳим, ҳамдинг бирла ҳикмат айттим,
Зоти улўғ Хожам, сиғниб келдим санго,
Тавба қилиб, гуноҳингдин қўрқуб қайттим,
Зоти улўғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ биримда ихлос қилдим йўл топай деб,
Эранлардин ҳар сир кўрсам мен ёлай деб,
Пири муғон изин олиб мен ўпай деб,
Зоти улўғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ иккимда толиб бўлуб, йўлга кирдим,
Ихлос қилиб, ёлғуз Ҳаққа кўнгил бердим,
Аршу Курси, Лавҳдин ўтуб, Қалам кездим,
Зоти улўғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ учумда Ҳақни излаб нола қилдим,
Кўз ёшимни оққузубон жола қилдим,
Биёбонлар кезиб, узум вола қилдим,
Зоти улўғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ тўртумда муҳаббатни бозоринда,
Яқам тутуб йиғлаб юрдум гулзоринда,
Мансур сифат бошим бериб ишқ доринда,
Зоти улўғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ бешимда сендин ҳожат тилаб келдим,
Тавба қилдим, ҳар иш қилдим, хато қилдим,

Ё илоҳим, раҳматингни улуғ билдим,
Зоти улуғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ олтимда завқу шавқим тўлиб-тошти,
Раҳматингдин қатра томди, шайтон қочти,
Ҳақдин илҳом рафиқ бўлуб, бобин очти,
Зоти улуғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ еттимда етти ёқдин илҳом етти,
Соқий бўлуб жоми шароб Хожам тутти,
Шайтон келиб нафс ҳавони ўзи ютти,
Зоти улуғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ саккизда азиз жондин безор бўлдум,
Гуноҳ дарди касал қилди, бемор булдум,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб, бедор бўлдум,
Зоти улуғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қирқ тўққузда ишқинг тушди, куйуб-ёндим,
Мажнун сифат хайли хешдин қочиб, тондим,
Турлук-турлук жафо тегди, бўйун сундим,
Зоти улуғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Эллимда эрмен, дедим, феълим заъиф,
Қон тўкмадим кўзларимдин бағрим эзиб,
Нафсим учун юрар эдим итдек кезиб,
Зоти улуғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Қул Х о ж а А ҳ м а д, эр бўлмасанг ўлган яхши,
Қизил юзунг қаро ерда сўлган яхши,
Туфроқ сифат ер остида бўлган яхши,
Зоти улуғ Хожам, сиғниб келдим санго.

Ҳикмат

Субҳи содиқ душанба кун ерга кирдим,
Мустафога мотам тутуб кирдим мано.
Олтмиш учда суннат деди, эштиб билдим,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Ер устида ёронларим мотам тутти,
Олам ҳамма «Султоним», деб наъра тортти,

Ҳақни тобқан чин сўфилар қонлар ютти,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Алвидо, деб ер остига қадам қўйдум,
Еруғ дунё ҳаром қилиб, Ҳақни суйдум,
Зикрин айтиб, ёлғуз ўлуб, ёлғуз куйдум,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

«Тоҳо» ўқуб, тун кечалар қойим бўлдум,
Кеча намоз, кундузлари сойим бўлдум,
Бу ҳол бирла ер остида дойим бўлдум,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Олтмиш кеча, олтмиш кундуз бир йўл таом,
Тонг отқунча намоз ўқуб, бир йўл салом,
Олтмиш учда бўлди умрим охир, тамом,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Ҳақ Мустафо руҳи келиб бўлди имом,
Жумла малак ер остида бўлди гулом,
Кўб йиғладим, ҳақ Мустафо берди инъом,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Меърож туни, нури дийдам, фарзанд, деди,
Қўлум тутуб, умматимсен, уммат, деди,
Суннатимни маҳкам тутқил, дилбанд, деди,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Қиёматда йўл одашсанг, йўлга солай,
Муҳаммад, деб ташна бўлсанг қўлунг олай,
Фарзандим, деб илқинг тутуб жаннат кирай,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Эй ёронлар, бу сўз эштиб шавқим ортди,
Уммат, деди, ичу-тошим нурга ботди,
Партав солиб, дийдорини Ҳақ курсатди,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Дийдор кўруб, руҳум учуб, Аршқа қўнди,
Мусо сифат вужудларим куйуб ёнди,
Мажнун сифат хайли хешдин қочиб тонди,
Мустафога мотам тутиб кирдим мано.

Ер остида хорлиғ торттим, кўб машаққат,
Тўшак, ёстуқ тошдин қилиб, чектим меҳнат,

Эй ёронлар, бу дунёда йўқ фароғат,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

То машаққат тортмагунча васли қайда,
Хизмат қилмай, дарди ҳолат бўлмас пайдо,
Жону дилни то қилмасанг Ҳаққа шайдо,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

Ер остига кирдим эрса беҳуд бўлдум,
Кўзум очиб, Мустафони ҳозир кўрдум,
Осий, жофий умматларни ҳолин сўрдум,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

Аё фарзанд, мендин сўрсанг қони уммат,
Уммат, деди, кўксум тўла доғи ҳасрат,
Уммат учун кўб тортамен Ҳақдин кулфат,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

Умматларим ёзуқларин ҳар жума кеч,
Олиб келгай, ё Муҳаммад, сен муни чеч,
Токи йиғлаб сажда айлай, тангрига кеч,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

Ҳар жума кеч умматларни гуноҳини,
Олиб келган, ё М у ҳ а м м а д, кўргил муни,
Умматларинг нелар қилур, А ҳ м а д, сени,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

Мен малакдин шарм олурмен, эй умматим,
Яратқандин қурқмасмусен, паст ҳимматим,
Кеча ётмай, тоаг қилсанг хуш давлатим,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

Ер остига кирдим, дўстлар, беихтиёр,
Омин, денглар олу асҳоб ҳам чаҳорёр,
Умматларни журмин кечгил, Парвардигор,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

Қул Хожа А ҳ м а д, мен дафтари соний айттим,
Икки олам ишратларин майга соттим,
Улмас бурун жон аччиғин заҳрин тоттим,
Мустафоға мотам тутиб кирдим мано.

Хикмат

Ул қодирим қудрат бирлан назар қилди,
Хуррам бўлуб ер остиға кирдим мано,
Ғариб банданг бу дунёдин сафар қилди,
Маҳрам бўлуб ер остиға кирдим мано.

Зокир бўлуб, шокир бўлуб Ҳақни тобтим,
Дунё уқбо ҳаром қилиб, янчиб тефтим,
Шайдо бўлуб, расво бўлуб жондин уттим,
Беғам бўлуб ер остиға кирдим мано.

Шумлуғумдин тоғу тошлар сукти мени,
Фасиҳ тилда сўкуб айди, тухфанг қани?
Ошиқ бўлсанг аввал бориб Ҳақни тани,
Марҳам бўлуб ер остиға кирдим мано.

Сизни, бизни Ҳақ яратти тоат учун,
Эй бу-л-ажаб, нчмак, емак роҳат учун,
«Қолу бало» деди руҳум меҳнат учун,
Адҳам бўлуб ер остиға кирдим мано.

Нафсим мени куб югуртти, Ҳаққа боқмай,
Кеча-кундуз беғам юрдум ёшим оқмай,
Ҳэйу-ҳавас, мовуманни утқа ёкмай,
Пурғам бўлуб ер остиға кирдим мано.

Қулни кўрсам, қули бўлуб, хизмат қилсам,
Туфроқ сифат йул устида йули бўлсам,
Ошиқларни куйуб учган кули булсам,
Ҳамдам бўлуб ер остиға кирдим мано.

Жондин кечиб меҳнат торттим, бандам, деди,
Қонлар ютуб, Аллоҳ, дедим, раҳм айлади,
Дўзах ичра қолмасун деб ғамим еди,
Хуррам бўлуб ер остиға кирдим мано.

Ёшим етти олтмиш учга бир кунча йуқ,
Во дариго, Ҳақни тобмай кунглум синуқ,
Ер устида султонмен деб булдум улуғ,
Шокир бўлуб ер остиға кирдим мано.

Шайхмен дебон даъво қилиб, йўлда қолдим,
Фашу дастор пучак пулга сотиб келдим,
Нафсим мени ҳаво қилди, йўлда қолдим,
Бедам бўлуб ер остига кирдим мано.

Бошим туфроқ, узум туфроқ, жисмим туфроқ,
Ҳақ васлига етармен деб руҳум муштоқ,
Қуйдим, ёндим, бўлолмадим ҳаргиз оффоқ,
Шабнам бўлуб ер остига кирдим мано.

Пири муғон назар қилди, шароб ичтим,
Шиблий ёнглиғ самоъ уруб, жондин кечтим,
Сармаст бўлуб, элу халқдин тониб қочтим,
Замзам бўлуб ер остига кирдим мано.

Қул Хожа Аҳмад, носих бўлсанг ўзунгга бўл,
Ошиқ бўлсанг жондин кечиб, бир йўли ўл,
Нодонларга айтсанг сўзунг, қилмас қабул,
Маҳкам бўлуб ер остига кирдим мано.

Ҳикмат 8

Бешак билинг, бу дунё барча халқдин утаро,
Инонмагил молинга, бир кун қўлдин кетаро.

Ота-она, қариндош қаён кетти, фикр қил,
Тўрт оёғлиғ чўбин от бир кун сенга етаро.

Дунё учун ғам ема, Ҳақдин ўзгани дема,
Киши молини ема, сирот узра тутаро.

Аҳли аёл, қариндош — ҳеч ким бўлмайду йўлдош,
Мардона бўл, ғариб бош, умринг елдек ўтаро.

Қул Хожа Аҳмад, тоат қил, умринг билмам неча йил,
Аслинг билсанг обу гил, яна гилга кетаро!

Ҳикмат 9

Аё дўстлар, пок ишқини қўлга олдим,
Бу дунёни душман тутуб юрдум мано,
Якам тутуб, хазратиға сифиниб келдим,
Ишқ бобида Мансур сифат булдум мано.

Ишқ йўлида ошиқ бўлуб, Мансур ўтти,
Белин боғлаб, Ҳақ ишини маҳкам тутти,
Маломатлар, иҳонатлар кўб эшитти.
Эй мўъминлар ,мен ҳам Мансур бўлдум мано.

Ошиқ Мансур «Аналҳақни» тилга олди,
Жибрил келиб, «аналҳақни» бирга айди,
Жибрил келиб, бошинг бер, деб йўлга солди.
Дорга осилиб, дийдорини кўрдум мано.

Мансур келгач, дор эгилиб, ўзи олди,
Ботин кўзи очуқлари ҳайрон қолди,
Партав солиб, Аллоҳ ўзи назар қилди,
Вошуқо, деб дийдорини кўрдум мано.

Нидо келди ўшал дорға: «Кўб бўлмағил,
Маҳкам тургил, ҳар ён боқиб сен оғмагил»,
Тошқа айди: «Амрим тутуб сен тегмагил»,
«Лавҳ ул-маҳфуз» тахтасида кўрдум мано.

Уч юз мулла йиғлаб битти кўб ривоят,
Шариатдур, мен ҳам битай бир ривоят,
Тариқатда, ҳақиқатда Ҳақ ҳимоят,
Бошим бериб, Ҳақ сирини билдим мано.

«Аналҳақ»ни маъносини билмас нодон,
Доно керак бу йўлларда поки мардон,
Окил қуллар Ҳақ ёдини айди жонон,
Жондин кечиб, жононани суйдум мано.

Имо қилдим, доно булса, маъно олсун,
Қол илмидин битиб айдим, нишон қолсун,
Дурру гавҳар сўзларимни ичга солсун,
Ҳолдин айтиб, ошиқларга бердим мано.

Эсиз Мансур хорлиқ бирла бўлди адо,
Бир сўз бирла ёронлардин булди жудо,
Ҳоли дилин ҳеч ким билмас, Тангрим гувоҳ,
Қонлар ютуб, мен ҳам гувоҳ бўлдум мано.

Шоҳ Мансурни «аналҳақи» бежо эмас,
Йўлни тобқан, бизга ўхшаш гумроҳ эмас,
Ҳар ножинлар бу сўзлардин огоҳ эмас,
Огоҳ бўлуб, буйи Худо олдим мано.

Бир тун саҳар ғариб Мансур кўб йиғлади,
Партав солиб, Аллоҳ ўзи раҳм айлади,
Ондин сўнгра чилтан боқиб, шароб берди,
Доноларга бу сўзларни айдим мано.

Нодонларга эссиз сўзум, ҳайф ҳикмат,
Одаммен, деб белин боғлар, қони ҳиммат?
Дунё учун бир бирига қилмас шафқат,
Золимларга асир бўлуб, ўлдим мано.

Золимларда ҳад на бўлғай, бизда гуноҳ,
Дарвишларни хулқи мурдор, ўтмас дуо,
Ул сабабдин подшоҳ қилур бизга жафо,
Оят, ҳадис маъносидин айдим мано.

Золим агар жафо қилса, Аллоҳ, дегил,
Илкинг очиб, дуо айлаб, буйун сунгил,
Ҳақ додингга етмас бўлса, гила қилгил,
Ҳақдин эштиб, бу сўзларни айдим мано.

Золим агар зулм айласа, менга йиғла,
Ёшнинг сочиб, менга сиғиниб белнинг боғла,
Харом, шубҳа тарк этибон, юрак доғла,
Золимларга юз минг бало бердим мано.

Золимларни қурбн недур, мен яратқан,
Яратқанин манзур қилмай, сен унутқан,
Мендин кечиб, золимларни илкин тутқан,
Золимларга узум ривож бердим мано.

Сенга жазо, яратқанга ёлбормадинг,
Аллоҳ, дебон тунлар туруб ингронмадинг,
Ҳақиқатдин сўзлар айттим, эшитмадинг,
Золимларни илкин узун қилдим мано.

Эй беҳабар, Ҳаққа кўнгил югуртмадинг,
Дунё ҳаром, ондин кўнгил совутмадинг,
Нафсдин кечиб, Аллоҳ сари тўлғонмадинг,
Бу нафс учун зору ҳайрон бўлдим мано.

Золимларни шиква қилма, золим ўзунг,
Хуйунг риё, таъсир қилмас халққа сўзунг,
Дунё молин тўла бердим, тўймас кўзунг,
Харисларни сижжин ичра солдим мано.

Лаъли лаби жунбуш қилиб айди сани,
Жону дилим, умматларим, кўз равшани,
Ҳаққа қуллуқ, менга уммат бўлган қани,
Чин умматни сийнасиға қўйдим мано.

Қул Хожа Аҳмад Ҳақ сўзини сўзлаб ўтти,
«Айн ул-яқин» тариқатда бўзлаб ўтти,
«Илм ул-яқин» шариатни сўзлаб ўтти,
«Ҳаққ ул-яқин» ҳақиқатдин айдим мано.

Ҳикмат 10

Таъолааллоҳ ошиқларга берди ишқин,
Шокир бўлуб, ўртаб, ёниб-куйдум мано,
Икки олам кўзларимга хашхош дона —
Кўрунмади, ёлғуз Ҳақни суйдим мано.

Жондин кечиб, ёлғуз Ҳақни жонга қўштим,
Андин сўнгра дарё бўлуб, тўлуб тоштим,
Ломаконни сайр этибон, мақом оштим,
Дунё уқбин юз минг талоқ қўйдим мано.

Ҳақ олдида ақли комил дам уролмас,
Ишқ шиддати тугён қилса, бир дам турмас,
Парвонадек ахгар бўлур, ўзин билмас,
Бу сирларни жононадин туйдим мано.

Тариқатни йўлларини уқбаси кўб,
Пок ишқини қўлга олмай бўлмас юруб,
Дийдорини кўрса бўлмас, тун-кун уйуб,
Ҳеч ухламай, дийдорини кўрдум мано.

Тариқатни йўли қоттиғ, турфа шоштим,
Бошим қотти, пири муғон сари қочтим,
Пир этагин тутуб, ботин кўзин очтим,
Расво бўлуб, йўллар кезиб юрдум мано.

Тариқатни йўлларидур қоттиғ азоб,
Бу йўлларда неча ошиқ бўлди туроб,
Ишқ йўлиға ҳар ким кирса, ҳоли хароб,
Эранлардин йўлни сўраб юрдум мано.

Тариқатни йўллари дур турфа улғ,
Рўзи қилган бандасиға бўлғай ёвуғ,
Учқуниға тоқат қилмас етти тамуғ,
Эй ёронлар, азиз жондин тўйдим мано.

Ҳақиқатнинг маъносига етган киши;
Бехуд бўлуб, куйуб-ёнар ичи, тоши,
Қонлар оқар кўзлариди, оққон ёши,
Кўз ёшимни туҳфа қилиб бордим мано.

Шариатдур ошиқларни афсонаси,
Ориф ошиқ тариқатни дурдонаси,
Қойда борса жононаси ҳамхонаси,
Бу сирларни Арш устида кўрдум мано.

Муҳаббатни боғин кезмай ошиқ бўлмас,
Хорлиқ, зорлиқ тортмагунча нафсинг ўлмас,
Бир қатраға қонё бўлмай ул дур бўлмас,
Қонё бўлуб хос гавҳарин олдим мано.

Ишқ ўтиға куйган ошиқ ранги ўчар,
Уқбо сари жадал қилиб, мундин кўчар,
Мунда бўлган гириҳларни онда очар,
Расул, дунё жиға, деди, қўйдум мано.

Ҳақиқатлиқ ошиқларни ранги синиқ,
Ойнаға назар қилса, ондин тонуқ,
Ўзи ҳайрон, кўнгли вайрон, кўзи ёшлиқ,
Қудратига ҳайрон бўлуб қолдим мано.

Аллоҳ айди, кўб йиғласанг кўргунг мени,
Зори қилсанг, бандам дебон айғум сени,
Жондин кечиб мени истар ошиқ қони,
Илҳом келди, чин қулоққа олдим мано.

Чин кўнгилда куйганларга дийдор ато,
Ёлғон ошиқ йўлға кирса, ҳамма хато,
Чин ошиқни кўзи ёшлиғ, қадди дуто,
Дуто бўлуб ер остига кирдим мано.

Ҳақиқатлиғ чин ошиқға туҳфа бергум,
Рўзи маҳшар, начуксан, деб ҳолин сўргум,
Шафеъ бўлуб, шифоатни ўзум қилгум,
Раҳматингдин умид тутуб келдим мано.

Қул Хожа Аҳмад, Ҳақ ёдини ойғил мудом,
Ҳақдин қўрқуб, тинмай йиғла алад-давом
Намоз ўқуб, рўза тутуб ҳар субҳу шом,
Мундоғ қилиб муродимға еттим мано.

Ҳикмат II

Раҳим Мавлом, раҳми бирла ёд айласа,
На юз бирла ҳазратиға борғум мано,
Тавба қилиб, эгри йўлдин ростға қайтиб,
На юз бирла ҳазратиға борғум мано.

Ҳақ бандасин номаларин қўлга берса,
Ҳақ илоҳим раҳми бирла раҳмат қилса,
Пири муғон ҳодий бўлуб йўлга солса,
На юз бирла ҳазратиға борғум мано.

Бир кун бўлуб, ажал вақти ёвуқ етса,
Сенга, менга асл ватан ҳукмин айтса,
Улмаи туруб жон аччиғин заҳрин тотса,
На юз бирла ҳазратиға борғум мано.

Сирдош бўлган ҳамроҳларинг шошиб кетти,
Жадал қилиб, уқбалардин ошиб кетти,
Чор зарб уруб, дарёлардек тошиб кетти,
На юз бирла ҳазратиға борғум мано.

Во вайлато, кеча-кундуз қилмай тоат,
Ҳақ Расул уммат учун емай неъмат,
Ичмиш, емиш неъматлари қайғу меҳнат,
На юз бирла ҳазратиға борғум мано.

Ҳақ Расул дунё учун қайғурмади,
Уммат тилаб, ўзга сўзга дам урмади,
Дунё ичра лаҳза ором ул кўрмади,
На юз бирла ҳазратиға борғум мано.

Во дариғо, маҳшар куни зоҳир бўлса,
Тангри ўзи қози бўлуб, нозир бўлса,
Ёмон ишим, қилмишларим ҳозир бўлса,
На юз бирла ҳазратиға борғум мано.

Кеча-кундуз тинмай йиғла, қул Хожа Аҳмад,
Дуруд айтиб ҳақ Расулға бўлғил уммат,
Ҳодий бўлуб, уммат, деса хуш саодат,
На юз бирла ҳазратига борғум маном.

Ҳикмати 12

Худовандо, мени солғил ўз йўлингга,
Нафс илкида ҳориб адо бўлдим маном,
Фисқу фужур тўлиб-тошиб, ҳаддин ошти,
Ғарқоб бўлуб, исён ичра қолдим маном.

Дунё нажас, толиб бўлуб, итдек юрдим,
Истаб они орқасидин тун-кун қувдим,
Амрин тутмай, Ҳақ йўлига кўзум юмдим,
Қайда борай, аё дўстлар, неткум маном.

Нафс шайтон асир қилди одам ўғлин,
Шутурлайн боғлаб олди икки қўлин,
На мушкулдур ўнгу сўлни билмай йўлин,
Во дарифо, ҳасрат билан борғум маном.

Йўқ манингдек шуми бало олам аро,
Ҳеч бўлмади мендин ризо халқи Худо,
Эмди бўлди охир мани юзум қаро,
Во вайлато, аввал нега бўлдим маном.

Ато қилган азиз жонни билмадим мен,
Зоҳир, ботин ҳозирсен, деб турмадим мен,
Қаро юзум даргоҳингга сурмадим мен,
Ё раббано, ҳарна қилсанг келдим маном.

Тоқатим йўқ агар боқсам гуноҳимга,
Қилай тавба, қочиб келдим паноҳингга,
Раҳмат бирлан назар қилғил Хожа Аҳмадга,
Ҳарна қилсанг мен бенаво, келдим маном.

Аё, дўстлар, нодон бирла улфат бўлуб,
Бағрим куйуб, жондин туйуб ўлдум мано,
Тўғри айтсам эгри йўлга бўйнин тўлғар.
Қонлар ютуб, ғам захрига тўйдум мано.

Нодон бирла ўтган умринг нори сақар,
Нодон борса, дўзах андин қилғай ҳазар,
Нодон бирла дўзах сори қилманг сафар,
Нодон ичра хазон ёнглиғ сўлдум мано.

Дуо килинг, нодонларни юзун кўрмай,
Ҳақ таъоло рафиқ бўлса, бирдам турмай,
Бемор бўлса, нодонларни ҳолин сўрмай,
Нодонлардин юз минг жафо кўрдум мано.

Ер остига қочиб кирдим нодонлардин,
Илгим очиб дуо тилаб мардонлардин.
Ғариб жоним юз тасаддуқ донолардин,
Доно тобмай ер остига кирдим мано.

Нодонларни мендин сўрма, кўксум жақа,
Ҳақдин кўрқуб мотам қурсам, кулар қаҳқаҳ,
Оғзи очуқ, нафси улуг, мисли лаққа,
Нодонлардин кўрқуб сенга келдим мано.

Тамаъ қилма нодонлардин, қадринг билмас,
Зулмат ичра йўл садашсанг, йўлга солмас,
Бўйнинг қашиб зори қилсанг, қўлунг олмас,
Нодонларни шиква айлаб келдим мано.

Аввал-охир хўблар кетти, қолдим ёлғуз,
Нодонлардин эшитмадим бир яхши сўз,
Доно кетти, нодон қолди, едим афсус,
Йўлни тобмай, ҳайрон бўлуб қолдим мано.

Доғи ҳижрон эзди бағрим, қони дардманд,
Доно туфроқ, нодонларни кўкси баланд,
Оят, ҳадис баён қилсам, қилмас писанд,
Кўксум тешинг, дарду ғамга тўлдим мано.

Дарду ҳолат тугён қилди, оорму табиб?
Арзу ҳолим сенга айтай, ёлгуз ҳабиб,
Барча толиб улуш олди, мен бенасиб,
Улуш истаб, дуто бўлуб келдим мано.

Хону монинг тарк айлабон улуш олгил,
Эй беҳабар, дунё ишин орқа солгил,
Аллоҳ сахий, лутфин кўруб, ҳайрон қолгил,
Кўрармен, деб фано бўлуб келдим мано.

Мен дафтари соний айдим сизга ёдгор,
Арвоҳимдин мадад тилаб уқунг зинҳор,
Дуо қилай, восил қилсун парвардигор,
Раҳмон эгам, арз айтгали келдим мано.

Ҳикматимдин баҳра олган кўзга сурсун,
Ихлос бирлан кўзга суртуб, дийдор кўрсун,
Шарти улдур, риёзатға бўйун сунсун,
Жонлар кечиб жононани кўрдим мано.

Дийдор учун гадо бўлдим, омин денглар,
Эй толиблар, ҳолим кўруб, ғамим енглар,
Йўлда қолган Қул А ҳ м а д г а йўл беринглар,
Йўлни излаб, гадо бўлуб келдим мано.

Қул Ҳожа А ҳ м а д, гадо бўлсанг, Ҳаққа бўлгил,
Бошинг бирла эранларга хизмат қилгил,
Назар тобсанг, ҳалқа қуруб суҳбат қилгил,
Ҳалқа ичра огоҳ бўлуб турдум мано.

Ҳикмат

Кўнгил кўзи ёрутмайин тоат қилса,
Даргоҳига мақбул эмас, билдим мано,
Ҳақиқатда бу сўзларни пок ўрганиб,
Ломаконда Ҳақдин сабақ олдим мано.

Бируборим сабақ берди парда очиб,
Еру кўкда туролмади шайтон қочиб,
Ишрат қилиб, ваҳдат майдин тўё ичиб
Ломаконда Ҳақдин сабақ олдим мано.

Кўзларимдин қонлар тўқуб ёд этмадим,
Юз минг турлук меҳнат солдинг, дод этмадим,
Сендин кўрқуб, хаста кўнглум шод этмадим,
Ломаконда Ҳақдин сабақ олдим мано.

Аллоҳ дарди сотқун эрмас, сотиб олсанг,
Пирн муғон хизматида хок бўлмасанг,
Ҳақ йўлига кириб бўлмас пок бўлмасанг,
Ломаконда Ҳақдин сабақ олдим мано.

Ишқ подшоҳ, ошиқ фақир, дам уролмас,
Ҳақдин руҳсат бўлмагунча сўзлай олмас,
Ҳақ пандини олган дунё излай олмас,
Ломаконда Ҳақдин сабақ олдим мано.

Кул Хожа Аҳмад, етти ёшда сабақ олдим,
Секизимда дунё уқбни талоқ қўйдим,
Тукқузумда Худойимни ҳозир билдим,
Ломаконда Ҳақдин сабақ олдим мано.

Ҳикмати 15

Раҳматингдин навмид қилма, мен ғарибни,
Ором олмай, йиғлаб дуо қилай сенга,
Кечалари бедор бўлуб, тонг отқунча
Юммай кўзни, йиғлаб дуо қилай сенга.

Даргоҳингга эмди келиб, белим боғлаб,
Жон куйдуруб, юрак бағрим тутуб, доғлаб,
Яқам тутуб, ўтган ишга чандон йиғлаб,
'Ихлос билан йиғлаб дуо қилай сенга.

Қунгил боғи сабз эканда билмай юрдум,
Умрим гули хазон бўлди, эмди туйдум,
Дунё ташлаб, дин йўлига қадам қўйдум,
Ҳазор дoston йиғлаб дуо қилай сенга.

Бул йўлларда жонни асраб бўлмас эрмиш,
Жон асрагон бул йўлларга кирмас эрмиш,
Суду зиён булғанини билмас эрмиш,
Бул ҳол бирлан йиғлаб дуо қилай сенга.

Қул Хожа Аҳмад нафс тоғидин чиқиб ошти,
«Фано филлоҳ» мақомига ёвуқлашти,
Юрак бағрим жўш урубон, қайнаб-тошти,
Бу ҳол бирла йиғлаб дуо қилай сенга.

Ҳикмат 16

«Фазкуруллоҳ касиран» деб оят келди,
Зикрин айтиб, зорин қилиб юрдум мано.
Дийдорини ошиқларга ваъда қилди,
Ишқ йўлида жоним бериб юрдум мано.

Чин ошиқни Аллоҳ суйуб, бандам, деди,
Аро йўлда қолмасун деб ғамим еди,
«Ёлгончилар дийдоримни кўрмас», деди,
Бу ҳадисни фикр айлабон ўлдим мано.

Оқил эрсанг, гўристондин хабар олғил,
Мен ҳам шундоғ бўлурмен деб ибрат олғил,
«Муту қабла ан тамуту»га амал қилғил,
Бу ҳадисни фикр айлабон ўлдим мано.

Хабар берур, «фалязҳаку қалилан» деб,
Яна айтур, «валябку касиран», деб,
Бу оятни маъносига амал қил деб
Бу дунёда ҳеч кулмайн юрдум мано.

Амалсизлар қаҳ-қаҳ кулур, хуррам юрур,
Фармониға бўйун сунган пурғам юрур.
Кеча-кундуз дийдалари пурнам юрур,
Куз ёшимни дарё қилиб юрдум мано.

Нафсдин кечиб чин ошиқлар Аллоҳ деди,
Саҳар туруб чорзарб уруб кўзин ўйди,
Раҳм айлабон Аллоҳ ўзи назар солди,
Ондин сўнгра дарё бўлуб тоштим мано.

Золим нафсим ҳеч қўймайн ўтқа солди,
Вужудларим ўз-ўзидин куйуб-ёнди,
Мушрикларни имонини шайтон олди,
Аъзуз биллоҳ, бисмиллоҳ деб юрдим мано.

Мунофиқлар дўзах ичра куйуб-ёнгай,
Имон элтган холис бўлуб ёниб чиққай,
Имонсизлар аввал охир куйуб-ёнгай,
Ўғонимдин имон тилғб юрдум мано.

Нафсим мени ҳаво қилди, турфа шоштим,
Бошим олиб пири муғон сари кочтим,
Қул Хожа Аҳмад, уқбалардин елиб оштим,
Учқан қушдек ломаконға оштим мано.

Ҳикмат 17

Во дарифо, нечук қилғум ғариблиғда,
Ғариблиғда ғурбат ичра қолдим мано.
Хуросону Шому Ироқ ният қилиб,
Ғариблиғни кўб қадрини билдим мано.

Налар келса кўрмак керак ул Худодин,
Юсуфини ойирдилар ул Канъондин,
Туғған ерим ул муборак Туркистондин,
Бағиримға тошни уруб келдим мано.

Ғурбат тегди Мустафодек эранларға,
Ўттуз уч минг саҳоба ҳам ёронларға,
Абу Бакр, Умар, Усмон, Муртазоға,
Ғурбат тегди оларға ҳам айғум мано.

Ғурбат тегса, пухта қилур кўб хомларни,
Доно қилур ҳам хос қилур кўб омларни,
Қияр кир тўн, тобса еюр таомларни,
Онинг учун Туркистонға келдим мано.

Ғариблиғда юз йил турса, эрур меҳмон,
Тахту бахти, бўстонлари эрур зиндон,
Ғариблиқда қул бўлди ул Маҳмуд Султон,
Эй ёронлар, шарбат ичра куйдим мано.

Ғариблиғда Арслон бобом излаб тобти,
Ҳар сир кўруб, парда бирла букуб ёбти,
Биҳамдиллоҳ, кўрдум деди, изим ўбти,
Ушбу сирни кўруб ҳайрон қолдим мано.

Орзуликман қариндошлиғ вилоятға,
Улуғ бобом равзаси ул оқ турбатға,
Бобомни рухи солди бу ғурбатға,
Ҳеч билмасман, нечук тақсир қилдим мано.

Қул Хожа Аҳмад сўзлагани Ҳақни ёди,
Эшитмаган дўстлариға қолсун панди,
Ғурбатланиб ўз шаҳриға қонта ёнди,
Туркистонда мозор бўлуб қолдим мано.

Ҳикмат 18

Умрим охир бўлганда на қилғайман, Худоё?
Жон олғувчи келганда на қилғайман, Худоё?

Жон бермакни ваҳмидин, Азозилни захмидин,
Шафқат бўлмаса сандин на қилғайман, Худоё?

Жон бермак иши душвор, осон қилғил, ё Жаббор,
Сандин ўзга йўқ ғамхор, на қилғайман, Худоё?

Жоним жудо бўлганда, таним мунда қолганда,
Тахта узра олганда на қилғайман, Худоё?

Ожиз бўлиб ётқанда, фаришталар кирганда,
«Ман раббик» деб сўрганда на қилғайман, Худоё?

Элтиб гурга қўйганда, етти қадам ёнганда,
Сўргувчилар кирганда на қилғайман, Худоё?

«Ман раббук» деб турганда, қаро кундур ўшанда,
Раббнинг кимдур, деганда на қилғайман, Худоё?

Қул Хожа Аҳмад, сан банда, нафс илгида шарманда,
Маҳшар куни бўлганда на қилғайман, Худоё?

Ҳикмат 19

Маломатға хамр ичган дийдориға боттиё,
Пир қўлидин май ичган анвориға боттиё.

Демайдурман бани жондин ойирма,
Вале охирда имондин ойирма.

Илҳо, барчанинг фарёдиға ет,
Қамуғ бечораларни додиға ет.

Кулунг осийни сен хар ҳожатин бер,
Бу дарди бедавомга сен даво бер!

Илоҳо, сен кечургил тоқатим йўқ,
Сени олдинга лойиқ тоатим йўқ!

Илоҳо, зоти покинг ҳурматидин,
Айргил бизни шайтон заҳматидин.

Илоҳо, барчани қуллуқға хос эт,
Мани мандин олиб, бир йул халос эт.

Манга тавфиқ сувидин сен ичургил,
Карам бирла гуноҳимни кечургил.

Ки билмасда гуноҳ бисёр қилдим,
Кўнгилларни бузуб, озор қилдим.

Ки ҳар осий эрур раҳматга лойиқ,
Кел, эй Аҳмад, дуоға бўл мувофиқ.

Ҳикмат 22 کتابت

Тинмай ошиқ ҳу дерлар Худойиға ёлбориб,
Юрур они ишқида кеча-кундуз сарғориб.

Зор йиғлатиб ошиқни ишқ илгида Худойим,
Ишқ йўлида маломат онга кўрур муносиб!

Мансур бир кун йиғлади, эранлар раҳм айлади,
Чилтан шарбат ичурди Мансурға меҳрин солиб!

Мансур айтур «Аналҳақ», эранлар иши барҳақ,
Муллолар айтур ноҳақ кўнглига ёмон олиб!

Айтмагил «Аналҳақ» деб, кофир бўлдинг Мансур деб,
Қуръон ичра булду деб ўлдурдилар кублашиб!

Билмадилар муллалар «Аналҳақ»ни маъносин,
Қол аҳлига ҳол илмин Ҳақ кўрмади муносиб!

Ривоятлар битилди, ҳолин они билмади,
Мансурдек авлиёни қўйдилар дорға осиб...

Афсонадур шарият, фарзонадур ҳақиқат,
Дурдонадур тариқат, ошиқларға муносиб.

Халқи олам йиғилди, Мансур деб фарёд қилди,
Мансурни ёронлари қолди онда йиғлашиб.

Тавба қилғил, Хожа Аҳмад, бўлғай Ҳақдин иноят,
Юз минг валийлар ўтти сирни сирга улашиб.

Ҳикмат 23 حکمت

Бошимға тушуб наъраи савдойи Муҳаммад,
Мен они учун кўйида шайдойи Муҳаммад.

Ким умматидур ҳамду сано тинмайин айтур,
Поко, Самдо, қил мани расвойи Муҳаммад.

Қўнглумга солиб ишқу муҳаббатни илоҳим,
Қилғил мани сен ошиқи яктойи Муҳаммад.

Монандаи Мажнун кечуруб икки жаҳондин,
Девона қилиб, қил мени расвойи, Муҳаммад.

Ўлтургилу куйдургил, ҳар меҳнате солғил,
Ул рўзи жазо қил мени шайдойи Муҳаммад.

Дойим ғами уммат едию емади неъмат,
Қароматидур сен, қони ғамҳойи Муҳаммад.

Уммат деюбон кечаю кундуз еди ҳасрат,
Кўксидин чиқарур пурхуни дилҳойи Муҳаммад.

Уммат гуноҳини тилаб у шоҳи шоҳаншоҳи,
Ул рўзи жазо бўлар ул додхойи Муҳаммад.

Кечкил ҳамадин, изла Муҳаммадни ризосин,
Валлоҳ, бўласан лаҳзада гўёи Муҳаммад.

Сендин тилагим булдур, эй холиқи бечун,
Солгил қулоғимға мени ғавғойи Муҳаммад.

Мен ўргулайин хуш карамингдин сени, Аллоҳ,
Бир қатра қотургил менга дарёйи Муҳаммад.

Йўл бергувчи Раҳмону Раҳим, Ғофиру Саттор,
Қилма мени шармандаи гумроҳи Муҳаммад.

Бир қатраи май ул жоми аластдин менга инъом —
Қилгил бўлойин ҳамдингга, донойи Муҳаммад,

Рўйи сиёҳинг сур қадами пири муғонға,
Лутф этса берур дийдаи бинойи Муҳаммад.

Мақсудима еткур мени, эй холиқи бечун,
Мен дар талаби зулфи суман сойи Муҳаммад.

Юздин кўториб пардани Аҳмад сари боқғил,
Ман бандан ул мўйи сияҳ пойи Муҳаммад.

Мискин Яссавий орзуйи равзаи ҳазрат,
Бўлғайму муяссар хоки кафи пойи Муҳаммад.

Ҳикмат 24

«Ал каззобу ло уммати» деди, билинг, Муҳаммад,
Ёлғончилар қавмини уммат демас Муҳаммад.

Тўғри юрган қулини, ҳақни излаб йўлини,
Рост юрган қулини уммат дегай Муҳаммад.

Ҳар ким умматман деса, Расул ишин қўймаса,
Шафоат куни бўлса, маҳрум қўймас Муҳаммад.

Тангри таъоло сўзин, Расулуллоҳ суннатин,
Инонмаган умматин уммат демас Муҳаммад.

Умматман, деб юрурсан, буйруғини қилмассан,
Нечук умид тутарсан, онда сўрмас Муҳаммад.

Мушкулдур осий банда, уммат демаса онда,
Расво бўлур маҳшарда, уммат демас Муҳаммад.

Уммат дегай Муҳаммад, чин сўзласа қул Аҳмад,
Тонгла бўлса қиёмат, маҳрум қўймас Муҳаммад.

Ҳикмат 25

Ҳн секкиз минг оламга сарвар бўлгон Муҳаммад,
Ҳттуз уч минг асҳобга раҳбар бўлгон Муҳаммад.

Елонғочу очлиққа қаноатлиғ Муҳаммад,
Осий, жофий умматга шафоатлиғ Муҳаммад.

Тунлар ётиб уйимас, тиловатлиғ Муҳаммад,
Ғариб бирла етимга мурувватлиғ Муҳаммад.

Йўлдин озған гумроҳга ҳидоятлиғ Муҳаммад,
Муҳим тушса ҳар кимга кифоятлиғ Муҳаммад.

Бу Жаҳлу Бу Лаҳабга сиёсатлиғ Муҳаммад,
Маломатни собуни, саломатлиғ Муҳаммад.

Намоз, рўза қилғувчи ибодатлиғ Муҳаммад,
Тинмай тасбеҳ айтғувчи риёзатлиғ Муҳаммад.

Малъун-лаъин шайтонга сиёсатлиғ Муҳаммад,
Шариатни йўлига иноятлиғ Муҳаммад.

Тариқатга раҳнамо, иродатлиғ Муҳаммад,
Ҳақиқатга муқтадо, ижозатлиғ Муҳаммад.

Дуолари мустажоб, ижобатлиғ Муҳаммад,
Емонлиқга яхшилиқ кароматлиғ Муҳаммад.

Тавфиқ берган золимга, жалолатлиғ Муҳаммад,
Сажда қилган эгилиб, итоатлиғ Муҳаммад.

Беш вақт намоз бўлганда имоматлиғ Муҳаммад,
Меърож ошиб борганда шаҳодатлиғ Муҳаммад.

Аршу Курси бозори, иноятлиғ Муҳаммад,
Саккиз беҳишт эгаси, вилоятлиғ Муҳаммад.

Мискин Аҳмад қулига китобатлиғ Муҳаммад,
Етим, фақир, ғарибга саховатлиғ Муҳаммад.

Хикмат 26

Биздин дуруди бисёр, ё Мустафо Муҳаммад,
Таҳийёти бешумор, ё Мустафо Муҳаммад.

Ё сайид-ал-мурсалин, ё хотам ан-набийини,
Ё ҳодий-ал-музиллини, ё Мустафо Муҳаммад.

Ё айюҳал муддасир, Ҳақ айди қум фанзир,
Ва раббука факаббир, ё Мустафо Муҳаммад.

Ҳазратда сен муаззам, қурбатда сен мукаррам,
Анбиёга муқаддам, ё Мустафо Муҳаммад.

Сенсен ҳабиби Холиқ, Ҳақ даргоҳиға лойиқ,
Хулосан халойиқ, ё Мустафо Муҳаммад.

Асли вужуди одам, мурсалу набий хотам,
Рози ниҳонға маҳрам, ё Мустафо Муҳаммад.

Тубийу қоба қавсайн, қамари боғи кавнайн,
Барчаға қуррат айнайн, ё Мустафо Муҳаммад.

Аршу Курсидин ошқон, ҳазратига улашкан,
Тўқсон минг роз этушган, ё Мустафо Муҳаммад.

Ер-кўк эрур маъмуринг, саҳобалар манзуринг,
Жумла уммат мағфуринг, ё Мустафо Муҳаммад.

Ҳар кимга бўлса майлинг, кўтарур Ҳақ азобин,
Олам сенинг туфайлинг, ё Мустафо Муҳаммад.

Ҳар ким сенга сиғинур, тамуғдин ул қутулур.
Ужмох сари уланур, ё Мустафо Муҳаммад.

Жоним фидоси қилсам, хушнудлуқини олсам,
Армон йўқ эрди ўлсам, ё Мустафо Муҳаммад.

Гарчи кўбтур гуноҳим, кечиргайсен, илоҳим,
Сенсен мени паноҳим, ё Мустафо Муҳаммад.

Ё раб, нечук қилгаймен, шафоатин қулгаймен,
Умматидин бўлгаймен, ё Мустафо Муҳаммад.

Умматидин бўлганлар, шафоатин қулганлар,
Аҳли беҳишт бўлганлар, ё Мустафо Муҳаммад.

Аҳмад муроди сенсен, зикрию ёди сенсен,
Ишлар кушоди сенсен, ё Мустафо Муҳаммад.

Ҳикмат 27

Ҳақ таъоло фазли бирлан фармон қилди,
Эшитиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад,
Олтмиш учда суннатларин маҳкам тутуб,
Эшитиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Ер устида ўлмас бурун тирик ўлдум,
Олтмиш учда суннат деди, эшитиб билдим,
Ер остида жоним била қуллуқ қилдим,
Эшитиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Эранлардин файзу футуҳ ололмадим,
Юз йиғирма бешга кирдим, билолмадим,
Ҳақ таъоло тоатларин қилолмадим,
Эшитиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Бўлғайманму Муҳаммадни хос уммати,
Уммат деса осийларни хуш давлати,
Болдин тотлиғ эрур менга бу меҳнати,
Эшитиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Бизлар учун жонлар чекти ул Муҳаммад,
Уммат бўлсанг, ғам емассен, ёлғон уммат,
Кеча-кундуз ҳосилларинг айшу ишрат,
Эшитиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Эллик ёшда нидо келди — ўлмак осон,
Шарти улдур — сенда бўлса нури имон,
Тонгла борсанг дийдориға қилур меҳмон,
Эшитиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Эй мўъминлар, бу дунёни поёни йўқ,
Чин ўлурсен, ҳаргиз муни ёлғони йўқ,
Қим билмаса, валлоҳ, они имони йўқ,
Эшитиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Аслим туфроқ, наслим туфроқ, барчадин хор,
Босиб ўтсанг мурдор жисмим қилгуси ор,
Қим ор этса, шайтон қавми ҳавоси бор,
Эштиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Чин зокирга Худо ўзи қилди раҳмат,
Тонгла борса, жаннат ичра берур хилъат.
Рўзи маҳшар дийдор кўруб, сўрғай давлат,
Эштиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Банда бўлсанг, меҳнат тортғил, ғофил одам,
Оқил эрсанг, ғаниматдур сенга шул дам,
Амонатдур азиз жонинг, юрма беғам,
Эштиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Олтмиш учда суннат бўлди ерга кирмак,
Расул учун икки олам барбод бермак,
Ошиқларни суннатидур тирик ўлмак,
Эштиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Умнат бўлсанг эштиб, жонинг бермасмусен,
Мустафога жонинг қурбон қилмасмусен,
Жон на бўлғай, имонингни бермасмусен,
Эштиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Қул Хожа Аҳмад олтмиш учда ғойиб бўлди,
Адаб сақлаб, Мустафога нойиб бўлди,
Султон бўлди, меҳнат тортиб тойиб бўлди,
Эштиб, ўқуб, ерга кирди қул Хожа Аҳмад.

Ҳикоят 28

Қаҳҳор отлиғ қаҳрингдин қўрқуб йиғлар Хожа Аҳмад,
Раҳмон отлиғ раҳмингдин умид тутар Хожа Аҳмад.

Гуноҳим кўб илоҳим, кечургайсен гуноҳим,
Барча қуллар ичида осий қулдур Хожа Аҳмад.

Мунофиқлар юрурлар, фиқу фужур қилурлар,
Ҳаром, шубҳа еюрлар, қўрқуб йиғлар Хожа Аҳмад.

Тариқатни билмадим, ҳақиқатга кирмадим,
Пир буйруғин тутмадим, узри кўбтур Хожа Аҳмад.

Охир замон бўлгандур, подшоҳ золим бўлгандур,
Ҳаром, шубҳа тўлгандур, ҳайрон бўлур Хожа Аҳмад.

Шарманда осий қулмен, ишқ йўлида булбулмен,
Арслон бобга қулмен, қулунг бўлур Хожа Аҳмад.

Қул Хожа Аҳмад, тоат қил, йиғламоқни одат қил,
Бало келса тоат қил, ҳақдин бўлур Хожа Аҳмад.

Ҳикмат 29

Тавба қилиб Ҳаққа ёнғон ошиқларга,
Ужмоҳ ичра тўрт ариғда шарбати бор.
Тавба қилмай, Ҳаққа ёнмаган гофилларга,
Тор лаҳадда қоттиғ азоб, ҳасрати бор.

Ужмоҳ мулкин уммон қуллар тавба қилсун,
Тавба қилиб, ҳазратиға ёвуқ бўлсун,
Ҳуру қусур, ғилмон, вилдон ходим бўлсун.
Алвон-алвон кияр ташриф хилъати бор.

Тавба қилғон ошиқларга нури эрур,
Туни-куни сойим бўлса кўнгли ёрур,
Қачон улуб гўрға кирса, гўри кенгур,
Уғон изим, раҳим раҳмон раҳмати бор!

Тавбасизлар бу дунёдин кечмас билур,
Улуб борса гўр азобин кўрмас билур,
Қиёмат кун тонг арасот отмас билур,
Ҳайҳот, ҳайҳот, навҳа-фарёд кунлари бор.

Намоз, рўза, тавба узра борғанларга,
Ҳақ йўлиға кириб қадам қўйғанларга,
Ушбу тавба бирла онда борғанларга,
Ерлақанмиш қуллар бирлан суҳбати бор.

Намоз бирла рузалари ўтин олар,
Олам халқи суюнуб, они Ҳақдин тилар,
Қиёмат кун кўруб, они алар тинглар,
На қул эрмиш, бу саодат нусрати бор.

Ул ариғлар кимга турур, билгил они,
Тавба қилған ошиқларга ичурур они,

Тавбасизлар ул ариғдин ичмас вале,
Анга ичрур заҳар заққум шарбати бор.

Қиёматни бир куни эллик минг йилча бўлур,
Бу дупёни сонича бил, неча бўлур,
Қиёмат кун етмиш минг йил утда қолур,
Тавба қилган қуллар куймас, муҳлати бор.

Ҳар ким Ҳақнинг қули бўлса, ҳаққа ёнсун,
Ҳаққа ёнмас, узин деган нори борсун,
Кул Хожа Аҳмад нечук мунда ўрун тобсун,
Кеча-кундуз қўрқатурур ҳайбати бор!

Ҳикмат 30

Беҳишт — дўзах талашур, талашмоқда баён бор,
Дўзах айтур: «Мен ортуқ, менда Фиръавн, Ҳомон бор».

Беҳишт айтур: «На дерсен, сўзни билмай айтурсен,
Сенда Фиръавн бўлса, менда Юсуф Канъон бор!»

Дўзах айтур: «Мен ортуқ, бахил қуллар менда бор,
Бахилларнинг бўйнида, ўтлуғ занжир кишан бор».

Беҳишт айтур: «Мен ортуқ, пайғамбарлар менда бор,
Пайғамбарлар олдида кавсару ҳуру ғилмон бор!»

Дўзах айтур: «Мен ортуқ, тарсо, жуҳуд менда бор,
Жуҳуд тарсо олдида турлук азоб-сўзон бор».

Беҳишт айтур: «Мен ортуқ, мўъмин қуллар менда бор,
Мўъминларни олдида турлук неъмат алвон бор!»

Дўзах айтур: «Мен ортуқ, золим қуллар менда бор,
Золимларга берурга заҳар-заққум чандон бор».

Беҳишт айтур: «Мен ортуқ, олим қуллар менда бор,
Олимларни кўнглида оят, ҳадис, Қуръон бор!»

Дўзах айтур: «Мен ортуқ, мунофиқлар менда бор,
Мунофиқлар бўйнида утдин ишкал кишон бор».

Беҳишт айтур: «Мен ортуқ, зокир қуллар менда бор,
Зокирларни кўнглида зикриллоҳи Субҳон бор!»

Дўзах айтур: «Мен ортуқ, бенамозлар менда бор,
Бенамозлар бўйида йилон билан-чаён бор».

Беҳишт айтур: «Мен ортуқ, дийдор кўрмак менда бор,
Дийдорин кўрсатарга Раҳим отлиғ Раҳмон бор!»

Дўзах анда тек турди, беҳишт узрини айди,
Қул Хожа Аҳмад на билди, билдиргувчи Яздон бор!

Ҳикмат 31

Дийдорини талаб қилсанг, эй зокирлар,
Жондин кечиб ҳалқа ичра кўрунг дийдор,
Шавқинг била Аллоҳ айтиб, ростга қайтиб,
Тун уйқусин ҳаром айлаб, бўлгил бедор.

Бедорларга Ҳақ раҳмати бўлур ёвуқ,
Бедорларни кўнгли синуқ, кўзи ёшлиқ,
Манманликни жазосини бергай тамуқ,
Такаббурни дўзах ичра ҳоли душвор.

Сендин бурун ёронларинг қаён кетти,
Бу дунёга майл қилмай, йиғлаб ўтти,
Умринг охир бўлди, навбат сенга етти,
Гуноҳингга тавба қилгил, эй бадкирдор.

Нафсинг сени, боқиб турсанг, нелар демас,
Зори қилсанг, Аллоҳ сари бўйун сунмас,
Қўлга олсанг, ябон қушдек қўлга қўнмас,
Қўлга олиб, тун уйқусин қилгил бедор.

Нафс йўлига кирган киши расво бўлур,
Йўлдин озиб, тойиб, тўзуб, гумроҳ бўлур,
Ётса-қўбса шайтон била ҳамроҳ бўлур,
Нафсни тебгил, нафсни тебгил, эй бадкирдор.

Нафсинг сени охир дамда гадо қилгай,
Дин уйини ғорат қилиб, адо қилгай,

Улар вақтда имонингдин жудо қилгай,
Оқил эрсанг, нафси баддин бўлгил безор.

Фиръавн, Қорун шайтон сўзин маҳкам тутди,
Бул сабабдин ер ёрилди они ютди,
Мусо калим носих бўлуб, сўзлар айтди,
Қулоқ тутмай, ул иккиси ўлди мурдор.

Гуноҳингга тавба қилиб йиғлаб юрғил,
Кетармен деб йўл бошига бориб турғил,
Кетганларни кўруб сен ҳам ибрат олғил,
Ибрат олсанг ётмиш еринг булур гулзор.

Мўъмин қуллар дарди ҳолат пайдо қилди,
Ҳақ йўлида жону дилни шайдо қилди,
Дунё ташлаб, охиратни савдо қилди,
Савдо қилсанг ҳуру филмон бори тайёр.

Қул Хожа Аҳмад, нафс илкидин қилурмен до
Пири муғон бўлғаймукин анга жаллод,
Бехабарлар эшитмаслар доду фарёд,
Қон йиғлағил, эшитсун ул парвардигор.

Ҳикмат 32

Ишқ йўлида фано бўлай, Ҳақ, Бирубор,
Ҳарна қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор,
Илким очиб дуо қилай изим жаббор,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Ишқи тегса куйдургуси жону танни,
Ишқи тегса, вайрон қилур мовуманни,
Ишқ бўлмаса топиб бўлмас, Мавлом, сани,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Ишқ дафтари сиғмас дўстлар даргоҳига,
Жумла ошиқ йиғилиб боргай боргоҳига,
Етти дўзах тоқат қилмас бир оҳига,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Хос ишқингни кўрсат менга, шокир бўлай,
Арра қўйса Зикриёдек зокир бўлай,

Айюб сифат балосига собир бўлай,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Ишқ дардини талаб қилдим, дармони йўқ,
Ишқ йўлида жон берганни армони йўқ,
Бу йўлларда жон бермаса, имкони йўқ,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Қойдин топай, ишқинг тушти, қарорим йўқ,
Ишқ саносин туни-куни қўёрим йўқ,
Даргоҳингдин ўзга ерга борорим йўқ,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Ишқ бозори улуг бозор, савдо ҳаром,
Ошиқларга сендин ўзга ғавго ҳаром,
Ишқ йўлига кирганларга дунё ҳаром,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Ошиқлиқни даъво қилиб юролмадим,
Нафсдин кечиб, мен амрини қилолмадим,
Нодонлиқда Ҳақ амрини билолмадим,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Қул Хожа Аҳмад, ишқдин қоттиғ бало бўлмас,
Марҳам сўрма, ишқ дардиға даво бўлмас.
Кўз ёшидин ўзга ҳечким гувоҳ бўлмас,
Ҳар на қилсанг ошиқ қилғил, парвардигор.

Ҳикмат 33

Ҳар киши кўрса, жамолинг дунё ишин барбод этар,
Кеча-кундуз тина билмас, худойини ёд этар.

Қим онинг кўйида бўлса, ҳақ онинг кўнглидадур,
Ҳар сори борса ўшал ёри билан парвоз этар.

Қошки мен дойим сенинг ёдинг билан бўлғай эдим,
Боқишинг юз минг менингдак бандани озод этар.

Маърифат майдони ичра бу кўнгилини шод этиб,
Дунёсин тарк айлаганлар Ҳақ билан савдо этар.

Ориф улдур бўлса ошиқ, ҳалқада жавлон этиб,
Истиъонатни тилаб, ул пирни қолқон этар.

Хуш ажойибу ғаройиб бу Худонинг ишлари,
Бирисин гўё қилибон, бирисин гунг, кар этар.

Кўргил, ушбу дунё учун кўб жафолар айласанг,
Охири ҳеч ушбу дунё, ер билан яксон этар.

Кеча-кундуз орзу қилсанг онинг дийдорини,
Соф қилғил бу кўнгилни, бир куни дарбор этар.

Эй қул Аҳмад, сен юруб ғамгин кўнгилни овлагил,
Аҳли дил бўлган киши ғамгин кўнгилни шод этар.

Ҳикмати 34

Ногаҳон туруримда қамуғ бузрук,
Ҳақ ишқини кўнглум ичра солди, дўстлар.
Хизр бобом ҳозир туруб, лутф айлабон,
Мадад қилиб илким тутуб олди, дўстлар.

Уттуз бирда Хизр бобом май ичурди,
Вужудимдин Азозилни Ҳақ қочурди,
Савдо қилдим, ёзуқларим Ҳақ кечурди,
Ондин сўнгра Ҳақ йўлиға солди, дўстлар.

Уттуз икки ёшда етти Ҳақдин фармон,
«Бандаликка қабул қилдим, қилма армон,
Жон берурда бергум сенга нури имон!»
Фариб жоним шодмон бўлуб кулди, дўстлар.

Холиқимдин хабар етти, шокир бўлдум,
Ҳар ким сўкти, балки тебти, собир бўлдум,
Бу оламда ҳеч ухламай ҳозир бўлдум,
Ҳойу ҳавас, мовуманлик кетти, дўстлар.

Уттуз учда соқий бўлуб май улаштим,
Жоми шароб қўлға олиб туё ичтим,
Лашкар тузаб шайтон бирла мен уруштим,
Биҳамдиллоҳ, икки нафсим ўлди дўстлар.

Уттуз тўртда олим бўлуб, доно бўлдум,
Ҳикмат айт, деб Субҳон айди, гуё бўлдум,
Чилтан бирла шароб ичиб, ҳамроҳ бўлдум,
Ичу тошим Ҳақ нурига тўлди, дўстлар.

Уттуз бешда масжид кириб, даврон сурдум,
Толибларга ишқ дуконин тўла қурдум,
Эгри йўлга ҳар ким кирди сўқтим, урдум,
Ошиқларга Ҳақдин мужда етти, дўстлар.

Уттуз олти ёшда бўлдум соҳиб камол,
Ҳақ Мустафо кўрсаттилар менга жамол,
Ул сабабдин кўзум ёшлиқ, қоматим дол,
Ишқ ханжари юрак бағрим тилди, дўстлар.

Уттуз етти ёшқа кирдим, уйғонмадим,
Инсоф қилиб Аллоҳ сари тўлғонмадим,
Саҳар вақтда зори қилиб ингранмадим,
Тавба қилдим, хожам қабул қилди, дўстлар.

Уттуз саккиз ёшқа кирдим, умрум ўтти,
Ингламайму, ўлар вақтим ёвуқ етти,
Ажал келиб паймонасин менга тутти,
Тавба қилдим, Хожам қабул қилди, дўстлар.

Уттуз тўққуз ёшқа кирдим, қилдим ҳасрат,
Во дарифо, утти умрум, қани тоат?
Тоатликлар Ҳақ қошида хуш саодат,
Қизил юзум тоат қилмай сўлди, дўстлар.

Соч-сақолим хўб оқарди, кўнглум қаро,
Рўзи маҳшар раҳм этмасанг, ҳолим табоҳ,
Сенга аён, амалсизмен, кўбтур гуноҳ,
Жумла малак ёзуқларим билди, дўстлар.

Пири муғон журъасидин қатра тоттим,
Йўл топай деб бошим бирла тунлар қоттим,
Биҳамдиллоҳ, лутф айлади, нурга боттим,
Кўнгил қуши ломаконга етти, дўстлар.

Қиёматни шиддатидин ақлим ҳайрон,
Кўнглум кўрққан, жоним ҳургон, хонавайрон,
Сирот стлиғ кўфругидин дилим ларзон,
Ақлим кетиб, беҳуш бўлуб қолдим, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад, қирқға кирдинг, нафсингни
қирқ.

Мунда йиғлаб, охиратда бўлгил ариқ,
Пўсти имон, шариатдур мағзи тариқ,
Тариқ кирган Ҳақдин улуш олди, дўстлар.

Ҳикмат 35

Авлиёлар айтган ваъда келди бўлғай,
Қиёматни куни ёвуқ бўлди, дўстлар,
Оқил қуллар бўлганини билди бўлғай,
Халқу элдин меҳр-шафқат кетти, дўстлар.

Улуғкичик ёронлардин одоб кетти,
Қизу заъиф жувонлардин ҳаё кетти,
«Алҳаёу мин ал-имон» деб Расул айтти,
Ҳаёсиз қавм ажойиблар бўлди, дўстлар.

Мусулмон мусулмонни қилди қотил,
Ноҳақ тутуб Ҳақ ишларин қилди ботил,
Мурид пирға қилмайдилар юзихотир,
Ажаб шумлуғ замоналар бўлди, дўстлар.

Аҳли дунё халқимизда саховат йўқ,
Подшоҳларда, вазирларда адолат йўқ,
Дарвишларнинг дуосида ижобат йўқ,
Турлук бало халқ устиға ёғди, дўстлар.

Охир замон олимлари золим бўлди,
Хушомадни этгувчилар олим бўлди,
Ҳақни айтган дарвишларга ғаним бўлди,
Ажаб шумлуғ замоналар бўлди, дўстлар.

Қиёмат кун ёвуқ етти, қолғони йўқ,
Қул Аҳмадни айтган сўзин ёлғони йўқ,
Уз-ўзига бир насиҳат қилғони йўқ,
Насиҳатни халққа айтиб кетти, дўстлар.

Ҳикмат 36

Муҳаббатни жомин ичган девоналар,
Қиёмат кун ўт оғзидин сочар, дўстлар,

Қудрат бирла яратилган етти тамуғ,
Ошиқларни наърасидин қочар, дўстлар.

Дўзах йиғлаб дод айлагай Худойига,
Тоқатим йўқ ошиқларни бир оҳига,
Қочиб боргай Ҳақ таъоло паноҳига,
Ошиқларни ёши бирлан ўчар, дўстлар.

Ошиқларни ишқ дўконин борса кўруб,
Иншоаллоҳ, дўзах қочқай ондин қўрқуб,
Ёшин сочиб, кўксин очиб, юзин суруб,
Етти осмон тоқат қилмай кўчар, дўстлар.

Раҳмон эгам соқий бўлуб май ичурса,
Аҳли аёл хону мондин пок кечурса,
Вужудимдин Азозилни Ҳақ қочурса,
Журму исён гириҳларин очар, дўстлар.

Ишқ бобини Ҳақ юзига во айласа,
Хос ишқини кўнгил ичра жо айласа,
Лутф айласа, икки олам шоҳ айласа,
Ошиқларни ҳақ сориға учар, дўстлар.

Субҳон эгам бир қатра май қилса инъом,
Зикри сирни айта-айта қилсам тамом,
Ҳуру ғилмон, жумла малак анга ғулом,
Ужмоҳ ичра ҳарир тўнлар бичар, дўстлар.

Аллоҳ дебон гўрдин қўпса олам куяр,
Хос бандам деб Раҳмон эгам ёлғуз суяр,
Ёш ўрнига қонин тўкуб, юзни бўяр,
Ҳамдин айтса шайтон лаъин қочар, дўстлар.

Мен айтмадим, Аллоҳ ўзи ваъда қилди,
Йўлсиз юрдим, лутф айлабон йўлға солди,
Ғариб бўлуб нола қилдим, қўлум олди,
Андоғ ошиқ шавқ шаробин ичар, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад, ишқсизларни иши душвор,
Тонгла борса Ҳақ кўрсатмас анга дийдор,
Аршу Курси, Лавҳу Қалам ҳамма безор,
Ишқсизларга дўзах бобин очар, дўстлар.

Ҳикмат 37

Кўзум намлик, дилим ғамлик, жон аламлик,
Нечук илож этаримни билмам, дўстлар,
Бу ҳасратда, надоматда ёшим оқиб,
Қаю тараф кетаримни билмам, дўстлар.

Турлук-турлук аломатлар бўлди пайдо,
Юрагимда жарохатлар бўлди пайдо,
Бу дунёда лаҳза фориг бўлмоғ қайдо,
Нечук илож этаримни билмам, дўстлар.

Аллоҳ учун фарзандларим етим қилсам,
Жондин кечиб, молдиң кечиб, ғариб бўлсам,
Биёбонда ёлғуз қоздек нола қилсам,
Нечук илож этаримни билмам, дўстлар.

Хос қуллардек кечалари қойим бўлсам,
Мардонлардек кундузлари сойим бўлсам,
Кечалари ором олмай, раббим десам,
Нечук илож этаримни билмам, дўстлар.

Тухми исён беҳад сочтим, тоатим оз,
Ўтти умрим ғафлат билан ҳам қишу ёз,
Ёқин турур жоним куши қилса парвоз,
Нечук илож этаримни билмам, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад, хизматида жон бермаса,
Дехқон эрмас кетмон чобиб нон бермаса,
Во бўлмағай, гул ғунчаси нам бўлмаса,
Нечук илож этаримни билмам, дўстлар.

Ҳикмат 38

Ишқ сиррини баён қилсам ошиқларға,
Тоқат қилмай, бошин олиб кетар, дўстлар,
Тоғу тошқа бошин уруб беҳуд бўлуб,
Аҳли аёл, хонумондин ўтар, дўстлар.

Ишқ шиддати бошқа тушса, ошиқ найлар,
Бегоналар тошлар отиб онга қулар,

Девона, деб бошин ёриб қонга булар,
Шокир бўлуб ҳамду сано айтар, дўстлар.

Ишқсизларни ҳам жони йуқ, ҳам имони,
Расулulloҳ сўзин айдим, маъно кони,
Неча айтсам эшитгувчи, билган қони?
Бехабарга айтсам кунгли қотар, дустлар.

Ишқ гавҳари тубсиз дарё ичра пинҳон,
Жондин кечиб, гавҳар олган бўлди жонон.
Булҳаваслар ошиқмен, деб йулда қолгон,
Динларини пучак пулга сотар, дўстлар!

Ўтқа куйдум, жондин туйдум, ҳайрон бўлдум,
Бу нечук ўт, куймай, ёнмай, бирён бўлдум,
Муҳаббатни отин эштиб гирён булдум,
Кўзи гирён муродига етар, дўстлар.

Зор йиғлабон зор инграгил, раҳми келсун,
Йул адашсанг, раҳми келиб, йулга солсун,
Омин денглар, пири муғон қўлунг олсун,
Хизмат қилган муродига етар, дўстлар.

Замона охир бўлди, хўйунг кетти,
Расулulloҳ ваъдалари ёвуқ етти,
Хос қуллари яхши сўзга қулоқ тутти,
Ёмон қуллар кундин кунга баттар, дўстлар.

«Куллу явмин батар» деди ҳақ Мустафо,
Уммат бўлсанг қулоқ солгил аҳли вафо.
Яхшиларни ажрин берур, бизга жазо,
Қиёмат кун жазоларин тортар, дўстлар.

Фосиқ, фожир ҳаво қилиб ерни босмас,
Рўза, намоз қазо қилиб, мисвок осмас,
Расулulloҳ суннатларин кўзга олмас,
Гуноҳлари кундин кунга ортар, дўстлар.

Дунёдорлар мслин кўруб ҳаво қилур,
Манманликдин ул даъвойи худо қилур,
Улар вақтда имонидин жудо қилур,
Жон берарда ҳасрат бирлан кетар, дўстлар.

Қамуғ дунё йиққанларни, валлоҳ, кўрдум,
Улар вақтда қалайсен, деб ҳолин сўрдум,

Шайтон айди, имонига чангал урдум,
Жон чигорда йиғлай-йиғлай кетар, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад, ошиқ бўлсанг жонинг куйсун,
Сидқинг бирлан Аллоҳ дегил, тагри билсун,
Дуо қилгил, муъмин қуллар дунё қўйсун,
Дунё қуйган охиратқа етар, дўстлар.

Ҳикмати 39

Муҳаббатни шаробидин ичурмаса,
Жону дилим ҳасрат билан кетар, дўстлар,
Аллоҳ ёдин бирд айламай ўлуб кетсам,
Эссиз умрум армон бирла ўтар, дўстлар.

Аллоҳ деган чин ошиқлар буроқ минди,
Маъшуқидин меҳнат етса бўйун сунди,
Тариқатни бозоринда жавлон қилди,
Ҳақиқатни дарёсидин ўтар, дўстлар.

Ҳақиқатни дарёсидин олган киши,
Ўзи мунглуғ, кўнгли синуғ, кўзда ёши,
Хорлиқ, зорлиқ машаққатдур дойим иши,
Дийдорини талаб қилиб топар, дўстлар.

Ҳақиқатлиғ ошиқларни нафси ўлук,
Уч юз олтмиш, тўрт юз қирқ тўрт ҳамма сулук,
Сўзи ширин, хулқи хуши юз минг турлук,
Бу дунёни пучак пулга сотар, дўстлар.

Ориф ошиқ бўлай десанг алам тортғил,
Ҳақ васлиға етай десанг тунлар қотғил,
Бу дунёни ишратини тошлаб отғил,
Тошлаб отсанг, мовуманлик кетар, дўстлар.

Қиёматни шиддатини билмаганлар,
Қоттиғ азоб, тор лаҳаддин қўрқмаганлар,
Ҳақ қаҳридин қўрқиб ёшин тўкмаганлар,
Дўзах ичра юз минг азоб тортар, дўстлар.

Во дарифо, ўтти умрум, билолмадим,
Жондин кечиб ҳазрат сари боролмадим,

Нафедин кечиб Ҳақ амрини қилолмадим,
Улуб борсам ҳасрат менга стар, дуслар.

Ўтти умрум, шариятга столмадим,
Шариятсиз тариқатга утолмадим,
Ҳақиқатсиз маърифатга ботолмадим,
Қоттиг йулдур, пирсиз нечук ўтар, дўстлар

Қул Ҳожа Аҳмад, нафсим солди ушбу йўлга,
Онинг учун қочтим, дуслар, чўлдин чўлга.
Аллоҳ, деб ҳеч боқмадим ўнгу сулга,
Аллоҳ деган шавқ шаробин ичар, дўстлар

Ҳикмат 10

Ераткон Бируборим йўлини излаб,
Шайтон лаъни йуллариндин қайтинг, дуслар.
Ихлос бирлаи муҳаббатни жомин ичиб,
Жону дилда Ҳай зикрини айтинг, дўстлар.

Ҳай зикрини айтиб ичган жомин шароб,
Йул устида азиз бошини мисли туроб,
Аллоҳ учун ҳоли хароб, бағри каоб,
Жону дилда Ҳай зикрини айтинг, дўстлар.

Остонага бошим қўйуб зори қилсам,
Ҳалқа қуруб ким зикр айтса, ёри берсам,
Зикрини айтиб ул суҳбатдин дурлар терсам,
Жону дилда Ҳай зикрини айтинг, дўстлар.

Амал қилмай олам илмин босиб юргай,
Улуб борса, тор лаҳадда жони куйгай,
Аллоҳ, Расул, диннинг ким, деб ҳайбат қилгай,
Жону дилда Ҳай зикрини айтинг, дўстлар.

Мункар, Накир «Ман раббук» деб савол қилгай,
Қол илминдин бир нуктаси кор қилмагай,
Во ҳасрато, амалсизлар нечук қилгай,
Жону дилда Ҳай зикрини айтинг, дўстлар.

Аллоҳ деган қанду асал пайдо қилди,
Охиратда Аллоҳ бирла савдо қилди,

Амал қилган чин олимни доно қилди,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Қолинг чироғ, ҳолинг пилта, ёғи ёшинг,
Неча айтсам бахра олмас кунгли тошинг,
Йўл устида туфроқ бўлсун азиз бошинг,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Эссиз олим, амал қилмай йўлда қолур,
Уқуб уқмай дунё молни қўлга олур,
Маишаниқдин эссиз умрин зоеъ қилур,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Зоҳир бузуб, бегини туза олим бўлсанг,
Рўзи маҳшар қўлуниг тутқайи тоғла борсанг,
«Во вайлато надомат» деб йўлда қолсанг,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Олим улдур намоз ўқуб, тоғат қилса,
Ҳақдин қўрқуб охиратни ғамни еса,
Қуръон ўқуб, ҳақдин қўрқуб, зор инграса,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Ондоғ олим икки кўзи гирён бўлур,
Саҳарлари эрта қўнуб полон қилур,
Ҳақ йулида куйуб-ёниб бирён бўлур,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Хорлиқ торткил, кофир нафсинг боши қотсун,
Дойим, мудом бу дунёдин йин-лаб ўтсун,
Туфроқ бўлгил, олам сени босиб ўтсун,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Хорлиқ тортиб ҳақ Мустафо, уммат, деди,
Осий, жофий умматларни ғамни еди,
Онинг учун умматлари қувват олди,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Уммат учун бағрида йўқ зарра бутун,
Уммат деса димоғидин чиқар тутун,
Ҳақ таъоло қилгайму деб бизни утун,
Жону дилда Ҳай зикрини айтнинг, дўстлар.

Кул Х о ж а А ҳ м а д, олай десанг Ҳақдин улуш,
Боязиддек нафсинг била тун-кун уруш,

Эй бахабар ,уммат эрсанг булдур равиш,
Жону дилда Ҳай зикрини айтинг, дўстлар

Ҳикмати 41

Дийдор учун жонни қурбон қилмагунча,
Исмоилдек дийдор орзу қилманг, дўстлар,
Жондин кечиб тариқатга кирмагунча,
Ошиқмен деб ёлгон даъво қилманг, дустлар

Ошиқлиқ улуғ даъво қилсанг муни,
Меҳнат бирла синар эрмиш мавлом сени,
Ранжу меҳнат бирла булсанг туни-куни,
Маъшуқангдин кўнгил узга қилманг, дустлар.

Манлик бирла тариқатга кирмадилар,
Жондин кечмай йўлга қадам қўймадилар,
Нафс ўлтурмай таслим фано бўлмадилар,
Хомтамаълиғ бирла йўлга кирманг, дўстлар.

Ушбу ишқни йўли тилим бўлмоқ турур,
Мунда йиғлаб, охиратда кулмоқ турур,
Гул ранглари заъфардондек сўлмоқ турур,
Мундоғ булмай ошиқмен деб айтманг, дўстлар.

Муршидларни хизматини қил ихтиёр,
Узлугумдин йўлга кирдим дема зинҳор,
Яхши билсанг тариқатни хатари бор,
Қаловусиз ушбу йўлга кирманг, дўстлар.

Муршидларга хизмат қилсанг нафсга офат,
Тегма нодон, бу йўлларда қилмас тоқат,
Содик қуллар бу йўлларни билур роҳат,
Тирик улмай дийдор орзу қилманг, дўстлар

«Ал каззобу ло уммати» деди сизга,
Ул Муҳаммад Ҳақ Расули эрди бизга,
Ёлгончиға жаннат йўқтур, валлоҳ, онга,
Ёлгон сузлаб, имонсизин кетманг, дўстлар.

Хонумонин тарк этмасдин кўрмас дийдор,
Дийдор курай деган ошиқ бўлур бедор,

Ондоғ ошиқ охир кўргай онда дийдор,
Дийдор кўрмай сирдин хабар туйманг, дўстлар.

Сирдин маъно туймаганлар бегонадур,
Ул ошиқни маконлари вайронадур,
Ишқ йулида жон берганлар жононадур,
Жондин кечмай жондин хабар билманг, дўстлар.

Кул Хожа Аҳмад, ўздин кечмай даъво қилма,
Халқ ичида ошиқмен деб тилга олма,
Ошиқлиғ улуғ ишдур, гофил булма,
Гофил бўлуб Ҳақ дийдорин кўрманг, дўстлар.

Дикмант 12

Муҳаббатни жомин ичиб рақс айлаган,
Девоналиғ мақомиға кирди, дуствар,
Очу туқлуқ, суду зиён ҳеч билмаган,
Сармаст булуб рақсу самоъ урди, дуствар.

Рақсу самоъ урганларга дунё харом,
Ахли аёл, хонумондин кечти тамом.
Саҳар вақтда Ҳаққа сифниб йиғлар мудом,
Андин сунгра рақсу самоъ урди, дуствар.

Рақсу самоъ урган ошиқ узин билмас,
Беҳуш юрар, дунё молни қулга олмас,
Юз минг одам, тақсир, деса мағрур булмас,
Дунё тефиб, рақсу самоъ урди, дуствар.

Дунё тефмай рақсу самоъ урган жоҳил,
Ҳақ ёдини бир дам айтмай юрур гофил,
Дарвишмен дер, дунё сарн кунгли мойил,
Дунё учун рақсу самоъ урди, дуствар.

Ўздин кетмай рақсу самоъ урмак хато,
Субҳон эгам анга қилмас имон ато,
Тоат қилса, дилларини қилмас сафо,
Риё қилиб рақсу самоъ урди, дуствар.

Воӣ ушандоғ нодонлардин умид қилманг,
Фанзу футуҳ олурмен деб юғруб елманг.

Нафси улуғ, шаръи бузуғ валий билманг,
Шайтон лаъни нўхта урмай минди, дўстлар.

Уздин кетмай рақс айласа Аллоҳ безор,
Самоъидин ер тебраниб тортқай озор,
Дуо қилай, курсатмасун анга дийдор.
Диндин кечиб рақсу самоъ урди, дўстлар.

Девоналиғ ғолиб келмай самоъ урар,
Ҳақ Мустафо, чаҳорёрдин безор юрар,
Бошдин-оёғ гуноҳлари ҳозир турар,
Гуноҳ тилаб рақсу самоъ урди, дўстлар.

Шиблий ошиқ самоъ урди партав қўруб,
Мустафони ҳозир кўруб, савол сўруб,
Дунё уқбин орқа ташлаб, кўзин юмуб,
Андоғ қуллар рақсу самоъ урди, дўстлар.

Шиблий ошиқ йиғлаб айди: «Аё Расул,
Бетоқатмен, самоъ урсам ҳам мен малул».
Расул айди: «Иншоаллоҳ, қилгай қабул»,
Рухсат тилаб рақсу самоъ урди, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад, рақсу самоъ ҳар кимга йўқ,
Тақлид бирла урса самоъ киргай тамуқ,
Бу ривоят пинҳон эрди, айтсам қамуқ,
Ҳақни тобиб рақсу самоъ урди, дўстлар.

Шариатни шароитин билган ошиқ
Тариқатни мақомини билур, дўстлар,
Тариқатни ишларини адо қилиб,
Ҳақиқатни дарёсиға ботар, дўстлар.

Дийдорини кўруб бўлмас тун-кун уйуб,
Пок ишқини қўлга олмай бўлмас юруб,
Ҳақиқатни дарёсини хатари кўб,
Ҳеч ухламай дийдорини кўрдум, дўстлар.

Аё ошиқ, бу, дунёда меҳнат тортқил,
Тортқан жабру жафоларни роҳат билгил,

Ху суҳбатин қурған ерга ўзунг ургил,
Урган ошиқ муродиға стар, дуствлар.

Бу йулларни ғазосидур қайғу, меҳнат,
Меҳнат тортиб жафо чеккан курар роҳат,
Саҳарларда зори қилған хуш саодат,
Ҳу-ҳу тею бу дунёдин утар, дуствлар.

Чин дил бирла йиғлаганлар кўргай лиқо,
Субхон эгам дийдорини қилғай ато,
Қаловузсиз йулға кирманг, айни хато,
Йўлға кирган манзиллардин ўзар, дўствлар.

Во дарифо, ўтти умрум, билмай қолдим,
Бу дунёни асбобини қўлға олдим,
Дунё излаб, дин ишини ортқа солдим,
Билолмасмен, ҳолим нечук бўлар, дўствлар.

Муҳаббатни шаробидин тотмаганлар,
Боязиддек ҳар кун ўзун сотмаганлар,
Бу дунёни иззатидин ўтмаганлар,
Ҳайвон эрур, балки андин баттар, дўствлар.

Ошиқ бўлсанг ишқ йўлиға қуйғил қадам,
Дунё уқбин талоқ қуйғил мисли Адҳам,
Оқил эрсанг дунё учун емагил ғам,
Қиёмат кун жазоларин берар, дўствлар.

Сир шаробин ичган ошиқ ўзин билмас,
Бу дунёни изатларини кўзга илмас,
Юз минг дона носеҳ бўлса, пандин олмас,
Вошуқо, деб ўзин билмай юрар дўствлар!

Рузи «Аласт» Худо ўзи нидо қилган,
«Қолу бало» дебон руҳлар жазоб берган,
Ҳазрат табо руҳлар учун қаршу келган,
Андоғ ошиқ Ҳақ жамолин курар, дўствлар.

Қул Хожа А ҳ м а д, ошиқ бўлсанг дунё қуйғил,
Охиратни азобидин қайғу егил,
Эранларни қилғанларин сен ҳам қилғил,
Хизмат қилған охир мурод топар, дўствлар.

Ҳикмат 44

Ҳаққа ёниб мўъмин бўлсанг тоат қилғил,
Тоат қилган Ҳақ дийдорни курар, дустлар,
Юз минг бало бошқа тушса ингразмағил,
Андин сўнгра ишқ сиррини билур, дустлар.

Ошиқлари зор инграбон йўлга кирди,
Ҳар на жафо тегса они Ҳақдин билди,
Рози бўлуб, ер остига ҳозир бўлди,
Зор йиғлабон саҳарларда қўпар, дўстлар.

Аё дустлар, ҳеч билмадим мен йулумни,
Саодатқа боғламадим мен белимни,
Ғийбат сўздин ҳеч йиғмадим мен тилимни,
Нодонлигим мени расво қилди, дустлар.

Кеча-кундуз беғам юрдум зикрини айтмай,
Жаҳд айлабон туни-кунни фикрини айтмай,
Муҳаббатни бозоринда ўзни сотмай,
Нафсим мени юз минг таом тилар, дўстлар.

Нафсингни сен ўз раъйига қўйма зинҳор,
Емай-ичмай тоат бирла булғил бедор,
Охир бир кун курсатгуси сенга дийдор,
Бедор бўлган анда дийдор курар, дустлар.

Аё, ғофил, Ҳақ зикрини тилдин қўйма,
Дунёликдин бир зарра сен қулға олма,
Эранларни орқасидин ҳаргиз қолма,
Йулға кирган охир мурод топар, дўстлар

Во дарифо, армон била умрум кечти,
Нафсим мени туғён қилди, ҳаддин ошти,
Жоним қуши парвоз қилса руҳум қочти,
Ғофил юрган умрин елга сотар, дўстлар.

Дийдор кўрай деган қуллар бедор бўлур,
Юрса, қубса, ётса, турса зикрин айтур,
Ичи, тоши андоғ қулни нурга тўлур,
Аллоҳ нурин андоғ қулға сочар, дўстлар.

Ориф ошиқ уз жонини ўтқа ёқмас,
Бедардларга ишқ чақмоқин ёқиб чиқмас,

Дунё келиб, жилва қилса, қиё боқмас,
Ишқсиз киши баҳойимдин батар, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад, банда бўлсанг йиғлаб юргил,
Муҳаббатни мажлисиға ўзунг ургил,
Киёматни шиддатидин мотам қурғил,
Мотам қурган сирдин хабар олар, дўстлар.

Ҳикмат 45

Рух кушини титрар бўлса болу пари,
Парвоз қилиб Аршдин Аршқа кўнар, дўстлар*

Қулмен деган дойим тинмай зикрин айтар,
Ишқ ўтиға бағри куйуб, фарёд этар,
Беҳабарлар умрин билмай елга сотар,
Ғафлат бирлан жаҳаннамга кетар, дўстлар.

Охир замон шайхи тузар сувратларин,
Зоҳид тақво қилмай бузар сийратларин,
Қаромат дер хоби ғафлат руъятларин,
Риё бирла халққа ўзин сотар, дўстлар.

Аё, ғофил, умринг сени ўтар елдек,
Кўз ёшингни оқуз дойим оби селдек,
Сени суяр даргоҳида мисли қулдек,
Хожа суйса, сени озод этар, дўстлар.

Ғафлат бирла умринг сени ўтар, билгил,
Жонинг бирла пир хизматин туруб қилгил,
Андин сўнгра даргоҳига лойиқ бўлгил,
Хизмат қилган муродиға етар, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад, ҳикмат айтиб йиғла саҳар,
Эранларни алфозидин олиб хабар,
Сўз аслини билганларга асли гавҳар,
Зоҳириға боқган қуруғ қолар, дўстлар.

* Бу ерда бир байт асл нусхада йўқ.

Келинг, дуслар, Аллоҳ ёдин дойим айтинг,
Аллоҳ ёди кўнгил мулкин очар, дўстлар,
Астағфиру истиғфори тинмай айтинг,
Шайтон лаъин тан мулкидин қочар, дўстлар.

Шайтон лаъин сизга душман, ҳозир бўлунг,
Кеча Аллоҳ, кундуз Аллоҳ айтиб куйунг,
Тор лаҳадга кирар вақтда нурга тўлунг,
Малойиклар Аллоҳ нурин сочар, дўстлар.

Аллоҳ нури қабр ичини равшан қилгай,
Малойиклар теграсида равшан қўйгай,
Муъмин банда кўруб ани ҳайрон қолгай,
Бу оламни равшанидин кечар, дуслар.

Барча арвоҳ йиғлиб келгай муборакка,
Халойиқлар машғул булгай «Таборак»жа,
Дуо қилиб ёнгандин сўнг қолур якка,
Жумла арвоҳ суюниб бир-бир қучар, дўстлар.

Етти қадам қўйғонидин сўнг, Мункар, Накир,
Ҳайбат бирлан кириб келгай қилиб қаҳр,
Икки кўзи утдек ёниб, ўқраб турир,
Нурин кўруб таъзим қилиб қочар, дуслар.

Мункар, Накир сурмай чиқиб нола қилгай,
Кўз ёшини оққузубон жола қилгай,
Ҳақ ёдини айтиб, ўзин вола қилгай,
Парвоз қилиб ҳаво сари учар, дуслар.

Нидо келгай илоҳимдин, на йиғладинг,
Хос қулумдин қабр ичинда на тингладинг,
Эй беадаб, қулоқ солиб на онгладинг,
Мункар, Накир ўнгу сўлга қочар, дўстлар.

Юрса, турса, ётса, қўбса мени ёдим,
Хатти барот қўлга олган ул озодим,
Андоғ қулни сайдидурмен, ул сайёдим,
Қилмиш, айтмиш гуноҳлардин кечар, дўстлар.

Гуноҳларин Ҳақ бағишлаб назар қилгай,
Унгда, сўнгда ётқанларни шокир булгай,
Андин сўнгра барча арвоҳ ҳозир бўлгай,
Қабристонга Ҳақ раҳматин сочар, дўстлар.

Биҳамдиллоҳ, яхши келди, биз қутулдук,
Қабр ичинда ҳар азобдин фориг бўлдук,
Неча йиллар мурда эрдук, боз тирилдук,
Дуо қилиб Ҳаққа илкин очар, дўстлар.

Мункар, Накир йиғлаб айтур, сен билурсен,
Зотинг улуғ ҳар на қилсанг, сен қилурсен,
Лутф айласанг, йўлсизларга йўл берурсен,
Сажда айлаб шокир тилин очар, дўстлар.

«Ло илоҳа иллаллоҳ»га шайдо бўлган,
Дийдор учун бу оламда расво булган,
Дунё қўйуб, охиратни савдо қилган,
Ҳавзи кавсар шаробидин ичар, дўстлар.

Рузи азал тақдир қилса Ҳақ жамоли,
Юз минг шайтон қасд айласа йўқ заволи,
Кундин кунга зиёд бўлгай қолу ҳоли,
Доно бўлуб Ҳақ йўлларин очар, дўстлар.

Муҳаббатни майдонида жавлон қилган,
Ҳақиқатни дарёсидин гавҳар олган,
Маърифатни матоъини ичга солган,
Юрса, турса дурру гавҳар сочар, дўстлар.

Ошиқ улдур, Ҳаққа жонин қурбон қилса,
Зикрин айтиб, чорзарб уруб саҳар турса,
Эранлардин файзу футуҳ тўла олса,
Султон бўлуб дурру гавҳар сочар, дўстлар.

Ҳақ таъоло бўйин олган мунда турмас,
Даъво қилиб эшонлиқни лофин урмас,
Қайда борса фақир мискин дўкон қурмас,
Ғариб булуб вайронага кўчар, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад, нафсдин улуғ бало бўлмас.
Еру кукдин таъма берсанг ҳаргиз тўймас,
Туфроқ ўлуб ерда ётсанг кофир ўлмас,
Нафси улган ҳуру филмон қучар, дўстлар.

Ҳикмат 47

Ҳикоятда, биллинг, мундоғ келтурдилар,
Бобомочин ул Султонин еткурдилар,
Хуросонда тўрт юз ёшин ёшадилар,
Йигирма тўрт йиғоч ҳар кун учар, дўстлар.

Эшиттилар Бобомочин ул замонда,
Аҳмад отлиғ бир шайх чиқмиш Туркистонда,
Суҳбат қилмиш қизу жувон бирлан анда,
Манъ этгали Туркистонга келди, дўстлар.

Келди эрса кўрдилар ул машойихни,
«Сен шайхмусен озғурғувчи халойиқни?»
«Ушал ойған гумроҳдурмен, билгил мунн»,
Тею ҳазрат онга жавоб берди, дўстлар.

Амр эттилар Ҳаким Хожа Сулаймонга,
Ушал сўфи Муҳаммади допишмандга,
Боғлаб урунғ беш юз қамчи ул нодонга,
Бир устунга маҳкам боғлаб қўйди, дўстлар.

Юзта киши келса тута билмас эди,
Икки киши тутуб они ҳам боғлади,
Ушал дамда беш юз қамчи санаб урди,
На оҳ, деди, на воҳ, деди, биллинг, дўстлар.

Ялонғоч қилиб, они боғлаб қўйди,
Беш юздин бир қамчини ортуқ урди,
Бир қамчида зор йиғлабон фарёд қилди,
Ота Аҳмад ештурубон қўйди, дўстлар.

Ушал дамда муридлари қилди савол,
«Беш юз қамчи урганда йўқ ҳеч қийлу ҳол,
Бир қамчини урди эрса бўлди беҳол,
Сир недур?» деб асҳоб анда сўрди, дўстлар.

Ато айди: «Орқасида деуу пари,
Урнаб эрди, беш юз қамчи анга тегди,
Деуу пари орқасидин дарҳол кўчди,
Бир қамчиси анга тегди, биллинг, дўстлар».

Бобомочин ул дам айди: «Во А х м а д о,
Келмасам гар расво бўлуб халқлар аро,
Улар эрдим ушбу ҳолат бирлан мано»,
Зор йиғлабон, арзу ҳолин айтти, дўстлар

Атонинг эрлигини анда билди,
Риёзат тортқузубон йўл кўрсатти,
Ато бирла уч мартаба хилват кирди,
Мурод-мақсад пирдин эрмиш, билинг, дўстлар.

Муршид бўлмай, ҳаргиз мурод тобмадилар,
Хизмат қилмай, Ҳаққа восил бўлмадилар,
Зор йиғлабон кеча бедор бўлмадилар,
Зор йиғламай Ҳақ дийдорин кўрмас, дўстлар.

Ед этайлук қул Хожа А х м а д авлиёни,
Муридлари Бобомочин ул султонни,
Қўллағайму осий Юсуф Байзочийни,
Назм айладим бу ҳикоят, билинг, дўстлар.

Ҳикмат 18

Хизр бобом солди мени ушбу йулга,
Ондин сўнгра дарё бўлуб тоштим, дўстлар.

Шариатнинг бозорини сайрон қилдим,
Маърифатнинг бустонида жавлон қилдим,
Тариқатнинг пешгоҳинда тайрон қилдим,
Ҳақиқатнинг эшигини очтим, дўстлар.

«Аласт» хамрин пири муғон тўё берди,
Ича бердим, миқдоримча кўё берди,
Қул Хожа А х м а д, ичу тошим кўё берди,
Толибларга дурру гавҳар сочтим, дўстлар.

Ҳикмат 19

Қаю махлуқ Холиқига мутеъ булса,
Олам халқи ўшал қулни суяр, дўстлар,

Един айтиб, бағри пишиб, ичи куйса,
Дам урганда сонсиз учқун учар, дўстлар.

Тили, кўнгли, сари бирлан зокир бўлуб,
Уч юз олтмиш томирлари қонга тўлуб,
Ёзи-қишин булбулдайн вола бўлуб,
Сайра қилиб шохдин шохқа кўнар, дўстлар.

Бу кўнгилни бўстонида ажаб бўстон,
Ичинда сайрашурлар ҳазор дoston,
Куринар ҳар шохи узра турлук алвон,
Неъматларни бишганини кўрар, дўстлар.

Зоҳир неъмат шукурини ғофил билмас,
Ботиндагин қиёс бирла кўрса бўлмас,
Зоҳир кўзи ғафлат бирла боқиб кўрмас,
Зоҳир кўзи очилса ул кўрар, дўстлар.

Ботин кўзи очилса жумла парда,
Очилур кетар қолмас ҳижоб сирда,
Жоннинг кўзи ҳайрон бўлур ўшал ерда,
Боқиб имон нури бирла кўрар, дўстлар.

Қул Хожа Аҳмад Яссавийнинг ушбу сўзи,
Ажаб эрмас боқиб кўрса сирдин кўзи,
Фанолиқ мақоминда ўзининг ўзи,
Фанолиқ ичра боқиб кўрар, дўстлар.

Хизмат 50

Хуш ғойибдин етушти бир жамоъа дарвишлар,
Ботинида ҳу дерлар сирри пинҳон дарвишлар.

Тинмай равон юрарлар, тинса такбир айтурлар,
Тобса суҳбат қураарлар хуш суҳбатлиғ дарвишлар.

Жандалари пурсалоҳ, тасбеҳлари иллаллоҳ,
Хизмат қилур ҳар сабоҳ, балохўрдур дарвишлар.

Жандалари кир чафон, кўнглида юз минг армоғ
Ушбу дунё бепоён, кўзга илмас дарвишлар.

Ҳандалари эғнида, асолари илкида,
Изад ёди кўнглида, Аллоҳ дею дарвишлар.

Асли фақир билсалар, вужуд шаҳрин кезсалар,
Зоҳир, ботин тузсалар, саодатлиғ дарвишлар.

Машойихлар сир-асрор, хизматида бўл зинҳор,
Пайғамбардин ёдгор қолган турур дарвишлар.

Кул Хожа Аҳмад, мискин бўл, мискинлардин маъно сўр.
Дарвишликни бил ҳузур, ҳу қушидурур дарвишлар.

Ҳикмати 51

Йўл устида ўлтуруб йўлни сўрган давишлар,
Уқсодин хабар эштиб йўлга кирган дарвишлар.

Асолари илкинда, ҳиммат қури белинда,
Изим ёди тилинда, Аллоҳ деган дарвишлар.

Хирқалари кир чафон, кўнглида юз минг аён,
Билингиз, икки жаҳон кўзга илмас дарвишлар.

Дарвиш Ҳақнинг манзури, зикри турур гулзори,
Ҳақни ёди асрори, ҳўб адаблиғ дарвишлар.

Ёзуқум кўб йўлатмас, асҳоб дорусин тобмас,
Кўзда ёшин қурутмас, ёши оқған дарвишлар.

Сири бирлан сўзларлар, тилга ҳикмат тузарлар,
Ишқ бирлан жон кезарлар ранги сариғ дарвишлар.

Ит нафсини улдурур, қизил юзин сўлдурур,
Хожа Аҳмад кул турур, сотиб есун дарвишлар.

Ҳикмати 52

Ун саккиз минг оламда ҳайрон бўлған ошиқлар,
Тобмай маъшук чароғин сарсон бўлған ошиқлар.

Ҳар дам боши ўргулуб, кўзи халққа телмулуб,
Ҳу-ҳу тею чургулуб гирён бўлган ошиқлар.

Қуйуб, ёнуб кул бўлган, ишқида булбул бўлган,
Кимни кўрса қул бўлган, мардон бўлган ошиқлар.

Йўл устида хок бўлган, сийналари чок бўлган,
Зикрин айтиб пок бўлган, нолон бўлган ошиқлар.

Ҳиммат қурин боғлаган, юрак бағрин доғлаган,
Фарёд уруб йиғлаган, гирён булган ошиқлар.

Гоҳи юзи сарғайиб, гоҳи йўлида ғариб,
Тасбеҳлари «Ё ҳабиб», жавлон бўлган ошиқлар.

Аҳмад, сан ҳам ошиқ бўл, сидқинг бирла содиқ бўл,
Даргоҳига лойиқ бул, жонон бўлган ошиқлар.

Ҳикмат 53

Ғариблиғда ғариб бўлган ғариблар,
Ғариблар ҳолини билган ғариблар,
Сабаб бирла йироқ ерга борибон,
Қариндош қадрини билган ғариблар.

Сувсаганда сувга муҳтож бўлган,
Тирикида зор ўлуб, ўлган ғариблар,
Киши билмас ғариблар ҳоли надур,
Магар билгай, ғариб бўлган ғариблар.

Ғариблиғ қоттиғ ишдур, эй азизим,
Ким ул беқадр улар мискин ғариблар,
Кел эмди, Аҳмадо, ўзунга боқғил,
Ғарибсен сен, ғариб мискин ғариблар.

Ҳикмат 54

Ҳақ қуллари дарвишлар ҳақиқатни билмишлар,
Ҳаққа ошиқ булганлар Ҳақ йўлига кирмишлар.

Ҳақ йўлига кирганлар, Аллоҳ тею юрганлар,
Эранлар изин излаб мамлакатдин кечмишлар.

Олам фāхри Мустафо андоғ айди марҳабо,
Меърож туни айтти фахр фақир йулин олмишлар.

Кўнгил бермай дунёга, шуруъ қилмай ҳаромга,
Ҳақни суйган ошиқлар халойиқдин кечмишлар.

Дунё менинг деганлар, жаҳон молин олғанлар,
Каркас қушдек булубон ул ҳаромга ботмишлар.

Мулла, муфтий бўлгонлар, ноҳақ даъво қилгонлар,
Оқни қаро қилгонлар ул тамуқга кирмишлар.

Қозий, имом бўлгонлар, ноҳақ даъво қилгонлар,
Ул ҳимордек бўлубон юк остида қолмишлар.

Ҳаром егон ҳокимлар, ришват олиб егонлар,
Ўз бармоқин тишлабон қўрқуб туруб қолмишлар.

Тотлиғ-тотлиғ егонлар, турлук-турлук кийгонлар,
Олтун тахт ўлтургонлар туфроқ остида қолмишлар.

Мўъмин қуллар, содиқлар, сидқи бирла тургонлар,
Дунёлиғин сарф этиб, ужмох ҳурин қучмишлар.

Қул Хожа А ҳ м а д билмишсен, Ҳақ йўлига кирмишсен.
Ҳақ йўлига киргонлар Ҳақ дийдорин кўрмишлар.

Ҳикмат

Ҳу ҳалқаси қурулди, эй дарвишлар, келинлар,
Ҳақ суфраси ёйилди, ондин улуш олинлар.

Қол илмини ўқубон, ҳол илмига етибон,
Йўқлук ичра ботибон борлиқлардан олинлар.

Йиртиб шафқат пардасин, тилаб дийдор ваъдасин,
Очиб кўнгил дийдасин мушоҳада қилинлар.

Ҳу аррасин олибон, нафс бошига солибон,
Тунни-кунни, толиблар, жонни қурбон қилинлар.

Ҳалқа ччра ҳу денгиз, ишқ ўтиға ёнингиз,
Ған-жон бирлан, толиблар, тадбир бошлаб айтинглар.

Ҳу-ҳу тею зор инграб, ҳу демакда маъно бор,
Ҳийдоридин умидвор, раҳматидин олинглар.

Кул Хожа Аҳмад, кул бўлган, йўл устида кул бўлган,
Ғолибларға мул бўлган, андин ибрат олинглар.

Ҳикмат 56

Қад алламно Анта фи кулли умур,
Анта кофий, Анта офий, ё Ғафур,
Қофи фил ғайби ҳува ман фил ҳузур
Анта кофий, Анта офий, ё Ғафур.

Мустафо дар ҳолати назъ эрдилар,
Бир гуруҳни осий деб қайғурдилар,
Умматим, вой умматим, деб айдилар,
Анта кофий, Анта офий, ё Ғафур.

Бизни суйди, ўзгаларни суймади,
Ҳам ато-аносини ҳам суймади,
Ярлақодим демагунча қуймади,
Анта кофий, Анта офий, ё Ғафур.

Ҳақ таъолодин нидо келди анга,
Умматинг ишин ҳавола қил манга,
Жумласин бағишлайин анда санга,
Анта кофий, Анта офий, ё Ғафур.

Айди, мендин сўнгра уммат бўлғуси,
Фарзу суннатни қўйуб, фиққ этғуси,
Аксари умматдин имон кетғуси,
Анта кофий, Анта офий, ё Ғафур.

Умматим умматлар ичра софидур,
Найлайн, кўброғи осий, жофидур,
Қодирим ўз ваъдасига вофидур,
Анта кофий, Анта офий, ё Ғафур.

Мискин А х м а д, сен бу ёзуқ захридни,
Қутулунг, ичсанг шароби меҳридни,
Гарчи куб қурққум илоҳим қаҳридни,
Анта 'кофий, Анта офий, ё Гафур.

Ҳикмат 57

Муҳаммадни, билниг, зоти арабдур,
Тариқатни йули кулли адабдур.

Ҳақиқат билмаған одам эмасдур,
Билнигиз, ҳеч нимага ўшамасдур.

Билниг, бечун эрур ҳам бечуғуна,
Ва бешубҳа эрур ҳам бенамуна.

Қаҳрланса қилур ер бирла яқсон,
Бўладур зилзила ер бирла осмон.

Раҳм қилса, билнигиз, раҳмати бор,
Берур булса туганмас неъматни бор.

Муҳаммадни сифат қилсам кампина
Аносини оти, билни, А м н и а.

Атоси оти А б д у л л о ҳ экандур,
Анодни туғмайни улган экандур.

Муҳаммадни бобоси сақлагандур,
Ялонғоч очларни йуқлагандур.

Бобосни билсангиз А б д у л м у т т а л и б,
Кунгилда сақлағайсиз яхши билиб.

Бобосини атоси эрди Ҳ о ш и м,
Эшитганда оқадур кўзда ёшим.

Билниг, тўртунчисидур А б д у м а н и о ф,
Оларни билса ҳар ким кунглидур соф.

Расулни билса ҳар ким тўрт пуштини,
Қиёматда кезар саккиз беҳиштини.

Бобоси етти ёшида ўлубдур,
Расулни аммасига берибдур.

А б у т э л и б Алини отасидур,
Камуғ аъробиларни каттасидур.

Абутолиб буладур иш бошида,
Муҳаммад ултурур дойим қошида.

Муҳаммадни ёши ўн етти бўлди,
Қи чл вақтда Х а д и ч а они кўрди.

Муҳаммадни, билингким, мисли шунқор,
Хадича они кўруб бўладур зор.

Хадича кўнглида они суёдур,
Муҳаммад ишқида ичи куёдур.

Кеча-кундуз тилар они Худодин,
Билингиз, оқибат тобти муродин.

Кўрунгизлар Худони шевасини,
Муҳаммад боқған экан тевасини.

Хадичаға Расул чокар бўлубдур,
Бу боис бирла, бил, они олибдур.

Хадичани Худо бахтин очибдур,
Расулни бошиға дурлар сочибдур.

Расулни ёшлари қирққа етибдур,
Қи андин сўнг Худодин ваҳий етибдур.

Қи андин сўнг Муҳаммад бўлди подишоҳ,
Расулни кўнглида ёр бўлди Аллоҳ.

Муҳаммад ишини Аллоҳ битурди,
Халойиқ барчаси имон кетурди.

Расулни бошида бўлди аммома,
Камол тобти ўттуз уч минг саҳоба.

Расулға барчаси хизмат қиладур,
Адаб бирлан юруб иззат қиладур.

Расул олдиға бир етим келибдур,
Ғарибу мубтоламен деб айтибдур.

Раҳм қилди Расул они ҳолиға,
Тилаганин они берди қулиға.

Расул айди анга, мен ҳам етиммен,
Етимликда, ғарибликда етибмен.

Муҳаммад айдилар, ҳар ким етимдур,
Билинглар, ул мени хос умматимдур.

Етимни курсангиз оғритмангизлар,
Ғарибни курсангиз доғ этмангизлар.

Етимлар бу жаҳонда хор экандур,
Ғарибларни иши душвор экандур.

Ғарибларни иши дойим сўлукдур,
Тирик эрмас, ғариб мисли улукдур.

Худойиға ғариблар белгулукдур,
Ғарибни эрта-ахшом сўргулукдур.

Сифат қилсам Али шери Худодур,
Ки шамшир бирла кофирни қиродур.

Кофирларни қилур имонға даъват,
Берадур ҳар замон и с л о м г а қувват.

Ки мўъмин бўлганин олиб келадур,
Қабул қилмаганин чопиб келадур.

Ки шамшир қўлға олиб минса Ду л д ул,
Тушадур қавми кофирларға гул-гул.

Қўлидаги яроғи зулфиқори,
Чопушқанда узалур қирқ қори.

А л и н и бор эди ўн саккиз ўғли,
Ани ҳар қайсисидур катта туғли.

Али и с л о м учун қонлар ютодур,
Ки и с л о м туғини маҳкам тутадур.

Хожа А ҳ м а д, бил, ғарибликка тушубдур,
Расул авлодиға сўзлар қотибдур.

Ҳикмат 58

Кўрган замон инонган Абобакр Сиддиқдур,
Устун бўлуб таёнган Абобакр Сиддиқдур.

Мунглашқанда йиғлаган, қуллуқға бел боғлаган,
Ич бағрини доғлаган Абобакр Сиддиқдур.

Бир қавлидин қайтмаган, сирин ҳаргиз айтмаган,
Гофил бўлуб ётмаган Абобакр Сиддиқдур.

Жон жононаға қовшурган, қизин қўлдин тобшурган,
Қўл қовшуруб ёлборган Абобакр Сиддиқдур.

Айтган сўзига етган, нафсу ҳаводин кетган,
Ҳақ Расулни беркитган Абобакр Сиддиқдур.

Муҳаммадга қайнота, қилган эмас ҳеч хато,
Бўйнига солган пўта Абобакр Сиддиқдур.

Қул Хожа Аҳмад, қил тасдиқ, ёри ғорин қил
Орифликда, бил, содиқ Абобакр Сиддиқдур. тафриқ,

Ҳикмат 59

Иккинчиси ёр булган адолатлиғ Умардур,
Мўъминлиғда ёр булган адолатлиғ Умардур.

Билолға азон эттурган, шариатни билдурган,
Дин сўзини уқтурган адолатлиғ Умардур.

Қаъба эшигин очдирган, барча бутни синдурган,
Расул кўнглин тиндурган адолатлиғ Умардур.

Шариатни пос тутқан, тариқатни рост тутқан,
Ҳақиқатни хўб билган адолатлиғ Умардур.

Углин чорлаб келтурган, дарра уруб ўлтурган,
Алл қилиб йўл сўрган адолатлиғ Умардур.

Чироғ бўлуб ўчмаган, дин йўлидин ёнмаган,
Ноҳақ ишни этмаган адолатлиғ Умардур.

Мискин Аҳмад, қилгил ёд, қилгил ажзингни бунед,
Шояд руҳи қилгай шод адолатлиғ Умардур.

Ҳикмат 60

Учунчи дўсти ёр бўлган Усмони боҳаёдур,
Ҳар нафасда ёр бўлган Усмони боҳаёдур.

Ҳақ Расулни домоди, динимизни ободи,
Бандаларни озоди Усмони боҳаёдур.

Уқуғани шотиби, оят, ҳагис котиби,
Минбар узра хатиби Усмони боҳаёдур.

Муножоти кўҳи Тур, олғанлари икки нур,
Айтганлари барча дурр Усмони боҳаёдур.

Кўблар келиб пиёда, кўймадилар шаҳзода,
Шаҳид қилдилар анда, Усмони боҳаёдур.

Тавсиф қилдинг Усмонни, Хожа Аҳмад сен ани,
Йуқтур шақку гумони, Усмони боҳаёдур.

Ҳикмат 61

Тўртунчиси ёр булган шерн худо Алидур,
Ҳам меърожда ёр бўлган шерн худо Алидур.

Айтган сўзи раҳмоний, кўрсанг юзи нуруний,
Кофирлани қирони шерн худо Алидур.

Ҳиммат қурн белнда, мавлом ёди тилида,
Зулфиқори илкида, шерн худо Алидур.

Миниб чиқса Дулдулға ерга тушар зилзила,
Кофирларға гулгула, шерн худо Алидур.

Душманларга муқобил, бўлди кофирга қотил,
Зойил қилган ботилни шерн худо Алидур.

Раҳмат қилгай биру бор, ҳар на қилса эрки бор,
Хожа Аҳмадга мадаккор шерн худо Алидур.

Ҳикмат 62

Ҳикмат бирлан ул адамдин бор айлади,
Ун саккиз минг қомуғ олам ҳайрон эрур,
«Қолу бало» деган қуллар улуш олди,
Сукут этган қуллар дини вайрон эрур.

Ҳақ таъоло имон ато қилди бизга,
Ул Мустафо Расули эди бизга,
Дуруд айтсанг қувват берур динимизга,
Йўқ эрса қилганларим, ёлғон эрур.

Ул «Аласту би-раббикум» деди Худо,
«Қолу бало» дебон руҳлар қилди садо,
Йиғлаб келдук эшигингга жумла гадо,
Лутф айласанг, юз минг осий хандон эрур.

Тавба қилсам кечармукин қодир илоҳ,
Йўқ эрса неткум анда мен русиёҳ,
Тонгла борсам илик, оёғ барча гувоҳ,
Ҳақ қошида барча ишлар осон эрур.

Йиғламайму, ўтти умрум, аё шоҳим,
Қабсоб келди қаронғулуқ, чиққил, моҳим,
Сендин узга йўқ паноҳим, тақягоҳим,
Кеча-кундуз тилаганим имон эрур.

Уммат учун Расул дойим қайғу еди,
Тилаб уммат гуноҳини Ҳақдин олди,
Кеча-кундуз қойим турди, тангрим билди,
Тилда, умматмен, дер, дилда ёлғон эрур.

Уммат булсанг Мустафога пайрав бўлғил,
Айганларин жону дилда сен ҳам қилғил,
Кеча қойим, кундузлари сойим бўлғил,
Чин умматни ранги мисли сомон эрур.

Суннатларин маҳкам тутуб уммат бўлғил,
Кеча-кундуз дуруд айтиб улфат бўлғил,
Нафсни тефиб, меҳнат етса роҳат билғил,
Андоғ ошиқ икки кўзи гирён эрур.

Қул Хожа Аҳмад, нафсдин мудом суво бўлғил,
Куйуб, пишиб дарди бирлан адо бўлғил,
Кеча-кундуз тинмай йиглаб гадо бўлғил,
Дардин тортсанг, Хожа сендан ризо эрур.

Хикмати 63

Ушбу сирни билмаган жоҳил киши,
Дарвишларни қадрини қачон билур!
Тил учуда, умматмен, деб даъво қилур,
Мустафонинг қадрини қачон билур!

Тариқатни лазатидин тотқан киши,
Дунёсини дин йўлида сотқан киши,
Кеча-кундуз кўзда ёши оққан киши,
Бу дунёни қадрини қачон билур!

Кеча-кундуз тоат қилса ўшал ошиқ,
Бу дунёда гуноҳидин бўлар фориқ,
Дарвишларни ғийбат қилган ул мунофиқ,
Маърифатни қадрини қачон билур!

Дунё молин йиғиб, йўлни йитурганлар,
Эссиз умрин куфр ичинда кечурганлар,
Қаловузсиз биёбонда юрганлар,
Муҳаббатни қадрини қачон билур!

Қўб кишилар даъво қилур нафс кузатиб,
Еб, ичиб, ҳайвон каби тунлар ётиб,
Рўза тутмас, закот бермас ҳам уётиб,
Ҳақ таъоло қадрини қачон билур!

Куллу муттақий оли мен, деб айди Расул,
Эй қул Аҳмад, бу ҳадисни қилғил қабул,
Суйри халқи қабул қилмай бўлди малул,
Жоҳил халқи пир қадрини қачон билур!

Ҳикмат 64

Ориф ошиқ жон мулкида алам тортса,
Ун саккиз минг қамуғ олам гул-гул булур,
Кўнгил қуши шавқ қанотин тўқуб учса,
Жумла вужуд ёдин сайрар, булбул булур.

Мухаббатни майдониға ўзин солса,
Маърифатни майдониға ўзин урса,
Сирр шаробин ичиб, ошиқ руҳи қонеа,
Маваддатни гулзорида хуш гул булур.

Эранлари ҳақ ёдини гофил бўлмас,
«Рижолун ло талҳиҳим» дер Холиқун нос,
Эран йулин тутқан харгиз йулда қолмас,
Ул ҳазратда сир-асрори мақбул булур.

«Аласт» хамрин кимга берса ушал соқий,
Било мудом ичиб асрар мангу боқий,
Танин, жонин куйдуруб шавқ ихроқи,
Ичдин куёр, ёқилур ҳам кул булур.

Зоҳирини оти бирлан безаганлар,
Ботинларин оти бирла тузаганлар,
Шавқ ўтини ич кўнгилга кезаганлар,
Мосуво бирлан қачон машғул бўлур.

Тариқатдур бу йўл огин билса дарвиш,
Маърифатни матоъидин олса дарвиш,
Ўзга йўллар боди ҳаво сонса дарвиш,
Ҳақиқатни майдонида эр ул бўлур.

Қоттиғланиб қул Хожа Аҳмад, йулга кирги.
Қулни кўрсанг, қули булуб маъно сўргил,
Е илохим, рўзи қилса, маъно олгил,
Маъно сўраб, маъно олған чин қул булур.

Ҳикмат 65

Субҳон Изим бандасиға лутф айласа,
Ичи ёруб, тоши куйуб, бирён булур,

Пир этагин тутуб ошиқ йўлга кирса,
Ҳақни излаб икки кўзи гирён бўлур.

Жондин кечмай ишқ сиррини билса бўлмас,
Молдин кечмай ман-манликни қўйса бўлмас,
Шарми бўлмай ёлғуз ўзин суйса булмас,
Андоғ ошиқ эл кўзидин пинҳон бўлур.

Жонинг қийнаб, заққум чайнаб ошиқ бўлгил,
Ешинг тукуб, кўзунг сувлаб содиқ бўлгил,
Андин кейин даргоҳиға лойиқ бўлгил,
Жонинг берсанг, раҳм айласа жонон булур.

Ишқ йўлида кеча-кундуз йиғлағанлар,
Жондин кечиб, белин маҳкам боғлағанлар,
Хизмат қилиб, Ҳақ сиррини онглағанлар,
Тун уйқуни ҳаром қилиб, полон бўлур.

Во дариғо, ишқ йўлида жоним бермай,
Ғаввос бўлуб дарё ичра гавҳар термай,
Ҳақдин ўзга ғафлатларни йироқ солмай,
Тонгла борса надоматлар чандон булур.

Ошиқ бўлсанг Боязиддек ўзунг сотқил,
Валлоҳ-биллоҳ, дунё ҳаром тошлаб отқил,
Қонлар тўкуб кузларингдин тунлар қотқил,
Бир лаҳзада шайтон мулки вайрон бўлур.

Тонг откунче зикрин айтгил жонинг бирла,
Тоғу чўлни бустон қилгил қонинг бирла,
Тошдан қоттиғ тошқа ётқил ёнинг бирла,
Йўлдин озған юз минг ғофил мардон булур.

Тошдин қоттиғ тошни сузган беҳабарлар,
Уқбо ишин орқа тошлаб дунё излар,
Оят, ҳадис баён қилсам қоттиғ сўзлар,
Зоҳир одам ботинлари шайтон булур.

Зикрин айғил, қонлар оқсун кўзларингдин,
Ҳикмат айғил, дурлар томсун сўзларингдин,
Гуллар унсун ҳар бир босқан изларингдин,
Гулга боқсанг, гул очилиб бустон бўлур.

Саҳарларда эрта туруб қонлар ютгил,
Пири муғон этагини маҳкам тутгил,

Ҳаққа ошиқ булган бўлсанг жондин утгил,
Жондин кечган чин ошиқлар урғи булур.

Бу дунёда фақирлиқни одат қилган,
Ҳорлиг тортиб, машаққатни рохат билган,
Қул Ҳожа Аҳмад, яхшиларга хизмат қилган,
Қиёмат кун андоғ киши султон булур.

Ҳикмати 66

Эй дўстларим, улсам мен, билмамки ҳолим на бўлур,
Гўрга кириб ётсам мен, билмамки ҳолим на бўлур.

Элтиб лаҳадга қўйсалар, орқага боқмай ёнсалар,
Сўруғ-саволим сўрсалар, билмамки ҳолим на булур.

Кирса Қарини отлиқ йилон, чулғанса тапга шул замон,
Қолмас бутун бир устихон, билмамки ҳолим на булур.

Жумла йингилиб мўру мор, атрофимда ниш урар,
Мушкул эрур бас кору бор, билмамки ҳолим на бўлур.

Ҳеч келмади мендин савоб, онда на бергумдур жавоб,
Гар қилсалар юз минг азоб, билмамки ҳолим на бўлур.

Бўлса қиёмат кун, ҳозир булур барчаларни,
Қилган амалларинг қани, билмамки ҳолим на бўлур.

Эй Қул Аҳмад сен букун қилғил ибодат тун-кун,
Демагил умримдур узун, билмамки ҳолим на бўлур.

Ҳикмати 67

Аллоҳ ёдин айтур қуллар маъно бирлан,
Бемаънога ҳаргиз қулоқ солмас бўлур,
Аллоҳ деган ошиқ қуллар дойим-мудом,
Ҳақ ёдин зарра гофил булмас бўлур.

Ҳақ ёдин зарра гофил бўлмаганлар,
Ётса, кўпса Ҳақ зикрини қўймаганлар,

Валлоҳ-биллоҳ, дунё ҳаром олмағанлар,
Гўр ичинда ул қул ҳаргиз ўлмас булур.

Маърифатнинг бўстонида жонин берган,
Муҳаббатнинг майдонида бош ўйнаған,
Ҳақиқатнинг дарёсини гавҳар олған,
Гаввос ёнглиғ ул дарёдин чиқмас бўлур.

Эранлари ул дарёға чумди-ботти,
Кеча-кундуз тинмай бир дам ёдин айтти.
Ўлмас бурун жон оччиқин заҳрин тотти,
Охират асбобини солмас бўлур.

Ғофил бўлмас Ҳақ ёдидин туллар тамом,
Луқма ҳалол талаб қилур, емас ҳаром,
Дарвиш керак ушбу сифат бирла мудом,
Қул бўлубон қуллуғидин тонмас булур.

Қул бўлубон қуллуқ қилур хожасиға,
Танин, жонин аямас ул мавлосиға,
Собир бўлуб, умид тутар ваъдасиға,
Жафосидин чин ошиқлар қайтмас булур.

Жафо чекмай ошиқ булмас, тингла, ғофил,
Жафо чекиб собир бўлғил, бўлма жоҳил,
Ризо бўлуб, қуллуқ қилған булур оқил,
Жохил одам бир-биридин ёнмас бўлур.

Қулмен тею Ҳақ амрини қилмағанлар,
Қудратини кўруб ибрат олмағанлар,
Имон, ислом аҳкомларин билмағанлар,
Улуғ кунда қизил юзлук булмас булур.

Ҳақ йулини шавқи кўбтур билганларга,
Қўрқунч билан етгил ушал ўлганларга,
Осон кўринур қулни мудом юрганларга,
Мундоғ қуллар гўр азобин билмас бўлур.

Қул Хожа Аҳмад, Аллоҳ дегил, ёшинг оққай,
Ўтган ориф ҳиммат қилиб қўлуниг тутқай,
Раҳми келса, раҳим мавлом раҳим қилғай,
Хожа қулин ҳаргиз зоёъ қўймас бўлур.

Ҳикмат 68 حکمت

Умрим зое гафлат била елдек утти,
Ҳасратингда кўздин ёшим қондек кетти.
Билдим, дўстлар, бу ақлим эмди етти,
Саҳарларда қўпуб тоат қилғум келур.

Саҳарларда Қуръон ўқуб сано қилсам,
Ҳазратингга қўл кўтариб дуо қилсам,
Зори қилиб, бу жонимни фидо қилсам,
Саҳарларда қўпуб тоат қилғум келур.

Ҳирсу ҳаво, нафс йўлини қўймоқ керак,
Мансур ёнглиғ дор бошига минмоқ керак,
Насимийдек жон оччиғин чекмоқ керак,
Саҳарларда қўпуб тоат қилғум келур.

«Фазкуруни азкуркум» оятинин,
Имон бўлди Ҳақ таъоло тоатинин,
Кечмоқ ушбу нафснинг роҳатинин,
Саҳарларда қўпуб тоат қилғум келур.

Зоҳидларга зуҳду амал, тақво керак,
Риёзатлиқ ошиқларга фатво керак,
Ул тариқат эр бўлғонга даъво керак,
Саҳарларда қўпуб тоат қилғум келур.

Аритур дил зангарини ҳу-ҳу ёди,
Ошиқларни кеча кундуз ҳу муроди,
Ҳу-ҳу тею жон бергайсен, қул Аҳмади,
Саҳарларда қўпуб тоат қилғум келур.

Ҳикмат 69 حکمت

Тажаллийни мақомидур ажаб мақом,
Ул мақомда ошиқ қўллар жавлон қилур,
Қай кўнгилга тажаллийсин партав солса,
Бехуд бўлуб, ўзин билмай афғон қилур.

Ул мақомни йўлларини раҳзани бор,
Қаловузсиз йўлга кирса йўлдин озар,

Васвос айлаб шайтон лаълин динин бузар,
Ўз йулига солиб ани ҳайрон қилур.

Ул мақомни билдургани раҳбар керак,
Тариқатнинг бешасида сафдар керак,
Ушбу йўлни забт айлаган сарвар керак,
Андоғ муршид ужмоқ мулкин тайрон қилур.

Ул мақомға етган ошиқ шароб ичар,
Хонумонин барбод бериб, жондин кечар,
Шавқ қанотин ҳазрат табо тутуб учар,
Аршу Курси, Лавҳу Қалам тайрон қилур.

Дийдор тилаб тарк айласанг мосувони,
Ўлмас бурун вужудингни айла фоний,
«Ва-анҳорун мин асалин мусаффо»ни,
Ужмоҳини хос қулига эҳсон қилур.

Ул мақомни тавҳид отлиғ дарахти бор,
Соясида ошиқ қуллар буроқ сувор,
Ҳар бир шохи минг йилчалиқ йўлни тутар,
Ҳар қайсиси ўз-ўзига унвон қилур.

Ул дарахтни мевасидин тотқан қуллар,
Дунёсини охиратқа сотқан қуллар,
Гўр ичинда осойишта ётқан қуллар,
Саҳарларда кўз ёшини уммон қилур.

Ҳиммат қурин ,қул Хожа А х м а д, белга боғла,
Муҳаббатни ўти бирла юрак доғла,
Яқанг тутуб тонг отқунча тинмай йиғла,
Шояд сенга раҳм айлабон жонон қилур.

Ҳиммат 70

Муҳаббатсиз халойиқдин ҳар ким қочса,
Орифларни суҳбатидин жавлон қилур.
Уртаб, куйуб ишқ йўлида ёшин сочса,
Субҳон эгам Арш устида меҳмон қилур.

Бандам дегай куйганларни суйуб Аллоҳ,
Ҳақ курсатгай дийдорни, валлоҳ-биллоҳ,

Қайда борса тасбеҳлари шайанлиллоҳ,
Ҳар на тобса Ҳақ йўлида эҳсон қилур.

Зокир бўлуб зикрин айтса келгай нидо,
Шайтон лаъин етмиш фарсанг бўлгай жудо,
Дарди бўлса, Ҳақ дардиға бергай даво,
Андоғ қулни ўзи излаб жонон қилур.

Тун саҳарлар Ҳақ ўйғотиб, қон йиғлатар,
Бедор қилиб, ўз ишқиға бел боғлатар,
Давоси йўқ дардини бериб, зор ингратар,
Мунда йиғлаб, анда борса султон қилур.

Ҳаққа ошиқ бўлган қуллар дойим бедор,
Ризвон эмас, мақсудлари эрур дийдор,
Аҳли аёл, хонумондин бўлур безор,
Исмонлдек азиз жонин қурбон қилур.

Девонаи жулидаму Ҳақни топқан,
Шамшири ҳақ қўлга олиб нафсни чопқан,
Қойда борса кўзни юмуб сирни тобқан,
Андоғ сирни тобқан киши мардон бўлур.

Шайхмен тею бош кўтарган Ҳаққа рақиб,
Менлик қилиб, Субҳонига бўлмас ҳабиб,
Бедор бўлуб, дардсизларга бўлган табиб,
Бу дунёни мўъминларга зиндон қилур.

Эй мўъминлар, тоат қилиб тоёнманглар,
Амоғатдур азиз жонға инонманглар,
Ҳаром-хариш йиғмиш молға инонманглар,
Молларингни Қариш отлиғ йилон қилур.

Бу дунёга бино қўйган Қорун қани?
Даъво қилган Фиръавн била Ҳомон қани?
Вомиқ, Узро, Фарҳод, Ширин, Мажнун қани?
Қаҳр айласа бир лаҳзада яксон қилур.

Ҳеч билдингму одам ўлмай қолганини?
Бу дунёни вафосини билганини?
Дунё талаб бўйи Худо олганини?
Аллоҳ десанг кўз ёшингни борон қилур.

Ишқ дардиға даво сўрган ҳозир телба,
Зоҳирда йўқ, ботин ичра қилур жилва.

Мағзи саринг бағринг ичра қилур ғалба,
Ишқ дардиға даво қилса Раҳмон қилур.

Кимни кўрсанг бу йўлларда ёлгон ошиқ,
Зоҳир сўфи, ботин ичра эрмас содиқ,
Анинг учун маъшуқиға бўлмас лойиқ,
Ёлгончини рўзи маҳшар сарсон қилур.

Тан сузламас, жон сўзламас, имон сўзлар,
Жондин кечган чин ошиқлар Ҳақни кўзлар,
Орифларга хизмат қилиб, йўлин тузлар,
Ул ошиқни халойиққа султон қилур.

Ошиқ бўлсанг кеча-кундуз ишқ истагил,
Тоат қилгил кеча қўпуб, ҳеч ётмагил,
Оқил бўлсанг, нодонларга сир айтмагил,
Чин дарвишлар тоатларин пинҳон қилур.

Дарвиш бўлсанг тоат қилгил, қилма риё,
Ҳар гушада тоат қилгил, тангрим гувоҳ,
Ёлгон дарвиш қайда борса, зарқу даъво,
Одил подшоҳ тоатларин исён қилур.

Вой, ўшандоғ дарвишлардин паноҳ бергил,
Ул нодонға улфат қилмай, жоним олгил,
Аё, маҳбуб, йўлда қолдим, йўлга солгил,
Тавбаликни Хожам жойин бўстон қилур.

Дарвишмен деб тоат қилур халқ ичинда,
Риё қилиб, юғруб юрар анда-мунда,
Аллоҳ учун тоат қилган дарвиш қанда,
Чин дарвишлар тоғу чўлни макон қилур.

Ошиқ бўлсанг, ишқ йулида фано булгил,
Дийдор излаб ҳасратида адо бўлгил,
Марҳам бўлуб чин дардликка даво бўлгил,
Хулқи хушни жон олурда осон қилур.

Ошиқлари Ҳаққа боқиб наъра тортар,
Муҳаббатни дарёсиға чумуб ботар,
Гавҳар олиб маъшуқиға зорин айтар,
Қатра ёши ерга томса уммон қилур.

Ошиқларга берди ишқин куйдургални,
Зулайходек қаддин дуто қилдургални,

Риёзатда рангу рўйин сўлдурғали,
Чин ошиқни рангу рўйин сомон қилур.

Ошиқлари Ҳақ қаҳридин қўрқуб титрар,
Еру кўкда малойиклар йиғлаб турар,
Гоҳи қизил, гоҳи сариғ бўлуб турар,
Нола қилиб еру кўкни ларзон қилур.

Ошиқларни хос маъшуқи саҳархезлар,
Нидо қилгай ё абди деб ботини кўзлар,
Ишқ шиддати тугён қилса, дарди зўрлар,
Қойдасен, деб юрак бағрин бирён қилур.

Қойдасен деб, қойдасен деб ошиқ айтар,
Ошиқларда ҳад на булғай, маъшуқ айтар,
Оғзи айтмас, тили айтмас, дили айтар,
Уч юз олтиниш томурлари ларзон қилур

Ошиқларни қиёмат кунини ҳолини сургай,
Чин ошиқни кўксини ёриб, доғини кўрган,
Пок оғзидин кафки оқиб, юғруб юрғай,
Кимга берса пок ишқини ҳайрон қилур

Ошиқларни галаблари жомини шароб,
Маъшуқига етмак учун бағри кабоб,
Рухларинини гизосидур чангу рубоб,
Оҳи чиқса, етти иқлим вайрон қилур

Қудрат бирла ҳар на қилса эркилик ўзи,
Қудратидин маълум турур қишу ёзи,
Эй поинсоф, Аллоҳ билла қилма бози,
Қаҳҳор эгам жонлигларини бежон қилур

Йиғламоқни ҳар одамга берган қани?
Йиғламоқни осон эмас, бағри қони,
Кўз ёшинини риё қилма, Ҳақни тони,
Ҳақ гаёло суйганларини гирён қилур.

Қул Хожа Аҳмад, бандамен деб урмагил лоф,
Риё бирла қилган тоат борча газоф,
Шариатда, тариқатда қорини хилоф,
Охиратда каззобларини урён қилур.

Бу дунёда яратилган махлуқларга,
Эмди билдим, тириклик бўлмас эрмиш.
Бу ўлумнинг шарбатидур аччиғ шароб,
Жумла одам ичмай андин қолмас эрмиш,

Йўлга қадам қўйсанг, дўстлар, озиқ олиб,
Ажал келса, озиқ келмас, сақол юлиб,
Бу дунёнинг молларини ҳозир қилиб,
Ришват берсанг, Малак ул-мавт олмас эрмиш

Карвон агар кўчар бўлса озиқ олур,
Суду зиён бўлганини анда билур,
Озиқсизни йўлга кирган йўлда қолур,
Юқун юклаб йўлга кирган қолмас эрмиш.

Юқун юклаб, йўлга кирган мардон бўлур,
Қаловузсиз йўлга кирган ҳайрон бўлур,
Йўл бошчисни йўлни кўрган карвон булур,
Йўлни кўрмай карвон қадам қўймас эрмиш.

Ажал келса, озиқ келмас, сақол юлсанг,
Унгу сўлга жоннинг пора-пора берсанг,
Дунё учун азиз умринг адо қилсанг,
Малак ул-мавт келса фурсат қўймас эрмиш.

Бу дунёда подшоҳмен деб кўкени керган,
Ҳам олдида курси қўйиб хайма урган,
Неча йиллар хайлу ҳашам черик солган,
Ажал келса бири вафо қилмас эрмиш.

Неча минглар черик йиқган хонлар қани?
Бу сузларнинг ҳар бириси маъно кони
Вафоси йўқ, бевафодур дунё тани,
Ғофил одам куруб ибрат олмас эрмиш.

Бу дунёда югрик отга мингувчилар,
Ҳарб кунинда муборизлик қилгувчилар,
Олмос, нўлод қилич қурни чопқувчилар,
Ажал келса беғу хонни қўймас эрмиш.

Банда неча ёш яшаса ўлмағи бор,
Кўрар кўзга бир кун туфроқ тўлмағи бор,

Бу дунёда сафар қилган келмаги бор,
Охиратга сафар қилган келмас эрмиш.

Тирикликда дин навбатини яхши урғил,
Охиратнинг асбобини мунда кўргил,
Қул Хожа Аҳмад, имон узра тойиб булғил,
Имон бирлан борган қуллар ўлмас эрмиш.

Ҳикмат 72

Муҳаббатни бўстонида ҳазор дoston,
Булбуллари сайрар анда афғон қилур.
Маърифатни майдонида жавлон қилғон,
Кеча-кундуз кўз ёшини уммон қилур.

Ул булбулни овозини эшитганлар,
Такаббурни тоғин кесиб ушатганлар,
Бу дунёни мазосини унутқанлар,
Фарёд уруб, йиғлаб кўзин гирён қилур

Ошиқ қуллар бу дунёни кўзга илмас,
Дунё ишқин зоҳид қуллар тилга олмас,
Кеча-кундуз масту ҳайрон, узга келмас,
Дийдор тилаб, кўксин тешиб нолон қилур.

Во дарифо, кечти умрум, тўймай қолдим,
Роҳиласиз йўлга кириб, ҳориб қолдим,
Ҳиммат қурин белга маҳкам чолиб олдим,
Ўзи суйган ошиқларини сарсон қилур.

Аё ошиқ, кеча-кундуз тинмай йигла,
Куйуб-пишиб, юрак бағринг эзиб доғла,
Ажал етса, мардонавор белнинг боғла,
Мундоғ ошиқ борса анда меҳмон қилур.

Шайх Мансур ўз бошини дорда кўрди,
Партав солди, Ҳақ дийдорин анда кўрди,
Бехуд бўлуб, ўзин билмай афғон қилди,
Во зуқо деб, узин билмай жавлон қилур

Шайх Шиблий ошиқ булуб билмай ўтти,
Шайх Боязид стмиш йули ўзин сотти,

Бу дунёни иззатларин ташлаб отти,
Утган ишқа надомат деб афғон қилур.

Андоғ, эрлар суҳбатини тобқан киши,
Масту ҳайрон бўлуб юрар ёзу қиши,
Саҳарларда чорзарб урмақ ани иши,
Зоҳир ханда, ботинларин пинҳон қилур.

Мундоғ бўлмай Ҳақ васлиға етиб бўлмас,
Расво бўлмай сирдин маъно олиб бўлмас,
Ҳу зикрини айтиб дойим тилдин қўймас,
Ваҳми бирлан дилларини ларзон қилур.

Қул Хожа Аҳмад, бу ҳикматни кимга айдинг,
Орифмен деб халойиқға уқуб ёйдинг,
Таъсир қилмас олимларға айған пандинг,
Ориф улдур — тан мулкини вайрон қилур.

Ҳикмат 73

Муҳаббатни дарёсида ғаввос бўлуб,
Маърифатни гавҳарини олғум келур,
Тариқатни майдонида парвоз қилиб,
Ул Тўбий [ни] дарахтига қўнғум келур.

Ул Тўбий [ни] дарахтини экса битмас,
Аллоҳ деган ошиқ қулдин тақсир келмас,
Чин ошиқ эран ҳаргиз йўлда қолмас,
Ошиқ бўлуб Аллоҳ ёдин айғум келур.

Ошиқ қуллар Ҳақ ёдидин холи эрмас,
Ҳақиқатлиғ бу дунёға майл қилмас,
Чин ошиқлар дунё уқбин ҳаргиз олмас,
Мен тақи бу дунёни қўйғум келур.

Тажаллийни нури бирлан ақли шошқан,
Аллоҳ тею кўнгил боғлаб тўрға ошқан,
Муҳаббатни ўти бирлан қайнаб тошқан,
Мен тақи Аллоҳ тею борғум келур.

Аллоҳ ёди кўнгилларни қилди хуррам,
Балх мулкини тошлаб, гилем кийди Адҳам,

Гилем кийиб хидоятга урди қадам,
Ҳидоятга андоғ қадам ургум келур.

Гилем кийган ул азизлар Ҳаққа ёқар,
Чун сирлари дўкон ичра Ҳақни топар,
Оҳларидин тилим тоғлар сизиб оқар,
Салим бўлуб ул гилемни кийгум келур.

Салим бўлуб соф бўлди Жунайд, Шиблий,
Нафси тефиб қаҳр қилди Ҳасан Басрий,
Халқни қўйиб фано бўлди Зуннун Мисрий,
Азизларга мутобаъат қилғум келур.

Аллоҳ ёди такаббурни уйин бузди,
Машойихлар бу ҳалқани кўрклуқ тузди,
Чун ҳу дедим, маъсиятлар тузга тўзди,
Мен ҳам тақи ул ҳалқада бўлғум келур.

Шавқ шаробин ичтим эрса қялди хароб,
Муҳаббатни ўти бирлан бағрим кабоб,
Дийдорини рўзи қилса И з и м Ваҳҳоб,
Доруссалом саройиға киргум келур.

Қул Хожа. А ҳ м а д гавҳар ёнглиғ ҳикмат айтди,
Азизларни мадҳи бирлан сўзини ёйди,
Узуи тунни кунга улаб қиём турди,
Дуо ўқуб равон ҳикмат айғум келур.

Ҳикмат 71 كلمة

Қаю ерда азизларни жамъи бўлса,
Ушал ерда ҳол илмини айғум келур.
Аларни суҳбатини хушласам мен,
Ўзумни ўзларига қотқум келур.

Хуш суҳбатлиғ дарвишларга жоним берсам,
Ҳар бир босқан изларини кўзга сурсам,
Хизмат қилиб яхшилардин дуо олсам,
Андин сўнгра шавқ шаробин тотқум келур.

Шавқ шаробин ичган қилур дунё талоқ,
Хизр бобом келиб онга берур сабоқ,

Дунё тефиб қилиб юргил юз минг талоқ,
Шундоғ эрга азиз жоним бергум келур.

Во дариго, хўблар ҳамма йиғлаб утти,
Аносидин туғди эрса, мотам тутти,
Кўзум юмуб то очқунча умрим ўтти,
Бу дунёни пучак пулга сотқум келур.

Тили бирла, умматмен, деб ёлғон сўзлар,
Киши молини олмоқ учун ҳазён сузлар,
Ҳалололини мунда тошлаб, ҳаром кузлар,
Нодонларга бу сўзларни айғум келур.

Замона охир бўлса оқил кетгай,
Одам ўғли бир-бирини тутуб егай,
Дунё учун имон, ислом, динни сотқай,
Оқилларга бу сўзларни айғум келур.

Малойинклар йиғлаб бир кун суҳбат курди,
Рақсу самоъ урмак учун югруб юрди,
Меърож узра ҳақ Мустафо муни курди,
Эмди мен ҳам рақсу самоъ ургум келур.

Ҳақ Мустафо бехуд булуб уздин кетти,
Жибрил келиб ҳақ Мустафо бошини тутти,
Субҳон эгам қудрат билан зикр ургатти,
Уммат бўлсам мен ҳам зикрини айғум келур.

Ошиқ бўлсанг кўз ёшингни сочиб юргил,
Боязиддек дунё уқбин тефиб юргил,
Адхам сифат тахту бахтдин кечиб юргил,
Химмат берсанг дунё уқбин тебгум келур.

Қул Хожа А х м а д, дунё курсанг зинҳор қочқил,
Зикрин айтиб тариқатни йулни очқил,
Оят, ҳадис сузи бирла динор сочқил,
Эранлардин дурру гавхар олғум келур.

Ҳикмат 75

Муҳаббатни бустонига булбул каби,
Саҳарларда нола айлаб қўнғум келур.

Ушал вақтда илоҳимни жамолини
Маъно кўзи бирла аён кўргум келур.

Мардон эрур Ҳақ йўлини бошчилари,
Мурид бирла худо ора элчилари,
Ваҳдоният дарёсини йўлчилари,
Остонада бориб дарбон бўлғум келур.

Ҳақ висолин тилаганлар туни-кунини,
Тинмай жонини бирла айтур зикри хуни,
Ҳақдин илҳом етиб келур, билсанг муни,
Охиратни озуқини олғум келур.

Маваддатни асосини олган олиб,
Саодатни хирқасини танга солиб,
Муҳаббатни юнги бирлан қанотланиб,
Маърифатини бутоғига қўнғум келур.

Эранлар борча боруб бўлди мазор,
Қоттигланиб, эй дўстларим, бўлгил бедор,
Мусосифат Тур тоғида кўруб дийдор,
«Рабби, анзуру илайка» деб айғум келур.

Во дарифо, эссиз умрум бердим елга,
Ибодатдин ҳеч нима йўқ боқсам қулга,
Қуллуқ қурин кеч боғладим эмди белга,
Ҳиммат қилиб пир хизматини қилғум келур.

Хуш мўъжиза берди имон атосини,
Таним, жоним, дилим, руҳум савдосини,
Сир қулоғини олиб нола нидосини,
Нидо эштиб, жоним фидо қилғум келур.

Қул Хожа Аҳмад, дун аҳлидин, бил, эрмас ул,
Риёзатсиз ҳеч оламин кўргазмас ул,
Аллоҳ демак мўъмин қулға ор эмас ул,
Ҳақ ёдиға жоним қурбон қилғум келур.

Ҳикмат 76

Аё дўстлар, ишқ ғаввоси бўлмагунча,
Ваҳдоният дарёсига кирса бўлмас,

Ул дарёни гавҳаридур Ҳақ висоли,
Жондин кечиб кирмагунча кўрса бўлмас.

Ҳиммат қурин жон белиға маҳкам чолмай,
Мосувони муҳаббатин уздин солмай,
Кўз ёшини ниёз айлаб, розин айтмай,
Асрор йўлин мардонлардин билса бўлмас.

«Юҳиббуҳум» шаробини ичмагунча,
«Ва юҳиббунаҳу» либосини киймагунча,
Риёзатни пўтасини бўғмагунча,
Ҳақ жамолин муродинча кўрса бўлмас.

«Ли маъаллоҳ» мақомиға бормагунча,
«Ан тамуту» саройиға кирмагунча,
«Фано филлоҳ» дарёсиға чўммагунча,
«Бақо биллоҳ» гавҳаридин олса бўлмас.

Шариатни салоҳини киймагунча,
Тариқатни буроқиға минмагунча,
Жазбу жунун оламиға бормагунча,
Ҳақиқатни майдониға кирса бўлмас.

Мардонларни муродидур Ҳақ дийдори,
Ҳақ дийдори керак бўлса бул бедори,
Қул Хожа Аҳмад, саҳар вақтда қилғил зори,
Бедор бўлмай Ҳақ жамолин кўрса бўлмас.

Ҳикмати 77

Ишқ даъвосин қилган ошиқ гирён бўлур,
Бу дунёни ғурбатидин ўлса бўлмас,
Хуши кетиб, бағри ани бирён бўлур,
Ҳаё кетиб, пардасини турса бўлмас.

Бу дунёни ишратидин кечган киши,
Бехуд юрар, тинмай оқар кўздин ёши,
Вола бўлуб ҳайрон юрар ёзу қиши,
Ваҳший ёнглиғ элдин чиқар, юрса бўлмас.

Кеча-кундуз кўзда ёшин жола қилган,
Фарёд уруб, саҳарларда вола бўлган,

Кўксин тешиб, чорзарб уруб нола қилган,
Мундоғ эрни даргоҳидин кетса бўлмас.

Кеча туруб юрмай, тинмай йиғлаганлар,
Ишқ ўтига юрак-бағрин доғлаганлар,
Расво бўлуб, сирдин маъно англаганлар,
Халқ ичида расво бўлуб юрса бўлмас.

Аллоҳ ёдин айтиб юруб зори қилган,
Кўзда ёшин оққузубон жорий қилган,
Сарсон бўлуб қибоб бирла юруш қилган,
Ондоғ эрдин жудо бўлуб юрса бўлмас.

Ошиқлардай дойим-мудом Ҳақни излар,
Зоҳир юзуб, ботинида Аршини кўзлар,
Толибларга оят, ҳадис сўзин сўзлар,
Сир сўзини нодонларга айтса бўлмас.

Қойда борса ишқ дўконини анда курди,
Лайли, Мажнун бу дунёни даврин сурди,
Шайх Мансур «Аналҳақ» деб ғавго қилди,

Ондоғ ошиқ бўлди кўрунг Башар Ҳофий.
Эр ул турур ваъдасида бўлса вофий,
Вафо қилган эранлардин ёнса бўлмас*

Сирдин маъно туймаганлар бегонадур,
Ул ошиқлар маконлари вайронадур,
Қайда борса ҳамхонаси жононадур,
Тунлар қўбмай ошиқмен деб юрса бўлмас.

Ғаввос бўлмай ғавҳар учун дарё чўммас,
Жондин кечмай, чўммағунча ҳаргиз олмас,
Бир қатрага конё бўлмай ул дур бўлмас,
Қонё бўлмай, шавқ шаробин ичса булмас.

Қул Хожа Аҳмад, лохут аро мақом тутмай,
«Фано филлоҳ» мақомидин елиб ўтмай,
Пири муғон қатрасидин журъа ютмай,
«Ли маъаллоҳ» мақомига етса бўлмас.

* Бу ердаги икки бандда асл нусхада сактаклик бор.

Маърифатни минбарига минмагунча,
Шариатни ишларини билса булмас,
Шариатни ишларини адо қилмай,
Тариқатни майдониға кирса бўлмас.

Тариқатда турлук адаб билмагунча,
Нафси бирла муҳораба қилмагунча,
Ишқ йўлига узин лойиқ этмагунча,
Ҳақиқатни сирларини билса бўлмас.

Шариатда мурод улдур, йулға кирмак,
Тариқатда мурод улдур, нафсдин кечмак,
Ҳақиқатда азиз жонни фидо қилмак,
Жондин кечмай ишқ шаробин ичса бўлмас.

Бурё бўлмай шайхмен дебон даъво қилган,
Узи қилмай, халқлар аро ваъзин айган,
Сўзи ёлғон, дунё учун амал қилган,
Дунё қўймай ҳол илмини билса булмас.

Эранлар ушбу йулға қадам урди,
Мужоҳада мунги бирла амал килди,
Мукошафа ботин ичра маълум булди,
Мундоғ булмай даргоҳиға етса бўлмас.

Не амалдур эрмен тею даъво қилмоқ,
Сажжодани халқлар аро турга солмоқ,
Узи билмай, бу маънога нафсини урмоқ,
Ғаввос булмай, дур-тавҳарни олса бўлмас

Ваҳдоният кемасини сиррин билмай,
Ишқу асрор сўзларидин хабар олмай,
Тажрид, тафрид ишларини адо қилмай,
Ул тавҳидни мевасидин олса бўлмас.

Қул Хожа Аҳмад, тажрид, тафрид умид қилғил,
Мустафонни сўзлариға амал қилғил,
Тавба дебон тунлар қўбиб зор инграгил,
Зор йиғламай дийдорини кўрса бўлмас.

Муҳаббатни дарёсига чўммагунча,
Эй дўстларим, ишқ гавҳарни олса бўлмас,
Тонг отқунча фарёд уруб, зор ииграмай,
Сарраф бўлуб ишқ дардини билса бўлмас.

Ишқ дардини билган киши дунё тобар,
Эранларни изни олиб тинмай ўпар,
Муҳаббатни шавқи бирлан ёшин сепар,
Ёши оқмай риёзатда сулса бўлмас.

Ҳаққа ошиқ дарвишлари санги маҳак,
Бу оламда макон қилмас жони фалак,
Нафси ўлук, кўнгли тирик, мисли малак,
Мундоғ булмай сирдин баҳра олса булмас.

Жондин кечиб бош уйнамай, холис бўлмас,
Тирик ўлмай мажозига рост сузламас,
Ҳақиқатни шоҳи бирла роз этолмас,
Холис булмай дунё уқбни солса булмас.

Ихлос керак, аё толиб, ошиқ бўлсанг,
Жондин кечиб, меҳнат тортиб содиқ бўлсанг,
Ондин сўнгра даргоҳига лойиқ бўлсанг,
Лойиқ булмай, дийдорини кўрса булмас.

Ошиқларга дарду бало, офат керак,
Ҳақдин безор, тап берурга роҳат керак,
Маломатга, иҳонатга тоқат керак,
Тоқат қилмай Ҳаққа ошиқ булса булмас.

Ишқензларни кўрдум, дўстлар, ҳайрон юрур,
Муъминмен деб имонлари вайрон юрур,
Рузи маҳшар дийдор курмай сарсон юрур,
Пири мўгон назар қилмай кўрса булмас.

Ошиқлари меҳнат истар, жондин безор,
Руза, намоз, тасбеҳлари парвардигор,
Тинмай куяр, тоатлари Ҳақ сен дийдор,
Ёр истамай, бандамен, деб турса бўлмас.

Тариқатни шавқу завқи куймак, ёнмоқ,
Ҳақдин қочқан ножиислардин қочиб тонмоқ,

Юз минг турлук жафо тегса буйун сунмоқ,
Буйун сунмай ишқ дуконин қурса бұлмас.

Нодон ким, деб сурса айтинг, беабарлар,
Ҳақдин қурқмай, ножинсларни сўраб излар,
Оят, ҳадис баён қилинг қоттиг сузлар,
Ҳамдам бўлуб, нодон бирла турса бұлмас.

Зинҳор, зинҳор қочиб юргил бўлса нодон,
Ҳақ ёдини айтса ҳар ким ўшал мардон,
Жонни жонга пайванд қилса, ўшал эшон,
Урса, сўкса ул азиздин тонса бұлмас.

Табаррукдур, ул азиздин улуш олинг,
Ёстанибон остонасин йўлин сўринг,
Йўл кўрсатса, жону дилни барбод беринг,
Барбод бермай ишқ йўлига кирса бұлмас.

Ошиқларни халқ ичинда сирри пинҳон,
Охи сарди кўкка етар, ранги хазон,
Кўзи гирён, бағри бирён, хонавайрон,
Мундоғ бўлмай, Ҳақ йўлини билса бұлмас.

Қул Хожа Аҳмад, зоҳид бўлма, ошиқ бўлгил.
Бу йулларда бебок юрма, содиқ бўлгил,
Лайли, Мажнун, Фарҳод, Ширин, Вомиқ бўлгил,
Ошиқ бўлмай Ҳақ дийдорин кўрса бұлмас.

Ҳаққимай 80

Аё толиб, жафо чекиб йулга киргил,
Жафо чекмай йулга кирсанг вафо бўлмас,
Жафо чекмай охиратда йўқтур роҳат,
Жафо чекмай кўзунг ёши зиё бўлмас.

Кимни кўрсанг қули бўлуб хизмат қилгил,
Раҳм айлабон ғарибларга шафқат қилгил,
Олимлар келса, туруб иззат қилгил,
Ножинсларда зарра ҳаргиз вафо бўлмас.

Ғарибларга раҳм қилмоқ Расул иши,
Ғарибларни кўрган ерда оқар ёши,

Ғарибларга куёр дойим ичи-тоши,
Ғарибларни дуосидек дуо бўлмас.

Мадинага Расул бориб бўлди ғариб,
Ғариб бўлуб, Ҳаққа охир бўлди қариб,
Раҳмон эгам дийдорини қилди насиб,
Чин дардликға ғарибликдек даво бўлмас.

Умнат бўлсанг ҳақ Расулға тобеъ бўлғил,
Оти чиқса дуруд айтиб таъзим қилғил,
Ғариб бўлуб, ғариблардин маъно олғил,
Ғариб бўлғил, ғариблардек гадо бўлмас.

Ғарибларни кўрган ерда огритмангиз,
Ғарибларға оччиғланиб сўз қотмангиз,
Заъиф кўруб, ғарибларға тош отмангиз,
Бу дунёда ғарибликдек бало бўлмас.

Шомга тушуб ғариб бўлди Ҳ а к и м Ато,
Инглай-йиглай қадди они бўлди дуто,
Изим қилгай, жумла қулға имон ато,
Чин ғарибни қадди ҳаргиз дуто бўлмас,

Туркистонда ғариб бўлди қул Хожа А ҳ м а д,
Онинг учун ҳақ Расулға бўлди умм г,
Ичмиш, емиш неъматлари қайғу, меҳнат,
Танпарастдин Ҳақ таоло ризо бўлмас.

Ҳикмат 81

Дўстларига очдим Изим гавҳарини,
Осонлик бирла ул гавҳардин олса бўлмас,
Жафо чекмай, меҳнат тортмай, хизмат қилмай,
Ушбу пирни саройига кирса бўлмас.

Ошиқ қуллар ҳулла кийиб, буроқ минар,
Ҳуру қусур, ўнгу сўнги фаришталар,
Ул буроқға боқиб анда ҳайрон қолар,
Ошиқ бўлмай ул буроққа миниб бўлмас.

Раҳмон эгам, раҳм қилиб, кирғиз йўлга,
Раҳматингдин мужда бергил осий қулға,

Йўлдин озган қулларингни солгил йўлга,
Қаловузсиз ушбу йўлга кирса бўлмас.

Муҳаббатни дарёсиға чўмуб ботқил,
Ошиқларни суҳбатиға ўзунг қотқил,
Муҳаббатни бозориға ўзунг сотқил,
Ўзин сотмай ҳақ раҳматин олса бўлмас.

Эранларни изин излаб йўлга кирсанг,
Кечгил фоний дунёсидин чин қул бўлсанг,
Қаловузсиз ушбу йўлга кирар бўлсанг,
Излаб ани тобмағунча кирса бўлмас.

Муҳаббатни дарёсиға очгил кўзни,
Тавба қилиб Ҳақ йўлиға олгил ўзни,
Муҳаббатни дарёсиға солгил ўзни,
Тавба қилмай бу савдони қилса бўлмас.

Шариатнинг майдониға ўзин солмай,
Тариқатнинг бўстонида жавлон қилмай,
Ҳақиқатнинг дарёсидин гавҳар олмай,
Маърифат одобини билса бўлмас.

Қул Хожа Аҳмад, Ҳақ йўлида тургил мудом,
Ошиқларга дармон бергил алад-давом,
Ошиқларни орзусидур Доруссалом,
Ошиқ бўлмай Доруссалом кирса бўлмас.

Ҳикмат

«Куллу ман алайҳо фон» оятинда,
Бир Худодин ўзга махлуқ ўлар эрмиш.
Исрофил сурин олиб хургонинда,
Гўрдин яна тиргузубон қуёр эрмиш.

Эллик минг йил гўр бошинда турганинда,
Ондин кейин арасотга сурганинда,
Яланг бошу яланг оёғ юрганинда,
Одам ўғли беҳуш ёнглиғ булар эрмиш.

Аввал ҳисоб айлағай таҳоратдин,
Иккинчи ҳисоб айлар намозингдин,

Учинчи ҳисоб айлар ҳалол-ҳаромингдин,
Мен-мен деган ҳайрон бўлуб қолар эрмиш.

Ҳисоб айлаб йурутгайлар маҳшар сори,
Халойиқлар қадам ургай, ночор борн,
Муъояна анда кўргай дўзах нори,
Ал-омон деб ўкрушубон турар эрмиш.

Жумла уммат юз йигирма минг саф бўлғайлар,
Атрофидин фаришталар саф тузгайлар,
«Айнал мафар» нидосини еткургайлар,
Қочиб қутулуб бўлмас дебон айтар эрмиш.

Ул вақтда нидо келгай «Вамтозул явм»,
Ушал кунда дастгир бўлғай намозу савм,
Ақлу ҳушинг кетиб анда қолмагай фаҳм,
Тил лол бўлуб, сўзлай олмай қолар эрмиш.

Барча халқлар Одам Ато сари боргай,
Эй отамиз, эмди бизни қўлланг, дегай,
Нофармонлиғ мендин ўтти фарзанд, дегай,
Иброҳимга боралук деб айтар эрмиш.

Иброҳимга бориб айтгай Одам Ато,
Шафоат қил буларни сен бориб ҳоло,
Ул ҳам айтур, сиздану қурб Одам Ато,
Мусо сари боролуқ деб айтар эрмиш.

Мусо дегай: «Рабби арни» дедим ул кун,
Хижолатдин чиққаним йўқ то ушбу кун,
Боралуқ Муҳаммадга бўлуб вожгун,
Борчалари ҳазрат сори борар эрмиш.

Мусо дегай, ё Муҳаммад, ургил қадам,
Умматларинг дўзах ичра булди адам,
Муҳаммад ҳам ибo қилиб тургай ул дам,
Мусо қўймай икковлари борар эрмиш.

Тожин олиб, кисав солиб Арш остинда,
Наъра тортиб йиғлаб тургай ушал кунда,
Ё Қодиро, ё Гафуро деганинда,
Ё ҳабибим, бош кўтар, деб айтар эрмиш.

«Олиб келгил умматингни даргоҳимга,
Бағишлайин барчасини мен сизларга,

Доҳил қилай жумласини жаннатимга»,
Мундоғ дебон Ҳақдин нидо келар эрмиш.

Зоҳид, Обид хос қулардин уламони,
Олиб келгай даргоҳиға ушбуларни,
Тангрим айгай, ё Муҳаммад, осий қани,
Осий лойиқ эмас, дебон айтар эрмиш.

«Осий, жофий лойиқ дегай, раҳматимга,
Доҳил этай мен уларни жаннатимга,
Гуноҳларин боғишлайин бориб сенга»,
Расул хуррам бўлуб югруб келар эрмиш.

Мусо бирлан Расуллоҳ юруб келгай,
Осий, жофий уматларим, юрунг, дегай,
Гуноҳларинг афв айлабди Қодири Ҳай,
Беҳишт ичра олдин солиб кирар эрмиш.

Қул Хожа Аҳмад қиёматдин айди муни,
Ҳикмат қилиб халойиққа ёйди муни,
Улуғ-улуғ китоблардин айди муни,
Уқуғандин дуо тамаъ қилар эрмиш.

Ҳикмат 83

Шариатга муршид бўлган ошиқ қуллар,
Шариатдин олур манзил олар эрмиш,
Намозиға шуруъ қилган муъмин қуллар,
Ужмоҳ уйин умид тутуб юрар эрмиш.

Малак ул-мавт фармон бирла жоним олса,
Оға-ини барча йиғлиб куйуб-ёнса,
Етти қадам босқандин сўнг хабар берса,
Мункар, Накир кириб савол сўрар эрмиш.

Мункар, Накир кириб савол сўрур бўлса.
Ул ўтлиғ амуд бирла урур бўлса,
Яшин ёшнаб жону таним ўтқа ёнса,
Қийнаб жоним тор лаҳадда куёр эрмиш.

Тўрт юз қирқ тўрт пайғамбари мурсал набий,
Қолмадилар, бу дунёдин ўтти бари,

«Куллу нафсин зоиқат ул-мавт» ояти,
Қуръон ичра мундоғ хабар берур эрмиш.

Шариатдин, тариқатдин баён қилди,
Ҳақиқатдин Қуръон сўзи калом бўлди,
Бул жаҳонға Муҳаммадни нури тўлди,
Ул нур билан икки жаҳон ёрур эрмиш

Хуш давлатдур вилоятда подшоҳ бўлса,
Одил бўлуб бир мўъминни қозий қилса,
Ушал қозий барча элни рози қилса,
Розиликдин ужмоҳ уйин олар эрмиш.

Мўъмин қуллар намоз ўқуб бўлса фориг,
Ул қулни мунда бўлғай ранги сориғ,
Ул хизматдин Ҳақ қошида бўлуб лойиг,
Хур қизлари қоршу келиб қучар эрмиш,

Жоҳил киши намоз қадрин қачон билур,
Ҳар намозда имон бошдин тоза бўлур,
Салот деса ғофил бошин буркаб уйур,
Ғофил қуллар умрин елга сотар эрмиш.

Қул Хожа Аҳмад, қулмен десанг тоат қилгил,
Қиёматни кунларини ёвуқ билгил,
Ҳаққа ёқин бўлай десанг жонинг бергил,
Тоат қилган Ҳаққа ёвуқ бўлар эрмиш.

Хикмати

Тариқати ашариатсиз кирганларни
Шайтон келиб имонини олур эрмиш,
Ушбу йўлни пирсиз даъво қилганларни
Сарсон бўлуб, аро йўлда қолур эрмиш.

Тариқатга сиёсатлиғ муршид керак,
Ул муршидга эътиқодлиғ мурид керак,
Хизмат қилиб пир ризосин топмоқ керак,
Мундоғ ошиқ Ҳақдин улуш олар эрмиш.

Пир ризоси Ҳақ ризоси бўлур, дўстлар,
Ҳақ таъоло раҳматиндин олур, дўстлар,

Риёзатда сир сўзидин билур, дўстлар,
Ондоғ қуллар Ҳаққа ёвуқ бўлур эрмиш.

Ушбу йўлга, эй биродар, пирсиз кирма,
Ҳақ ёдидин лаҳза гофил бўлуб юрма,
Мосувога оқил эрсанг, кўнгил берма,
Шайтон лаъни ўз йўлига солур эрмиш.

Аё дўстлар, ҳеч билмадим мен йўлумни,
Саодатга боғламадим мен белимни,
Мосуводин ҳеч йиғмадим мен тилимни,
Нодонлиқим мени расво қилур эрмиш.

Шариатин, тариқатин билай десанг,
Тариқатин ҳақиқатга улай десанг,
Бу дунёдин дуру гавҳар олай десанг,
Жондин кечган хослари олур эрмиш.

Ошиқ қуллар кеча-кундуз ҳаргиз тинмас,
Бир соате Ҳақ ёдидин гофил бўлмас,
Андоғ қулни Субҳон эгам зосъ қуймас,
Дуо қилса ижобатлиғ булур эрмиш.

Воҳ дариго, кечти умрум ғафлат билан,
Сен кечургил гуноҳларим раҳмат билан,
Қул Хожа Аҳмад сенга ёнди хасрат билан,
Ўз-узига узин ёниб куёр эрмиш.

Ҳикмат 55

Ориф ошиқ шавқи бирла қиёмат кун
Худойиға баҳсу жавоб қилур эрмиш,
Бу оламда тортқан жавру жафоларини
Кўксини ёруб Ҳақ қонинга солар эрмиш.

Бу оламда қилдинг мени халқга расво,
Дийдоримни курсатай, деб қилдинг шайдо,
Олам халқини душман қилиб солдинг гавго,
Худойиға бориб арза булар эрмиш.

Дийдоримни орзу қилсанг кеча ётма,
Бу дунёнинг туъмасидин зарра тотма,

Холдин сўрса нодонларга сирни сотма,
Мунидоғ эрлар файзу футуҳ олар эрмиш.

Дийдоримни талаб қилсанг аршқа боқғил,
Арш устида оҳинг бирла ўтлар ёқғил,
Уммат бўлсанг, Муҳаммадга қапуқ қоқғил,
Субхон эгам чин ошиқни синар эрмиш.

Эшитиб ошиқ рақсу самоъ урғай,
Етти кўкдин малойиклар йиғлаб келгай,
Аршу Курси, Лавҳу Қалам дод айлагай,
Ер тебраниб Ҳаққа зори қилар эрмиш.

Эй еру кўк, ошиқлардин ҳазар қилинг,
Утлиғ оҳи чиқар бўлса ҳозир бўлинг,
Кўкка боқиб наъра тортса қўрқуб туринг,
Бир оҳ урса олам яксон бўлар эрмиш.

Чин ошиқлар заъиф бўлуб салом қилгай,
Кудрат бирлан нарда ичра алик олғай,
Дийдор учун куйганларим кел-кел дегай,
Лутфин куруб чин ошиқлар тилар эрмиш.

Саффан, саффан ошиқларга нидо келгай,
Юз йнгирма минг ошиқ тигин сафи бўлгай,
Жаннат кир деб илоҳимдин нидо келгай,
Жанат кирмай дийдорини курар эрмиш

Нидо келгай малойикга, занжир солғил,
Занжир солиб маҳшаргоҳда олиб юргил,
Дийдор учун куйганларим маълум қилғил,
Ошиқлари беҳуд бўлуб юрар эрмиш.

Айтганларин қилган ошиқ дийдор кўргай,
Военил булуб, маҳшар аро даврон сургай,
Афғонидин етти дўзах ўртаб ёнғай,
Малак келиб онга таъзим қилар эрмиш.

Ошиқларин ҳайбатидин малак қочғай,
Қўрқуб бориб дўзах ичра утлар сочқай,
Ваҳм бирла заҳар-заққум туё ичгай,
Кудратига ҳайрон булуб қолар эрмиш.

Малаклардин ошини куб, эй беҳабар,
Бир оҳ урса олам булур зеру забар,

Зоҳид, обид соликларин ишқи баттар,
Ишқсиз одам, валлоҳ, йўлда қолар эрмиш.

Қул Хожа Аҳмад, дийдор излаб гадо бўлгил,
Кечгил аҳли аёлингдин, жудо бўлгил,
Аллоҳ ҳақи, булар душман суво бўлгил,
Жудо бўлган дийдорини кўрар эрмиш.

Ҳикмат 86

Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлук,
Зокирларни Худо бешак суёр эрмиш,
Ишқсизларни имони йўқ, эй ёронлар,
Дўзах ичра тинмай дойим куёр эрмиш.

Муҳаббатлик ошиқларни Худо суйди,
Синг учун дунё уқбин талоқ қўйди,
Жондин кечиб, ёшин сочиб ошиқ бўлди,
Рўзи маҳшар дийдорини кўрар эрмиш.

Ошиқларни чин дўстига жони қурбон,
Шавқи бирлан они излаб қилур афгон,
Ишқ савдоси бошқа тушса хонавайрон,
Шайдо бўлуб они излаб юрар эрмиш.

Ошиқ бўлсанг кеча-кундуз тинмай йиғла,
Пири муғон хизматига белинг боғла,
Қуйуб-пишиб дарди бирла кўксинг доғла,
Доғда кетган висолни кўрар эрмиш.

Ҳақни суйган ошиқлари тобти мурод,
Ёлгон ошиқ бўлуб юрма, тонгла уёт,
Қиличдин тез қил кўфрукни оти сирот,
Ёлгон даъво қилган ўтмай қолар эрмиш.

Ошиқ бўлсанг ёлгон даъво қилма зинҳор,
Ёлгон даъво қилганлардин Худо безор,
Қаҳҳор эгам қаҳр айласа, оти Қаҳҳор,
Қиёмат кун юзи қаро қубор эрмиш.

Ошиқлари кеча йиглаб, саҳар қўпар,
Сир шаробин ичган ошиқ сирни ёпар.

Ҳар ким сўкса, балки тебса, қўлин ўпар,
Ондоғ эранлар файзу футуҳ олар эрмиш.

Муҳаббатдин хабар олган жонни билмас.
Боши кетса тояри йўқ жонни билмас,
Ишқ каломи, завқ таоми, нонни билмас,
Ҳу-ҳу тею зикрин айтиб юрар эрмиш.

Ошиқларни кўзи гирён, бағри бирён,
Парвоси йўқ, номуси йўқ, юрар урён,
Эл кўзига туфроқдин кам, сирри пинҳон,
Жони бирла ёдин айтиб юрар эрмиш.

Туғри юрган ошиқлардин Худо рози,
Ошиқ иши осон эмас, қилма бози,
Ёлғончилар ошиқмен дер, Аллоҳ қози,
Имонини пучак пулга сотар эрмиш.

Ошиқлиқни осон иши бош бермаклик,
Мансур сифат ўздин кечиб жон бермаклик,
«Муту қабла ан тамуту», хок бўлмаклик,
Ошиқлари ўлмас бурун ўлар эрмиш.

Савдо қилсанг охиратни савдосини,
Бошқа олма бу дунёни ғавғосини,
Амал қилғил, жаннат олғил мосувосини,
Жаннат олган дийдорини кураар эрмиш.

Қул Хожа А х м а д, ошиқ булсанг жондин кечгил,
Ондин сўнгра шавқ шаробин туё ичгил,
Гуноҳингни сабук қилиб мунда учгил,
Ошиқлари ужмоқ ичра учар эрмиш.

Ҳикмати 87

«Ло илоҳа иллаллоҳ» деган қулни оғзидин,
Бир ёшил қуш бўлубон учар эрмиш,
Қаютлари тўқуғлуқ дур, ёқутдин,
Парвоз қилиб Аршдин Аршга учар эрмиш.

Ул қушқа қудрат бирлан минг тил бергай,
Барча тилда ўшал қулни Ҳақдин қулгай,

Раббонийға чангалини уруб юлғай,
Туни-куни, ёрлақа, деб айтар эрмиш.

Аё дўстлар, ўшал қушни аёнини,
Мен айтайин, сиз тинглангиз баёнини,
Қўб нодонлар билмас ул қуш поёнини,
Қўлунг тутуб беҳишт ичра кирар эрмиш.

Ул қуш айтур, ҳаргиз тинмай мен бир замон,
То бермаса қодир менга доруломон,
Ҳеч қолмагай бу кўнгилда зарра гумон,
Ондин сўнгра қарор топиб қўнар эрмиш.

Рўза тутуб, намоз ўқуб тавба қилган,
Саҳар туруб Аллоҳ тею қуллуқ қилган,
Машойихлар хизматини тамом қилган,
Ондоғ қуллар Ҳақ дийдорин кўрар эрмиш.

Бу Я с с а в и й мискин А ҳ м а д ҳайрон қолиб,
«Ло илоҳа иллаллоҳ»ни тилга олиб,
Ҳақ зикрини жону дилга восил қилиб,
Уч қушнини ломаконда кўрар эрмиш.

Муҳаббатдин хабар билган ошиқлари,
Аллоҳ деса тўққуз осмон куяр эрмиш.
Арш устида наъра тортса содиқлари,
Фаришталар азиз жондин туяр эрмиш.

Сен ошиқ бўл, партав солур ошиқларға,
Парда олиб жилва қилур содиқларға,
Дийдорини Ҳақ кўрсатур лойиқларға,
Ҳақ таъоло лойиқларни суяр эрмиш.

Ошиқ бўлсанг шундоғ бўлғил, берсун шароб,
Содиқ сифат халқға етсун бўйи кабоб,
«Аллоҳ» десанг, «Лаббайка» деб берсун жавоб
Ондоғ ошиқ дунё уқбин кўяр эрмиш.

Ишққа қадам қўйган ошиқ ўзин билмас,
Шайх Боязид мурид бўлса қўлин олмас,

Дунё келиб жилва қилса кўзин солмас,
Кўз қонидин сочу сақол бўяр эрмиш.

Ошиқларға бир Худодин ўзга ҳаром,
Раҳматидин қатра томса иши тамом,
Ризқу рўзи изламаслар таваккул том,
Ҳақ зикрини ойда-ойта тўяр эрмиш.

Ошиқлари ҳақдин қўрқуб бўлур бедор,
Ҳақиқатлиғ ошиқларни фикри дийдор,
Бош бер деса, жону имон онга тайёр,
Жондин кечиб ҳақ йулида ўлар эрмиш.

«Ло-ло» дегил, олам сени кофир десун,
Кофир дебон Мансур сифат дорға оссун,
Бошинг бергил, дийдорини Ҳақ кўрсатсун,
Бошин берган Ҳақ дийдорин кўрар эрмиш.

Дарвозаға осиб қўйунг, жумла кўрсун,
Муни кўруб халқи олам ибрат олсун,
Улуғ-кичик йўл борғучи уруб утсун,
«Аналҳақ» деб пинҳон суюнуб кулар эрмиш.

Хожа, мулла шоҳ олдиға йиғлиб борди,
Кофир Мансур ўлмади, деб арза қилди,
Расул шаръи на буюрса қилинг, деди,
Зоҳирбинлар шоҳға таъзим қилар эрмиш.

«Шариатдур» деб олимлари буюрдилар,
«Кофир Мансур ўлмади» деб куйдурдилар,
Охгар қилиб, кулни кўкка совирдилар,
Тоғу тузлар «Аналҳақ» деб турар эрмиш.

Шавки бирлан ўт куйдуруб, кўкка чиқти,
Малойиклар афғон қилиб Ҳаққа боқти,
Жаннат ичра ҳуру гулмон қопуқ қоқти,
Девоналар, «Ё Мансур» деб куяр эрмиш.

Кулни йиғиб дарё ичра ташлатти,
Зимистонда дарё тошиб, наъра тортти,
Шаҳар халқи юғруб-елиб, боши қотти,
Жондин қўрқуб доду фарёд қилар эрмиш.

Шайх Зуннун шоҳ Мансурни пирин эрди,
Подшоҳ юғруб вилоятга хабар берди,

«Бир авлиё бормукин» деб зори қилди,
Шайх Зуннун пинҳон юруб борар эрмиш.

Ғариб Мансур қулоғимга бир сўз деди,
Хокистардин бир каф олиб менга берди,
Дарё тошса, «Ё Мансур!» деб солинг деди,
Иншоаллоҳ, тошқан дарё қайтар эрмиш.

Подшоҳ айди: «Ҳозир пирим, бора кўрунг,
Хокистарин дарё ичра сола кўринг,
Ғариб, етим илкин тутуб ола кўрунг»,
Подшоҳ, вазир таъзим этиб турар эрмиш.

Шайх Зуннун: «Хўб бўлур», деб ердин қўбти,
Подшоҳ, вазир ихлос қилиб изин ўбти,
Шайх Зуннун дарё сари юруб етти,
Хокистарин дарё ичра солар эрмиш.

Хокистарин «Ё Мансур!» деб сувга солди,
Қудрат бирла дарё қуруб хомуш бўлди,
Хожа, мулла муни куруб шокир булди,
Илкин очиб, шайхга дуо қилар эрмиш.

Подшоҳ айди: «Шаҳрим ярмин сизга берай,
Ҳазрат пирим, бир қизим бор, чури қилай,
Аҳли аёл, аҳбобларим ходим қилай»,
Шайх Зуннун қабул қилмай турар эрмиш.

«Мен дунёдин суво бўлган, эшит, подшоҳ!
Зоҳир подшоҳ, ботин ичра мен шоҳаншоҳ!
Дунё уқбин талоқ қўя бўлғил огоҳ!»
Келган назрин халққа инъом қилар эрмиш.

Эй беҳабар, Ҳаққа ихлос қилмасмусен,
Мунда ихлос, онда халос булмасмусен,
Икки олам Худойингни билмасмусен,
Беҳабарни дўзах ичра солар эрмиш.

Ботил кўзлар хос валийни танумаслар,
Ондин юз минг сирлар кўрса унамаслар,
Қим яхшидур, ким ёмондур танумаслар,
Ул сабабдин ора йўлда қолар эрмиш.

Тоза-тоза ҳикматларим соний дафтар,
Эссиз сўзум подонларга қилур абтар,

Бахра олмай кундин кунга бўлур баттар,
Сузга етмай ўзга бино қилар эрмиш.

Ломакондин чиқти руҳум, «Аллоҳ» деди,
Султон Аҳмад эшитиб мун халқға ёйди,
Мункирларни шак келтурди, кўзин ўйди,
Ножинсларни Ҳақ жазосин берар эрмиш.

Ошиқларни сиррин айттим, ёлғони йўқ,
Ёлғон толиб бу йўлларға кирғони йўқ,
Ҳақончилар Ҳақдин улуш олғони йўқ,
Улуш олган фақр тўнин кияр эрмиш.

Фақир тўнин кийган ошиқ бўлур туфроқ,
Зор йиғлабон дийдориға бўлур муштоқ,
Малойиклар от қўярлар онга офоқ,
Ондоғ ошиқ элдин қочиб юрар эрмиш.

Насимийдек Ҳақни айтгил, теринг сўйсун,
Хожа, мулла сомон тиқиб осиб қуйсун,
Кўзинг юмгил, бу дунёдин нафсинг улсун,
Гушту пўстин Ҳақ сузлатиб қўяр эрмиш.

Қул Хожа Аҳмад, руҳунг айди «Қолу бало»,
Ваъда қилдинг, ҳеч айтмадинг ҳамду сано,
Ғазаб қилса на қилғайсен қодир худо,
Ёлғон банда ваъдасин тонар эрмиш.

Ҳикмати

Келинг, дўстлар, барча туруб айтайлик,
Еди бизни ёруғлуққа тортар эрмиш.
Еди бирлаи шуруъ қилган ошиқларни
Ниёзлари кундин кунга ортар эрмиш.

Кимки айтса Ҳақ ёдини бағри куйуб,
Кўз ёшини борон қилиб, ранги сўлуб,
Ўз ёқасин, ёнгилдим, деб ўзи тутуб,
Ондоғ ошиқ сир шаробин тотар эрмиш.

Ушбу йўлни мазосини билмаганлар,
Ўз ёқасин тутуб тавба қилманганлар,

Дунёсиға мағрур бўлуб юруганлар,
Ҳайвон эрур, балки ондин баттар эрмиш.

Ишқ савдоси кимга тушса хонавайрон,
Кеча-кундуз дийдор тилаб юрар ҳайрон,
Ишқ йўлида кўзи ёшлиғ, бағри бирён,
Шайдо бўлуб ўзин излаб юрар эрмиш.

Аё дўстлар, қабсоб келди қаронғулуқ,
Умидим бор ул Изимдин ҳам ёруғлуқ,
Тариқатни бозоридур ҳам қуруғлуқ,
Ниёзлиқ қул кириб савдо этар эрмиш.

Қул Хожа Аҳмад, ибрат олғил сад ҳазордин,
Ниёзсизлар баҳра олмас ул бозордин,
Фозиллиқда қуруғ қолур ул назардин,
Нодон умрин пучак пулга сотар эрмиш.

Ҳикмат 90

Қудрат бирлан фармон қилди мавлом бизга,
Ерда, кўкда жонлиқ махлуқ қолмас эрмиш,
Қобиз қилди Азронли олам узра,
Азиз жонни олмағунча қўймас эрмиш.

Ёшим мени ёш булур деб айтур эрдим,
Ҳар на ҳосил бўлса оз деб айтур эрдим,
Турлук-турлук даъво ишлар қилур эрдим,
Эмди билдим, мен айтгандек бўлмас эрмиш

Дунё мени мулкум деган султонларға,
Олам молин сонсиз йиғиб олғанларға,
Айшу ишрат бирла машғул бўлғанларға,
Улум келса бири вафо қилмас эрмиш.

Мағрур бўлманг, эй дўстларим, ишрат этиб,
Кеча-кундуз ёлгон айтиб, беҳуд ётиб,
Жон олғувчи келур эрмиш бир кун етиб,
Мундоғ ерда гофил юрса булмас эрмиш.

Қул Хожа Аҳмад, ўларнингни билакурғил,
Охиратни яроғини қилакурғил,
Борурмен деб йўл бошинда юракўргил,
Малак ул-мавт келса фурсат қўймас эрмиш.

Ҳикмат 91

Аллоҳ ёди нурин кимга ато қилса,
Нафсу ҳаво маиманликдин қолур эрмиш.
Банда агар зокир бўлуб «Аллоҳ» деса,
Тутмиш кўнгил зангонини очор эрмиш.

«Фазкуруни азкуркум» эштиб нидо,
Зикрини айтиб, амрини тутуб мушоҳадо,
Кириб гўрга, тортиб турлук мужоҳадо,
Ошиқ жонлар сир шаробини ичор эрмиш.

Ошиқларга бўлуб ҳақнинг инояти,
Ботини ичра очилур кашфу каромати,
Дилларига сочиб ҳардам Ҳақ раҳмати,
Фано бўлуб мосуводин кечар эрмиш.

«Кашф ул-асрор» булуб, ботини кўзи очиб,
Ҳақ ошиқи бу дунёни тошлаб қочиб,
Нафсу ҳаво кузини уйуб, расан кесиб,
Зойил бўлуб шайтон ондин қочор эрмиш.

Билгил эмди қул Хожа Аҳмад, ишқдин англаб,
Жондин кечиб, ушбу йўлга кўнгил боғлаб
Дариг умрум зосъ ўтти, йату йиғлаб,
Надоматнинг ҳавосидин учор эрмиш.

Ҳикмат 92

Ошиқ кишилар кечалари ётмаса беҳроқ,
Ҳар дарду алам тегса, фиғон этмаса беҳроқ.

Бошини ёриб, қонга бўёб қилса снтамлар,
Урди мени деб золима сўз қотмаса беҳроқ.

Дарвини бўлубон халқ ичида тасбеҳ ўгуруб,
Сўфи булуб оламга ўзини сотмаса беҳроқ.

Ўтган сўфилар эл кўзидин юрмайини қочти,
Ҳақни тилаган халқ ичида юрмаса беҳроқ.

Ҳар ерда Худо ҳозир ва нозир келдирурлар,
Бежо ўтуруб, ҳақни баланд этмаса беҳроқ.

Сўфи бўлубон соф бўл, эй бандан Аллоҳ,
Суфи булуб, ул ёлғон дами утмаса беҳроқ.

«Аллоҳ» деса, қилса ниҳон бидъати бисёр,
Ондоғ сўфилар рўза, намоз тутмаса беҳроқ,

Ҳар кимни ўз йулида айлай шайдо,
Девонан жулидани айб этмаса беҳроқ.

Ҳақни тануган ўзгани ҳаргиз танумаслар,
«Аллоҳ» демаган булса ани ўлгани беҳроқ.

Сўфи бўла сен ҳойи ҳавас қилмағил асло,
Ит нафси учун бандага қон тутмаса беҳроқ.

Раззоқ дединг, берди сенга ризқи фаровон,
Шайтон сузига банда қулоқ солмаса беҳроқ.

Ҳақдин эшитиб айди муни А ҳ м а д н мискин,
Чин бандасини сийнасидин кетмаса беҳроқ.

Ҳикмат 13

Ошиқликни даъвосини қилган киши,
Маъшуқидин зарра гофил бўлгани йўқ,
Ишқ гавҳари тубсиз дарё ичра пинҳон,
Жондин кечмай ул гавҳардин олгани йўқ.

Гавҳар олур ғаввос агар жондин кечса,
Шайдо бўлуб ишқ шаробин ҳар ким ичса.
Неча ойлар, печа кунлар агар утса,
Ишқни гули очилиб ҳаргиз сулгани йўқ.

Ошиқ бўлуб топай десанг Ҳақни йўлин,
Асрагин сен ишқ боғида асрор гулин,
Меҳнат бирлан синар эрмиш яҳши қулин,
Чин ошиқни ондин кунгли қолгани йўқ.

Меҳнатни дарёсида мавж урғуси,
Илму амал, килу коллар шавқ улғуси,

Бу тенгизга ким кирибон ким чиқғуси,
Ошиқ қуллар маъшуқидин қолғани йўқ.

Кул Хожа Аҳмад қабул қилди аймоғлиқни
Қабул қилди ишқ ўтига куймоғлиқни,
Жонин бериб сотқун олди куймоғлиқни,
Чин сўзумдур, ҳаргиз они ёлғони йўқ.

Қиёмат 91

Ишқ сиррини баён қилсам бу оламда,
Бехабарлар эшитиб қулоқ тутқани йўқ,
Ҳақ ёдини кимга айтай, ҳамма гофил,
Мўъминмен деб бу дунёдин ўтгани йўқ.

Эшону шайх, хожа, мулла дунё излар,
Ул сабабдин подшоҳларга ёлғон тузлар,
Оят, ҳадис сўзин қўйуб, молни кўзлар,
Ҳақ йўлида ҳаргиз меҳнат тортқани йўқ.

Дунё тефиб Ҳақни суйган тобти мурод,
Шавқ шаробин ичган ошиқ шавқни зиёд,
Қиёмат кун каззобларни юзи уёт,
Ёлғончилар Ҳақ ёдини айтгани йўқ.

Охир замон шайхлар иши ҳамма риё,
Рўзи маҳшар риёлари бўлғай гувоҳ,
Шайхмен тею мунча ҳаво, мунча бино,
Аллоҳ учун зарра савоб этгани йўқ.

Эшонмен деб турлук таъом териб егай,
Яхшиларни кўзга илмай, мен-мен дегай,
Дунё молин олиб борса, суюнуб олгай,
Валлоҳ-биллоҳ менменликдин ўтгани йўқ.

Сажжодага ким ўлтурса фақир бўлсун,
Муҳаммаддек туфроқ сифат ҳақир бўлсун,
Риёзатда ранги-руйи заҳир бўлсун,
Ҳақ Мустафо элга қоттиғ боққани йўқ.

Хулқлар қилиб, халойиқга сўзлар айтти,
Юз минг кофир бутдин кечиб, динга қайтти,

Хулқларидин олам ҳамма нурга ботти,
Ондин сўнгра имон, ислом кетгани йўқ.

Банда бўлсанг хулқлар қилиб уммат бўлғил,
Ондин сўнгра имон ислом қўлга олғил,
Саҳар вақтда Ҳаққа йиғлаб зори қилғил,
Аллоҳ сахий, ҳеч ким навмид қайтгани йўқ.

Икки олам шоҳи турур бир яхши хулқ,
Хулқларидин ҳақ Мустафо бўлди улуғ,
Ҳақ таъоло оят берди «Мимма хулик»,
Ғофил одам оят эшитиб уқгани йўқ.

«Хулиқа мин моин дофиқ» қотиб айди,
Мустафога, умматларга ўқуб ёйди,
Ёлғон уммат ваъдасидин қайтиб тойди,
Субҳон эгам гуноҳидин ўтгани йўқ.

Майхона, деб эшитиб қулоқ кирган эмас,
Эранларнинг хизматини қилган эмас,
Пири комил-мукаммални кўрган эмас,
Ёлғончидур ваҳдат майдин тотқани йўқ.

Жондин кечган чин ошиқлар дунё демас,
Бу дунёда суду зиён бўлса билмас,
Нафси ўлук обу таъом гамин емас,
Дунё келиб жилва қилса боққани йўқ.

Муҳаббатлик девонанинг нишони бор,
Жону дилда ишқ дардининг баёни бор,
Не дардларни, кимни кўрса гумони бор,
Боязиддек ҳар кун ўзин сотқани йўқ.

Ошиқ бўлсанг бағрингда йўқ кўзнинг қони,
Эй норасо, жабҳангда йўқ ишқ нишони,
Хизмат қилсанг, пири муғон дурнинг қони,
Хизмат қилмай дур қониға ботқани йўқ.

Булҳаваслар ошиқмен деб қўб лоф урар,
Беҳабарлар қайда борса дўкон тузар,
Ёлғон сўзлаб, бу дунёни даврин сураб,
Дунё излаб тобониға теккани йўқ.

Ҳақдин қўрқмай менмен деган шоҳлар қони?
Ойу кунга даво қилган моҳлар қони?

Кеча йиглаб, саҳар турган хўблар қони?
Ибрат олиб, қони зардоб тўккани йўқ.

Куруқ зоҳид Ҳақ ишқини кўзга илмас,
Жаннат излаб дийдорини талаб қилмас,
Ошиқларни нолашига қулоқ солмас,
Бу дунёни орқа тошлаб отқани йўқ.

Қул Хожа Аҳмад, қулмен деса қулум дегил,
Ондин кейин бандаликка мақбул бўлгил,
Муҳаббатни майдонида бош ўйнагил,
Бош ўйнамай Ҳақ васлига етгани йўқ.

Ҳикмати 95

Ишқ даъвосин менга қилма, ёлғон ошиқ,
Ошиқ бўлсанг, бағринг ичра кўз қони йўқ.
Муҳаббатни шавқи бирла жом бермас,
Зое кечар умри ани ёлғони йўқ.

Ишқ боғини меҳнат тортиб кўкартмасанг,
Хорлиқ тортса, шум нафсингни улдурмасанг,
Аллоҳ дебон ичга нурни тулдурмасанг,
Валлоҳ-биллоҳ, сенда ишқни нишони йўқ.

Ҳақ зикрини мағзи жондин чиқормасанг,
Уч юз олтмиш томурларинг тебратмасанг,
Турт юз қирқ турт сунгарларинг кул қилмасанг,
Ёлғончидур, ҳаққа ошиқ булғони йўқ.

Нафсдин кечиб, қаноатни пеша килган,
Ҳар ким тепса рози бўлуб, бўйун сунган,
Яхшиларга хизмат қилиб, дуо олган,
Андоғ ошиқ маҳшар кунни армони йўқ.

Роҳат ташлаб жон меҳнатин хушлаганлар,
Саҳарларда жонин кийнаб ишлаганлар,
Ҳойу ҳавас, мовуманни ташлаганлар,
Чин ошиқдур, ҳаргиз ани ёлғони йўқ.

Ишқ дардини бедардларга айтиб булмас,
Бу нулларни уқбаси куб, утуб бўлмас.

Ишқ гавҳарин хар номардга сотиб бўлмас,
Беҳабарлар ишқ қадрини билгани йўқ.

Ишққа туштунг, ўтқа туштунг, куйуб ўлдунг,
Парвонадек жондин кечиб, ахгар бўлдунг,
Дардга тулдунг, ғамга сўлдунг, телба бўлдунг,
Ишқ дардини сурсанг ҳаргиз дармони йўқ.

Бошинг кетар бу йўлларда, ҳозир бўлғил,
Ишқ йўлида ўлмас бурун зинҳор ўлғил,
Пир этагин маҳкам тутуб хизмат қилғил,
Хизмат қилган ҳаргиз йўлда қолғони йўқ.

Ошиқ эрмас жонинга жон бермаса,
Дехқон эрмас кетмон чобиб нон бермаса,
Мунда йиғлаб, охиратда жон бермаса,
Йўлда қолган буйи худо олғони йўқ.

Эй беҳабар, ишқ аҳлидин баён сўрма,
Дард истагил, ишқ дардиға дармон сўрма,
Ошиқ бўлсанг, зоҳидлардин нишон сўрма,
Йўлда қолган буйи Худо олғони йўқ.

Зоҳид бўлма, обид бўлма, ошиқ бўлғил,
Меҳнат тортиб, ишқ йўлида содиқ бўлғил,
Нафси тефиб, даргоҳига лойиқ бўлғил,
Ишқсизларни ҳам жони йўқ, имони йўқ.

Ишқ савдоси кимга тушса, расво қилур,
Партав солиб, Ҳақ узига шайдо қилур,
Мажнун сифат ақлин олиб, Лайло қилур,
Аллоҳ хақи, бу сўзларни ёлғони йўқ.

Қул Хожа Аҳмад, жондин кечиб йўлга киргил,
Ондин сунгра эранларни йўлин сўрғил,
Аллоҳ дебон Ҳақ йўлида жонинг бергил,
Бу йўлларда жон бермасанг имкони йўқ.

Хикмати 96

Ҳожат эрмас ишқ дардиға даво сурмак,
Вайрон этиб кетган эрмиш, давоси йўқ,
Жонинг қийнаб, ёшинг оқиб, ҳушинг кетиб,
Ишқ дардинин, дўстлар, қоттиғ балоси йўқ.

Ҳар ким куяр жонга олар ишқни ўтин,
Жони куйса азъосини чикар тутун,
Бағри ани сад порадур, нуқтур бутун,
Халқга зоҳир курунуб турган яроси йўқ.

Жондин кечмай тобмас ҳар ким жононани,
Куруб химмат қилмоқ керак парвонани,
Куруб-билиб утка урди уз жонини,
Суду зиён бирла харғиз парвоси йук.

Анча юрдунг, анча турдунг, эй беҳабар,
Нафси шайтон ишларидин қилғин ҳазар,
Биздин бурун тилим қарвон қилган сафар,
Айта кетган бу дунёнинг вафоси йук.

Айтиб ўтган эранлардин йўлни сўргил,
Саҳарларда ура қубуб, чорзарб ургил,
Ху суҳбатин қурган ерга узунг ургил,
Йўлга кирган эранларин ҳавоси нуқ.

Қул Хожа Аҳмад айди, дуслар, эштинг муни,
Қоф тоғидек тошлар тегса чикмас уни,
Кимга айтиб, кимга йиғлай ишқ дардини
Валлоҳ-биллоҳ, ишқ дардини давоси йук.

Ҳикмати 97

Хуш ғойибдин етушти яхши сузум табаррук,
Ошик булсанг, эй толиб, риёзатда белниг бук,
Ғуи кечалар ухламай, ёш урнига қонниг тук,
Арелон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Арелон бобом айдилар, толибларда йук ихлос,
Ишринг ҳозир булғанда на хожат Хизру Илёс,
Ишрга қадам қўйғанда ё айтма ғавсул-ғиёс,
Арелон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Ғолибмен деб айтурлар валлоҳ-биллоҳ понисоф,
Шомаҳрамга боқарлар кузларида йўқ инсоф,
Кини молни еюурлар чун диллари эмас соф,
Арелон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук

Пир хизматин қилдук деб, толибмен деб юрарлар,
Ейиб ҳаром-ҳаришни кулбарига урарлар,
Кўзларида нами йўқ, халқа ичра кирарлар,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Зокирмен деб зўр урар, чиқмас кўзидин ёши,
Дилларида гами йўқ, ногаҳ оғриғай боши,
Макру хийла килтурлар, маълум Худога иши,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Толибмен деб айтурлар, кўнганда йўқ зарра нур,
Чин толибни сўрсангиз ичи-тоши гавҳар, дур,
Хаққа аён сирлари, емишлари сафо нур,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Сувратлари сўфий нақш, қиёматдин қурқмасдар,
Фисқу фужур ҳосили, гуноҳлардин ҳурқмаслар,
Аё, тасбеҳ илкинда йиғлаб ёшин тўукмаслар,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Ишққа қадам қўйганлар Ҳақ дийдорин кўрарлар,
Мусо сифат махшарда Ҳақдин савол сўрарлар,
Сармаст булбл васлида ху зикрини қурарлар,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Иншоаллоҳ, айтушганин Ҳақдин тилаб олурмен,
Шайтон йўлидин олиб, Ҳақ йўлига солурмен,
Мадад қилса Мустафо гуноҳларин тилармен,
Арслон бобом сўзларин эшитсангиз табаррук.

Арслонбобин сўрсангиз, пайғамбарга эътибор,
Саҳобалар улуғи, хос бандан кирдикор,
Ётқан ери ноҳамвор, бир козан хор-зор,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Чоршанба кун эшитиб ногаҳ ҳазрат бордилар,
Арслонбобнинг уйига ул кун меҳмон бўлдилар,
Ётган ери ноҳамбор, кўруб ҳайрон қолдилар,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Ул Мухаммад Мустафо туруб дуо қилдилар,
Малойиқлар омин деб илкин очиб турдилар,
Шундоғ уммат бердинг деб, Ҳақ шукрини қилдилар,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Саҳобалар айдилар, Арслонбобдур отингиз,
Арабларни улуғи, покизадур зотингиз,
Ўзбегияни таи фарз, деди фарча солиб ётингиз,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Охири замон умматлари нақш килур уйларини,
Нафе ҳавоға қувониб бузар ҳар дам хуйларини,
Шону шавкатлар билан барно килур буйларини,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Охири замон умматлари дунё фоний билмаслар,
Кетганларни кўрубон ондин ибрат олмаслар,
Эранларни килганини куриб кузга илмаслар,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Ўзини йуллардин озниб, ёмон йулға овушқан,
Шайтон лаъни пирим деб доманиға ёнушқан,
Аюзлини пирим деб эрта-ахшом курушқан,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Имон, ислонни олиб, улмаймен, деб кулушган,
Улмаймен деб дупёда, мавлом бирлан урушган,
Тофиллиқ бирла ҳар дам умрини барбод берган,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Вақти етса Азронл амонатни бер, дегай,
Шайтон лаъни пирим деб жон берарда куринган,
Имон, ислонни олуб, холи дилини сўрмагай,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Гавба килса табвасни мавлом қабул қилмагай,
«Аллоҳ» деса хожаси, кўлни тутуб олмагай,
Журму исён гириҳни пирга бориб чечмагай,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Ўрни ёшда Арслон боб Туркистонға келдилар,
Бошим куйуб йиғладим, ҳолим кўруб кулдилар,
Минг бир зикрини ўргатиб, меҳрибонлиғ қилдилар,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Қалом килдим хурмодин, менга ваҳшат қилдилар,
Эй, беадаб гўдак, деб асо олиб сурдилар,
Ваҳшатидини кўрқмадим, менга бокиб турдилар,
Арслон бобом сўзларни эшиттингиз табаррук.

Оғзинг очгил, эй гўдак, амонатинг берайин,
Мазасини ютмадим, оч оғзинга солайин,
Ҳақ Расулни буйруғин, уммат бўлсам қилайин,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Оғзим очтим солдилар, хурмо исн қилди маст,
Икки оламдин кечиб, валлоҳ, бўлдум ҳақпараст,
Хожа, мулла йиғилди, олиб юрди даст-бадаст,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Бобом айди: «Эй болам, таклиф қилмадинг менга,
Беш юз йилдур комимда сақлаб эрдим мен сенга»,
«Мазасини сиз олиб, тилфин бердингиз менга»,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Бобом айди: «Эй болам, қошимда тур, ўлайин,
Жанозамни ўқуб кум, жон тасаддуқ қилайин,
Мадад қилса Мустафо, иллийинга кирайин»,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Йиглаб айдим: «Эй бобо, ёш гўдакмен, билмасмен,
Гурунгизни казалармен, кутариб сололмасмен,
Ҳақ Мустафо суннатин, гўдакмен, билолмасмен»,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Бобом айди: «Эй болам, малойишлар йиғилгай,
Жабраил имоъ булуб, узгалар тобеъ булгай,
Мекоилу Исрофил кутариб гўрга қуйгай»,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Кул Хожа А х м а д, сўзунгини нодонларга айтмагил,
Сўзини айтиб нодонга пучак пулга сотмагил,
Очдин улсанг номарддин ҳаргиз миннат тортмагил,
Арслон бобом сўзларин эшиттингиз табаррук.

Қисмати 98

Ҳар ким қилса тариқатни даъвосини,
Аввал қадам шарнатга қўймоқ керак,
Шариатнинг ишларини адо қилиб,
Ондин сўнгра бу даъвони қилмоқ керак.

Шариатсиз дам урмаслар тариқатда,
Тариқатсиз дам урмаслар ҳақиқатда,
Ушбу йўллар ери билинур шариатда,
Жумласини шарнатдин сўрмоқ керак.

Ондин сўнгра бир эр керак иродатлик,
Бўлмиш бўлса ул бир эрдин ижозатлик,
Шариатда рост мувофиқ кароматлик,
Ушал эрнинг этагини тутмоқ керак.

Ким билмайин бу йўлларни шайхмен деса,
Кароматдин вилоятга хабар берса,
Ботил эрур агар Рух ул-амин эрса,
Ўзин ондоғ ботиллардин сочмоқ керак.

Иродатсиз, ижозатсиз муршид бўлмас,
Тариқатнинг йўлларини ҳаргиз билмас,
Мубтадиъдур, иродатга лойиқ эрмас,
Ондоғлардин йироғ-йироғ қочмоқ керак.

Иродатни бергил аҳли ижозатга,
Қойим бўлгил туни-куни риёзатга,
Сошиб ани куллуғини ибодатга,
Қуллуғида белни боғлаб тўрмоқ керак.

Ондин сўнгра мужоҳада тўнин кийиб,
Риёзатни бутасида эриб, оқиб,
Манманликдин ўтуб ўзини соф қилиб,
Иззат рахтин сотиб хорлиқ олмоқ керак.

Ушбу турур эранларни қилганлари,
Толибларга билсун дебон айғанлари,
Ростдур бу сўз, билгил, йўқтур ёлғонлари,
Жон қулоқи бирлан муни билмоқ керак.

Сидқи бирла ҳар ким қабул қилса муни,
Эътиқоди бирла бўлса туни-куни,
Еди бирла машғул бўлса йилда туни,
Эранлардин ҳиммат ёри қулмоқ керак.

Иродатсиз ушбу йўлға кирмадилар,
Инобатсиз йўлға қадам қўймадилар,
Ижозатсиз ярим нафас урмадилар,
Мурид булган бу сифатлиғ булмоқ керак.

Ҳар ким кирса ушбу йўлга белин боғлаб,
Қул Хожа Аҳмад, керак ўзни ходим айлаб,
Ниятини Худойиға дуруст айлаб,
Таважжухни азизларга қилмоқ керак.

Ҳикмат 99

Азроил бир кун келур шиддат бирлан,
Иссиғ таиндин азиз жонни бермоқ керак,
Беш кунлик нақд умрини кўлдин бериб,
Чора тобмай, охир бир кун ўлмоқ керак.

Уғул-қизинг йиғлаб қолса фарёд уруб,
Молу мулкнинг мунда қолса ҳайрон бўлуб,
Душманларнинг қувонушур сени кўруб,
Буйуи сулуб узолибон ётмоқ керак.

Мерос дебон, бош-оёғнинг боғлагайлар,
Иссиғ сувни бошдин қуйуб чойқагайлар,
Турт тарафдин оста-оста ўшлагайлар,
Олти қариш буздин кафан қилмоқ керак.

Жапонангни улғу-кичик кутарсалар,
Гўристонга қараб сени йурутсалар,
Етминш ерда савол сурса фаришталар,
Бир-бир ани жавобини бермоқ керак.

Ҳалойиқни мазорида иморатни,
Қурунг анда турлук-турлук аломатни,
Лаҳад отлиғ дарвозаи қиёматни,
Сиёсатлиғ уйга бориб кирмоқ керак.

Кириб кўрсанг қаронғулук, йўқдур чироғ,
Ичи тула ҳасрат эрур, ўтлиғ фиरोқ,
Ул кун сенга ким қилгуен анда ярок,
То қиёмат тонг отқунча ётмоқ керак.

Умринг охир булғусидур бир кун тамом,
Бу иш бирлан борсанг агар Доруссалом,
Ҳалол қуйуб, сган булсанг дойим харом,
Азобини бориб анда тортмоқ керак.

Қул Хожа А х м а д, тавба қилғил, ўлмас бурун,
Қизил юзунг гўрда ётиб сўлмас бурун,
Йилои, чаён гуринг ичра тўлмас бурун,
Қазо келса ризо бўлуб турмоқ керак.

Қўймас 100

Қаро кундур ушал соатки дунёдин сафар қилсанг,
Зану фарзанд, молу мулкинг — барисиндин гузар қилсанг.

Сани қўймас ажал харғиз неча ҳукминг равон булса,
Ҳукумат бирла оламин агар зеру забар қилсанг.

Муҳосилдур халойикға ажал мисли сипоҳлардек,
Ғазаб бирла олур жонинг неча мо зорилар қилсанг,

Бўлибдур барчага фармон улумни шарбатин ичмоқ,
Қочиб ондин қутулмассен неча ондин ҳазар қилсанг,

Халойикнинг мазориға бориб бир-бир тамоша қил,
Улуқлардин олуб ибрат, керак бағринг кабоб қилсанг.

Ҳамиша яхшилиқ қилғил, кетарсен ушбу дунёдин,
Қиёмат обрўйига керак хуни жигар қилсанг,

Худо фармонини тутган бўлур ул авлиёлардин,
Бўлурсен авлиёлардин риёзат куброқ қилсанг.

Қувонма молу мулкинга қуритур бу ажал охир,
Қаро ерга кирурсен охир неча мо карру фарр қилсанг.

Хожа А х м а д, маъсият бирла ҳаётинг қилмағил зое,
Бўлурсен лойиқи ҳазрат агар тоат саҳар қилсанг.

Қўймас 101

Аё дўстлар, охир замон бўлди, курунг,
Бедин, кофир бу оламға тулди, курунг,
Ҳақ қуллуғин қўйуб барча фосиқ бўлди,
Анинг учун Қаҳҳор ғазаб қилди, курунг.

Охир замон нишонн ул хайрот кетти,
Қаҳҳор эгам қаҳри бирла ҳукмин айтти,
Халойиқлар фосиқ бўлуб, динин ютти,
Ислом заъиф бўлуб, қулдин чиқти, кўрунг.

Рўза, намоз, имон, ислом қўлдин кетти,
«Куллу явмин батар» дебон ҳадис ўтти,
Ариғ Расул айтқанлари эмди етти,
Бу дунёни қаронғулуқ босди, кўрунг.

Олимлар барча илмин молға сотти,
Билиб кўруб ўзларини ўтқа отти,
Узи амал қилмай, халққа илм ўргатти,
Дунё учун динларини сотти, кўрунг.

Валлоҳ, ҳалол ҳеч қолмади, бўлди харом,
Асир қилиб, фарзандларин солди кўрунг*.

Феълимиздин бизга ғазаб қилди холиқ,
Шукр этмадук бизга жазо кўб на чоғлиқ,
Хайру эҳсон эшигин султон қилди боғлиқ,
Онинг учун юз минг бало тўлди, кўрунг.

Кун кўрмаган эссиз маҳбуб маҳпоралар,
Юраклари қўрқуб бўлди сад поралар,
Дардлариға даво тобмай бечоралар,
Мунғлуғ бўлуб, кофирға хор бўлди, кўрунг.

Жондин ортуқ кўрган жононалар,
Юзи ой, кузи чўлпон мастоналар,
Бўйларини ҳеч кўрмаган бегоналар,
Кофирларға зору ҳайрон бўлди, курунг.

Инглаюрлар фиғон уруб, ой-вой онам,
Кўрмагайдук мундоғ қоттиг кунларини хам,

Бу на ҳасрат тею зорин айди, кўрунг.

«Онам» тею кеча кундуз инглаюрлар,
Ориб қолган бўталардек бўзлаюрлар,
Етим қолган кўзи ёнглиғ манграюрлар,
Нолишиға тош эриб сув булди, кўрунг.

* Бир байт асл нуسخада нуқ.

На мушкулдур гулни узуб ғунчасидин,
Онасини жудо қилиб баччасидин,
Кундузини қаро қилиб кечасидин,
Бошлариға қаронғуни солди, курунг.

На қилғанча сиздин жудо бўлди ано,
Сувни сандин жудо қилди қодир Худо,
Қиёматнинг тонги отти, во ҳасрато,
Жонимизға мундоғ жафо солди, кўрунг.

Оналари қон йиғлаюр тобмай илож,
Бошлариға қаро кийиб, юз йиртиб соч,
Қолдимукни болаларим оч-ялонғоч,
Оҳ уруб ичу бўйни эзди, кўрунг.

Анолари термулибон қолди ҳайрон,
Гул юзларин заъфарондек сарғайтибон,
Вой қулунум, бутам, дебон оҳ урубон,
Ёқа йиртиб, сочларини юлди, кўрунг.

Жондин азиз жон ичинда меҳрибоним,
Нури дийдам, жигарбандим, ғам кесарим,
Икки кўзум ёруғлуғи, танда жоним,
На қилғуси билмай ҳайрон қолди, кўрунг.

Кўрганмиз қайтиб яна сени, эй жон,
Агар кўрмай ўлар бўлсанг-да на армон,
Йиғлай-йиғлай кўзи гирён, бағри бирён,
На қилғусин билмай ҳайрон қолди, кўрунг.

Ҳасрат доғин кўнглумиза солди тамом,
Ишинг бу на қудрат турур, эй хосу ом,
Қудратин кўр шахзодалар бўлди ғулом,
Ҳаққа ёниб, мундоғ жазо солди, кўрунг.

Қизил гулдек норасида ул ўғлонлар,
Дунё ўлуб ким кўрубдур мундоғ доғлар,
Мажнун ёнглиғ девонадек бўлди соғлар,
Ожиз бўлуб мусулмонлар қолди, кўрунг.

Эрким бўлса, Шоҳимардон бўлғай эрдим,
Бу илкимга олмос қилич олғай эрдим,
Бу кофирлар барчасини қирғай эрдим,
Иложим йўқ тею армон қолди, курунг.

Оқ сийнамни бихил қилдим, эй фарзандим,
На-ёзуқ бир Худойимга жигар бандим,
Улумдин ҳам баттар бўлди меннинг дардим,
Бу дунёда ҳижрон доғини солди, кўрунг.

Барча доғлар ичра мушкул ҳижрон доғи,
Ҳижрондин ҳам баттар эрмиш фарзанд доғи,
Юрагимдин сирлиб ичимга қон тулди, кўрунг.

Бало кўбтур, мундоғ ҳаргиз бало йўқтур,
Термултубон биздин кофир айриб элтур,
Ажал етиб, гўрга кирмак на давлатдур,
Мундоғ дебон навха-фарёд қилди, кўрунг.

Сенсиз менга таъом емак киб-қизил қон,
Сенсиз менга нега керак бу танда жон,
Сенсиз менга қаронғудур ушбу жаҳон,
Сенинг дардинг тею хасрат қилди, кўрунг.

Она-фарзанд бир-бирига чўғлаштилар,
Фарёд уруб, қучоғлашиб йиғлаштилар,
Ҳасрат айтиб, армон билан йиғлаштилар,
На мушкулдур, алвидо, деб қолди, курунг.

Бил, буларни қаронғулук бости тумон,
Бизга ғазаб қилди бу кун қодир Уғон,
Кофир йиғиб олиб чиқти шоду хандон,
Мусулмонлар фарёд уруб қолди, кўрунг.

Тавба денглар, на қудратдур халқи жаҳон,
Охир замон нишонлари бўлди аён,
Ғам доғина юз тасалли қилдим баён,
Тонг ажойиб кунлар эмди бўлди, кўрунг.

Азал кунда Изим бизга қилди тақдир,
Биздин ўтуб онча хато қилдук, тақсир,
Онинг учун норасида бўлди асир,
Феълимиздин бизга жафо солди, кўрунг.

На онада раҳм қолди, на атода,
Оға-ини бир-бирига можарода,
Мусулмонлар даъво қилур, ичар бода,
Мастлиқ билан қариндошдин тонди, курунг.

Кўрмасмусиз, замоналар жўш айлади,
Бурунги кадрдонлар ҳеч қолмади,
Кадр билмае нокастарга ўрун тегди,
Олим, дарвинш, яхшилар хор бўлди, курунг.

Нокас, хасис, беднёнат куллар ҳоким,
Манманлик ҳаддин ошиб бўлди золим,
Халқ ичинда хор бўлдилар дарвинш, олим,
Ҳимояти халқни кофир бўлди, курунг.

Кунгилларни тутти тамом қаронғулук,
Бизга йуқтур эмди кўрмоқ бир ёруғлук,
Йулдин озиб, шариятни нос тутмадук,
Дин қолибон, бал мусулмон бўлди, курунг.

Динёнатсиз хасисларнинг хатарн йўқ,
Дунё молини йиғиб ҳаргиз тўяри йўқ,
Пур зур бўлуб, ўлумдин ҳеч хабари йўқ,
Уфардининг дини дунё бўлди, кўрунг.

Қул гарибнинг сузи тақлид, таҳқиқ эмас,
Дарди йуқтур, бу сўзларга қон йиғламас,
Ғайб илмин Ҳақдин ўзга кимса билмас,
«Валлоҳ аълам бис-саवоб» деб айди, кўрунг.

Ҳикоят 102

Эй кунгил, қилдинг гуноҳ, ҳаргиз пушаймон бўлмадинг,
Сўфимен деб лоф уруб толиби жонон бўлмадинг,
Ҳайф умрунг ўтти бир лаҳза гирён бўлмадинг,
Сўфинақш бўлдуниг вале ҳаргиз мусулмон бўлмадинг.

Сўфилик шундоғмудур, доим ишинг ғафлат билан,
Донаи тасбеҳ қўлунгда, тилларинг ғийбат билан,
Саллаи чил печ ўрарсен, нафси бад иззат билан,
Сўфинақш бўлдуниг вале ҳаргиз мусулмон бўлмадинг.

Сўфи бўлсанг соф бўлғил, журму исён бўлмасун,
Тоату тақво қилиб, кўнглунг паришон бўлмасун,
Жону дилда йиғлағил, маҳшарда ёлғон бўлмасун,
Сўфинақш бўлдуниг вале ҳаргиз мусулмон бўлмадинг.

Сўфилик шартн дурур тунлар қўбуб қон йиғламоқ,
Ҳар жафога сабр этубон белни маҳкам боғламоқ,

Толиби Аллоҳ бўлуб ҳар яхши сузни сўзламок,
Сўфинақш бўлдунг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг

Сўфиё, тоат қилурсен барчаси ужбу риё,
Жону дил дунёга мағрур, тилларингда оху воҳ,
Жон берурда бўлгунг нури имондин жудо,
Сўфинақш бўлдунг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг.

Сўфи булмай найласун, уйда қилурга иши йўқ,
Сўфилиг даъво қилур, халқга берурга оши йўқ,
Оху воҳ дерлар, яна кузида қатра ёши йўқ,
Суфинақш бўлдунг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг.

Сўфи булуб нафс учун, ҳар дам эшикга боқасен,
Назр олиб келдиму деб ҳар дам кишига боқасен,
Аллоҳни лаънатин буйинунгга ҳар дам тоқасен,
Суфинақш бўлдунг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг.

Сўфимен, деб лоф урарсен, сузу афғоннинг қони?
Ашки сурху рўйи зарду чашми хунборинг қони?
Муршиди комил мукамал роҳимардонинг қони?
Суфинақш бўлдинг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг.

Сўфиё, беғам юрарсен, донан тасбеҳ олиб,
Дунёга мағрур бўлуб, дин ишини орқа солиб,
Қурққил эмди, қурққил эмди Худога ёлбориб,
Сўфинақш бўлдунг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг.

Сўфи бўлуб моли кас олмоқ учун қилдинг жадал,
Зоҳиринг сўфинамодур, ботининг дуну дагал,
Эй беҳабар, эй беҳабар, шармандасан рўзи азал,
Сўфинақш бўлдунг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг.

Донан тасбеҳ олиб эл кўзига хўб сўфисен,
Нафси бадни олдида тарсо, жухудни тўфисен,
Бандалиг қилинг Худога, йўкса сағи куфисен,
Сўфинақш бўлдунг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг.

Сўфиё, ўз тавринга ёлғиз Худога бандасен,
Аслинга боқсанг агар олам ичинда кандасен,
Пур гуноху пур хатар хам осийю шармандасен,
Суфинақш булдунг вале ҳаргиз мусулмон булмадинг.

Сўфиё қилдинг мухаббат даъвосин, девона бўл!
Мо-лу мулку хонумондин кечгилу бегона бўл!

Ким Худо деб сўзласа мниг ўргулуб парвона бўл,
Сўфинақш бўлдунг вале ҳаргиз мусулмон бўлмадинг.

Суфиё, даъвойи нишқ қил, барчадини безор бўл,
Уйқуни айлаб ҳаром, тунлар қубуб бедор бул,
Дарди йўқ бедардини курсанг кочқилу озор бўл,
Сўфинақш булдунг вале ҳаргиз мусулмон бўлмадинг.

Аҳмадо, сен сўфи бўлсанг, сўфилиг осон эмас,
Хақ Расул сўфи булуб дунё молини суйгон эмас,
Дунёни суйгон киши бешак, билнинг, инсон эмас,
Сўфинақш булдунг вале ҳаргиз мусулмон бўлмадинг.

Ҳикмат 103

Хақ таъоло партав солди, жоним куйди,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик,
Саҳар вақтда пири муғон боқиб сўрди,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Зокирларга ваъда қилди қодир Худо,
Гўр ичинда ато қилди хурилиқо,
Зокирларни турар жойи дорулбақо,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Зокир булса, шокир булса, ери жаннат,
Қонлар оқса кўзларидин қилмас миннат,
Уммат булсанг зикрини айтмоқ сизга суннат,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Зокирларга Худо ўзи ваъда қилди,
«Фазкуруни, азкуркум» оят келди,
Фирдавс отлиг жаннатидин маҳзар келди,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Зокирлари ҳар нафасда зикрини айтар,
Тавба қилиб, эгри йўлдин ростға қайтар,
Зикрини айтса оста-оста шавқи ортар,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Зокирлари ҳалқа ичра партав кўрар,
Оннинг учун ҳалқа ичра ўзини урар,

Маъшуқини кўрган замон жонин берар,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Ёлгон ошиқ маъшуқидин жонин аяр,
Уқбо йўлин орқа ташлаб, дунё суяр,
Ху ҳалқасин қурған ердин айлар фирор,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

«Ал-каззобу ло уммати» деди сарвар,
Бу сузларга йул бергувчи ҳодий раҳбар,
Ёлгончини уммат демас ул пайғамбар,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Раҳмон эгам чин ошиқни йулин очар,
Муҳаббатни шавқи бирла ёшин сочар,
Аллоҳ тею қайда борса шайтон қочар,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Зокирлари зикрин айтиб нола қилур,
Куз ёшини сариғ юзга жола килур,
Еиёбонлар кезиб узин вола қилур,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Зокир қуллар Ҳақ фармонин маҳкам тутар,
Ихлос бирлан Аллоҳ тею қонлар ютар,
Ҳалқа ичре кирган вақтда жондин ўтар,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар зикр айтайлик.

Бетаҳорат зикр айтганга лаънат ёғар,
Ушал куни бўлган фарзанд шайтон туғар,
Ўлар вақтда аввал келиб шайтон боқар,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Бетаҳорат зикрин айтган имон этмас,
Ўлар вақтда ҳақ Мустафо қулин тутмас,
Субҳон эгам гуноҳини ҳаргиз ўтмас,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Муъмин бўлсанг бетаҳорат зикрин айтма,
Кароматлар айтиб халққа дининг сотма,
Мусулмонлиғ даъво қилиб, кофир кетма,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Зокир бўлсанг зикрин айтмай ҳаргиз ётма,
Нодон бирла ножинсларга ҳеч суз қотма,

Мунофиқлар ҳолдин сўрса бир сўз айтма,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Қул Хожа Аҳмад, ёмонларни ёмони сен,
Барча бугдой, эл тутмагай сомони сен,
Йўлдин озған гумроҳларни нодони сен,
Келинг, йиғлинг, зокир қуллар, зикр айтайлик.

Ҳикмати 101

И з и м ёди улуғ ёддур айтур бўлсам,
Асал ёнглиғ сучук бўлур тилим манинг.
Узум фақир, қилдим муқирр, бўлдум ҳақир,
Қанот қоқар учар қушдек кўнглум манинг.

Турлук айшим, турлук ишим, мунглуғ бошим,
Айрди жоним, кетти ҳушум, оқти ёшим,
Ёзуқ билан тулди тугал ичу тошим,
Бениёзим, оча берсун йулим манинг.

Кузум тушти, кўнглум учти, Аршқа ошти,
Умрим кечти, нафсим қочти, баҳрим тошти,
Қарвон кучти, манзил сшти, ҳориб тушти,
Сир улашти, неток бўлғай ҳолим манинг.

Суврат мунда, сийрат онда, қудратинда,
Узун тунда, ёруқ кунда, кўнглум онда,
Юрар тунда, бўлуб банда, бори қонда,
Сурса анда, ёзуқ турур тилим манинг.

Ичтим шароб, бўлдим хароб, аслим туроб,
Келдим кўроб, кўнглум сароб, ишққа пуроб,
Ҳақдин хитоб келса кўрмас қуллар азоб,
Булоқ ёнглиғ оқар кўздин ёшим манинг.

Туштим узор, буруқ тузор, кетса бозор,
Дунё бозор ичра кириб қуллар озор,
Бошим безор, ёшим сизор, қоним тузор,
Отим Аҳмад, Туркистондур элим манинг.

Ҳикмат 105 حکمت

Аё дўстлар, Мустафодин баён айлай,
Қулоқ солғил хос уммати бўлай десанг.
Ул Расули мужтабонни аён айлай,
Қулоқ солғил, хос уммати бўлай десанг.

Юз минг ниҳо Ҳақдин келди, эшит анга,
Умнатларнинг ҳаволасини қилғил манга,
Жумласини боғишлайин онда санга,
Қулоқ солғил хос уммати бўлай десанг.

Отам-онам демадилар, деди уммат,
Ҳамду сано тинмай айтиб, булғил улфат,
Қиёматда курмагансен Ҳақдин кулфат,
Қулоқ солғил хос уммати бўлай десанг.

Во дариғо, ўтти умрум, қонини ишқим?
Умнат эдим, дунё сарин бўлди завқим,
Ботини каззоб, зоҳиримда бордур далқим,
Қулоқ солғил хос уммати бўлай десанг.

Йиғламанму йулда қолдим, амалим нўқ,
Умнат деди, анинг сарин жадалим йўқ,
Бошим кетса, бу йуллардин тоярим йўқ,
Қулоқ солғил хос уммати бўлай десанг.

Кучум етиб Қаъба сори бормадим мен,
Олимларини насихатини олмадим мен,
Ҳақдин қўрқуб яхшин йулға кирмадим мен,
Қулоқ солғил хос уммати бўлай десанг.

Ёшим етиб, умрим ўтиб, тавба қилмай,
Охиратни асбобини қўлға олмай,
Яхшиларини хоки пойин бўлуб юрмай,
Қулоқ солғил хос уммати бўлай десанг.

Умнат бўлсанг кеча-кундуз тоъат қилғил,
Уқбо сори борғил, анда роҳат кўргил,
Оқил эрсанг йиғламоқини одат қилғил,
Қулоқ солғил хос уммати бўлай десанг.

Чин уммати жондин кечиб, дунё қўйди,
Улар вақтда, умматим, деб нола қилди,

Вола бўлуб, булбул сифат Ҳақни суйди,
Қулоқ солгил хос уммати бўлай десанг.

Дуруд айтгил уммат бўлсанг, эй беҳабар,
Расулulloҳ сўзин айтдим кони гавҳар,
Расул айди: «Дунё бир кун қилур зарар»,
Қулоқ солгил хос уммати бўлай десанг.

Вой умматим, вой умматим, деди Аҳмад,
Онинг учун субҳон Изим қилди раҳмат,
Омин дегил, қиёмат кун қилғай шафқат,
Қулоқ солгил хос уммати бўлай десанг.

Қул Хожа Аҳмад, йўлга киргил ҳоло фурсат,
Аллоҳ дегил, умрунг ўтти, дам ғанимат,
Қайда борсанг такбир айтиб қилғил суҳбат,
Қулоқ солгил хос уммати бўлай десанг.

Ҳикмат 106

Эссиз, бу тариқатнинг тонсуқ айди,
Дўстларим, орамизда идланмас ул,
Гар иди бўлмас эрди ошиқларда,
Неча йўл карклар ўрнин кирланмас ул.

Ул эрнинг гули ул шариатдур,
Меваси тотлиқ, луқмаи тариқатдур,
Қим қулнинг қули бўлса ҳақиқатдур,
Қоф тоғин тугал ютса турланмас ул.

Нишонин айто кетти ошиқлари,
Истаю бўлди онинг содиқлари,
Бўлдуқ деб айтмадилар лойиқлари,
Кўрганин кўрган ерда сўйланмас ул.

Сўз тошта бўлса, нча маза бўлмас,
Ичми қуриқ бўлса, анда маза бўлмас,
Нечалар орзу қилиб баҳра олмас,
Даъвога маъно олиб юзланмас ул.

Қамуғ аъзо сувратидин тил кечмағунча,
«Муту қабла ан тамуту» бўлмағунча,

Зоҳирида бош кўзини юммағунча,
Ботинида ич кузи кўрганмас ул.

Эмгаксизин етмоқлиги эрмас осон,
Нечук чингар етмағунча хуми хумдон,
Бўлмағунча бу йўл ичра мунглуқ ҳайрон,
Қуруқ ўтун куймағунча гурланмас ул.

Қул Хожа Аҳмад, қоттиғланиб куйсин эмди,
Ичу тошинг хом қолмасун, пишсин эмди,
Дўстлар менга сўзини айтсин эмди,
Йўқ эрса маърифатинг турланмас ул.

Ҳикмат 107

Минг туман турлук хатолар мендин ўтса афв қил,
Гўфтгуйн пораволар мендин ўтса афв қил.

Гар тиловат қилмишимда бу Каломуллоҳни,
Саҳву исёну хатолар мендин ўтса афв қил.

Уқиганда ғофил ўтса ё ғалат нуқсон била,
Ҳар нечук бежо-бажолар мендин ўтса афв қил.

Мад билан эъробн ташдидларни тағйир айласам,
Бу калома ҳар хатолар мендин ўтса афв қил.

Фаҳш ўқусам бир калимасини ё бир ҳарфини,
Мундоғ потомм дуолар мендин ўтса афв қил.

Оятн ваъду ваъийдни қилмасам мен тафриқа,
Фаҳм қилмай норасолар мендин ўтса афв қил.

Иззату икромн Қуръонни бажо келтурмасам,
Беадаблик, бенболиғ мендин ўтса афв қил.

Ҳазратингда мен каби қулни хатосн қўб эрур,
Рўсиёлик ҳар хатолар мендин ўтса афв қил.

Хожа Аҳмад мискиини нуқсонн қўбтур дунёда,
Гарчи, ё Раб, минг хатолар мендин ўтса афв қил.

Ҳикмат 108 حکمت

Уқбо хабарин эшитиб, дунёни солиб кеторам,
Тушдум эранлар баҳрига, дунёни солиб кеторам.

Эранлар дунё демади, дунё ғамин емади,
Ҳақдин ўзгани демади, дунё солиб кеторам.

Мусо, Имрон қолмади, тахти Сулаймон қолмади,
Минг ёшлиғ Луқмон қолмади, дунё олиб кеторам.

Дунё деган озор эрмиш, оқил қуллар безор эрмиш,
Жоҳиллар бирла ёр эрмиш, дунё солиб кеторам.

Султон Хожа Аҳмад Яссавий айди бу ҳикматни тамом
Эшитсун деб жумла-жаҳон, дунёни солиб кеторам.

Ҳикмат 109 حکمت

Аллоҳ деган бандани жойин жаннатда кўрдум,
Ҳуру ғулмон жумласин қоршу олдида кўрдум.

«Фазкуруни» зикрини айтган қуллар доимо,
Жумласин ҳамроҳ беҳишти Аднида кўрдум,

Туни-куни ухламай ҳу зикрини айтқанлар,
Малойиклар ҳамроҳи, Аршни устида кўрдум.

Хайру саҳо қилганлар, етим кўнглин олганлар,
Чаҳорёрлар ҳамроҳи, кавсар лабинда кўрдум.

Қози бўлган олимлар, пора, ришват еганлар,
Андоғ олим жойини нори сақарда кўрдум.

Муфтий бўлган олимлар, ноҳақ фатво берганлар,
Андоғ муфти жойини сирот-куфрукда кўрдум.

Жамоатга бормайин тарки намоз қилганлар,
Шайтон бирла бир ерда дарки асфалда кўрдум.

Золим бўлуб зулм этган, мўъминларни оғритган,
Қаро-юзлук маҳшарда қўлин орқада кўрдум.

Қул Хожа Аҳмад кон очти, дурру гавҳарни сочти,
Тингламаган бу сўзни ғафлат ичинда кўрдум.

Дикмант 110

Ният қилдуқ Қаъбага ризо бўлунг, дўстларим,
Ё ўлгаймиз, келгаймиз, ризо бўлунг, дўстларим.

Ният қилдуқ Қаъбага, ҳақ Мустафо равзага,
Насиб қилгай барчага, ризо бўлунг, дўстларим.

Насиб бўлса боргаймиз, насиб бўлса келгаймиз,
Ажал етса ўлгаймиз, ризо бўлунг, дўстларим.

Қудрат бўлса юрингиз, куч бўлмаса турингиз,
Дуо қила кўрунгиз, ризо бўлинг, дўстларим.

Ризо бўлунг ўзумдин, яхши ёмон сўзумдин,
Утунг мени юзимдин, ризо бўлунг, дўстларим.

Дўстлар бизни йўқлағай, фосиқлар кўб ухлағай,
Масжид сори келмағай, ризо бўлинг, дўстларим.

Сирдин бўлди ишорат, мунда қилдуқ иморат,
Дўстлар қилгай ибодат, ризо бўлунг, дўстларим.

Арслонбобдин башорат, пирдин тилаб ижозат,
Дўстлар қилгай ибодат, ризо бўлинг, дўстларим.

Қаъба сори кўчалук, золимлардин қочалук,
Ўғил-қиздин кечалук, ризо бўлунг, дўстларим.

Тилим сўрсам қарор йўқ, ғариб ўлса сўрар йўқ,
Емишларда ҳалол йўқ, ризо бўлунг, дўстларим.

Кечди қулинг жонидин, чиқти халқни сонидин,
Дўстлар боргай сўнгидин, ризо бўлунг, дўстларим.

Хожа Аҳмад юм кўзунгни, халққа айтқил сўзунгни,
Қаъбага сурт юзингни, ризо бўлунг, дўстларим.

Ҳикмат III

Неча йиллиқ меҳрибоним, жон эдилар, дўстларим,
Бу вужудум шаҳрини фоний қиладур, дўстларим.

Бу қафасни тўтиси парвоз қиладур учгали,
Бир қаронғу шуъласиз ерга борадур, дўстларим.

Эй мани ёронларим, ҳиммат тутунг имонима,
Душманним имонима заҳмат беродур, дўстларим.

Ушбу жон бизлар билан бир неча йиллар бор эди,
Ҳақ таъоло ҳукми бирлан азм этадур, дўстларим.

Бу менинг аъзоларим жоним билан шодмон эди,
Жон чиқарга кулли аъзом титрашодур, дўстларим.

Амри Ҳаққа барча халқи оламийн бўлди ризо,
Ул ҳақиқат бандалар дойим ризодур, дўстларим.

Қул Хожа Аҳмад тўтиси парвоз этадур учгали,
Найласин мискин ҳукми Худодур, дўстларим.

Ҳикмат 112

Йўлга кирган эранлардин йўлни сўрмай,
Йиғламайму, эй дўстларим, хато қилдим.
Ҳақ зикрини кеча-кундуз вирд айламай,
Аё дўстлар, ўз жонима жафо қилдим.

Аллоҳ ёди кўнгилларни равшан қилғон,
Ошиқларга Худо ўзи ваъда қилғон,
Ишқ насими Мустафога тухфа келғон,
Ул сабабдин кўз ёшимни гувоҳ қилдим.

Аллоҳ айтур: «Ошиқларим буроқ сувор,
Ҳақ зикрини айтганларга раҳмат ёғор,
Кўб йиғлаган дийдоримни бешак кўрор,
Рўзи маҳшар дийдоримни ато қилдим».

Ваъда қилди ошиқларга юз минг буроқ,
Олам халқи маломати онга йироқ,

Бу оламда эл кўзига ёнғон чироқ,
Уқбо ичра юз минг кўшқлар бино қилдим.

Дардсиз одам одам эрмас, муни онгланг,
Ишқсиз одам ҳайвон жинси, муни тингланг,
Кўнглунгизда ишқ бўлмаса, менга йиғланг,
Гирёнларға хос ишқимни ато қилдим.

Банда бўлсанг, манманликни зинҳор ташла,
Сахарларда жонинг қийнаб, тинмай ишла,
Йўлдин озган гумроҳларни йўлга бошла,
Бир назарда дилларини сафо қилдим.

Чин дардликга ўзум дору, ўзум дармон,
Ҳам ошиқмен, ҳам маъшукмен, ўзум жонон,
Раҳм айлаям, отим Раҳмон, зогим Субҳон,
Бир назарда ботинларин сафо қилдим.

Тонг отқунча Ҳақ ёдини айған киши,
Тоғу чўлни бўстон қилур оққан ёши,
Аллоҳ айтур: «Ўзга бирла йўқтур иши,
Ул ошиқни халойиқдин жудо қилдим».

Ишқ ёдини ерга солсам ер кўтармас,
Дафтар қилсам, то тириксен битиб бўлмас,
Ҳақни билган беку хони халқни билмас,
Ул бандамни ўз йўлумла дуо қилдим.

Молу пулни парво қилмас ошиқ киши,
Йўл устида туфроқ бўлуб азиз боши,
Ондин сўнгра нурга тўлур ичи-тоши,
Тонгла борса, маҳшар аро подшоҳ қилдим.

Ҳақдин қўрқуб, молу пулни суймагани,
Ҳақни айтиб, бир дам ётиб уймагани,
Ётса-қўбса Ҳақ зикрини қуймагани,
Очтим ботин кўзларини, бино қилдим.

Рўза тутуб, халқға риё қилганларни,
Намоз ўқуб, тасбеҳ қўлга олганларни,
Шайхмен тею ўзга бино қўйганларни,
Охир дамда имонидин жудо қилдим.

Ҳаққа ошиқ бўлуб айди қул Хожа Аҳмад,
Сидқи бирлан эшитганга юз минг раҳмат,
Дуо қилай кўрмагайлар меҳнат, заҳмат,
Оқил эрсанг, бир сўз бирлан адо қилдим.

Ҳикмат 113 حکمت

Аё дўстлар, ҳасби ҳолим баён айлай,
На сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим,
Чин дардликга бу сўзларни аён айлай,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим.

Ғор ичида кеча-кундуз тоат қилдим,
Татаввуъ намоз ўқуб одат қилдим,
Ҳар на жафо тегса, онга тоқат қилдим,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим.

Ғор ичинда Мустафони ҳозир кўрдум,
Салом қилиб, одоб бирла бехуд турдум,
Осий, жофий умматларни ҳолин сўрдум,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим.

Ғорга кирмоқ Расулulloҳ суннатлари,
Тоат қилмоқ ҳақ Расулни одатлари,
Ғарибларга раҳм қилмоқ шафқатлари,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим.

Уммат бўлсанг, кеча-кундуз тинмай йиғла,
Бағринг пишиб, ўпканг тешиб, юрак доғла,
Ажал келса мардонавор белинг боғла,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб, ғорга кирдим.

Бир кун сени умрунг барги бўлғай хазон,
Ажал келмай тавба қилғил, аё, нодон,
Шояд сенга раҳм айлағай Изим яздон,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим.

Чин дардликни иши эрур сўз-у гудоз, •
Кўз ёшидур Ҳақ қошида тухфа, ниёз,
Кеча-кундуз тинмай қилғил рўза, намоз,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим.

Аё, фарзанд, умматларни дарди ўртар,
Фисқу фужур гуноҳлари тоғдин ортар,
Динни қўйуб, дунё молин ўзга тортар,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим.

Қул Хожа Аҳмад, такбир айтиб суҳбат бошла,
Ҳойу ҳавас, манманликни йироқ ташла,
Саҳарларда чорзарб уруб, тинмай ишла,
Ул сабабдин Ҳақдин қўрқуб ғорга кирдим.

Ҳикмат 114

Муҳаббатни бозоринда жавлон қилиб,
Охиратни савдосини бошласам мен,
Бу дунёнинг иззатларин орқа ташлаб,
Хорлиқ, зорлиқ йўлларини хушласам мен.

Бул йўлларда хорлиқ-зорлиқ даркор эрмиш,
Тасбеҳ, таҳлил, рўза, намоз бекор эрмиш,
Ёлғончидин Худо, Расул безор эрмиш,
Ёлғон намоз, риёларни ташласам мен.

Чин кўнгилда намоз қилгил, Худо билсун,
Халқ ичинда расво бўлгил, олам кулсун,
Туфроқ сифат хорлиқ тортқил, нафсинг ўлсун,
Ҳиммат берсанг, нафсим йиғиб йиғласам мен.

Дўстларимни расво қилган нафси ҳаво,
Онинг учун шайтон лаъин қилур ғавғо,
Лутф айласанг, манманликни қилай адо,
Риёзатда жоним қийнаб ишласам мен.

Ишқ йўлида қатра-қатра қонлар ютай,
Раҳмон отлиғ раҳматингдин умид тутай,
Жоми шароб туё берсанг, жондин ўтай,
Ҳасратингда икки кўзум ёшласам мен.

Нафсим мени ўтдек ёниб, йўлим урди,
Юз минг турлук таом тилаб, дўкон қурди,
Оғзин очиб, ҳар эшикга мени сурди,
Ҳиммат берсанг, ит нафсимни ушласам мен.

Ишқим тошти, руҳим қочти, қайдин топай,
Орқасидин ишқ отини миниб чопай,
Кими кўрсам Хизр билиб, қўлин тутай,
Хизру Йлёс мадад қилиб ушласам мен.

Гуноҳим кўб, ерга сигмас, кимга айтай,
Тавба қилиб эгри йўлдин ростга қайтай,
Надоматда этларимни узуб тортай,
Сад дариг деб бармоқларим тишласам мен.

Гуноҳ қилиб, тавба қилмай, ҳаддин оштим,
Нафсим мени туғён қилди, турфа шоштим,
Биҳамдиллоҳ, пири муғон сори қочтим,
Қўлга олиб нафси бадни ушласам мен.

Қул Хожа Аҳмад, ҳар бир сўзунг дардга дармон,
Толибларга баён қилсам, қолмас армон,
Тўрт минг тўрт юз ҳикмат айтдим, Ҳақдин фармон,
Фармон бўлса то ўлгунча сўзласам мен.

Ҳикмат 115

Тинмайин ҳазратингда Аллоҳ десам,
Зор инграбон зокир бўлуб рабби десам,
Қул бўлуб, қуллиқингда бўйун сунсам,
Бу иш бирла, ё Раб, сени топқайму мен?

Зикриётек бу бошимға арра қўйсам,
Айюбтек бу танимга қуртни қўйсам,
Мусотек Тур тоғида тоат қилсам,
Бу иш бирла, ё Раб, сени топқайму мен?

Юнустек дарё ичра балиқ бўлсам,
Юсуфтек қудуқ ичра тун-кун бўлсам,
Яқубтек Юсуф учун зор инграсам,
Бу иш бирла, ё Раб, сени топқайму мен?

Шиблийтек ошиқ булуб, самоъ урсам,
Боязидтек тун-кун тинмай Қаъба борсам,
Қаъбага юзум суртиб, зор инграсам,
Бу иш бирла, ё Раб, сени топқайму мен?

Маъруфтек ушбу йўлга қадам қўйсам,
Мансуртек жондин кечиб, дорда қўнсам,
Дор узра шавқланибон Ҳақни айсам,
Бу иш бирла, ё Раб, сени топқайму мен?

Қул Хожа Аҳмад, қуллуқ ичра зобит бўлсам,
Зикр айтиб, зокир бўлуб, рабби, десам,
Зикринда шавқланиб, куйуб-ёнсам,
Бу иш бирла, ё Раб, сени топқайму мен?

Ҳикмат 116

Ул «аласту би-раббикум» деганинда,
«Қолу бало» деганимни билолмасмен,
«Ва мо динукум» дебон яна сўрганинда,
Диним ислом, деганимни билолмасмен.

Илоҳимдин яна уч йўл келди хитоб,
Мўъмин арвоҳ, раббимсен, деб берди жавоб,
Жавоб айтмоқни кофир қилди Изим Ваҳҳоб,
Мен ҳам жавоб айтганимни билолмасмен,

Жумла руҳга шул соатда фармон этти,
Фармон бўлғач, дам ўтмайин саф қурулди,
Кофир чабда, мўъмин банда ўнгда турди,
Қайси тараф турганимни билолмасмен.

Сажда қил, деб Ҳақдин яна фармон булди,
Сажда қилиб барча мўъмин улуш олди,
Сажда қилмай қолганлари кофир булди,
Мен ҳам сажда қилганимни билолмасмен.

Эй мўъминлар, ваҳми бирлан бўлдум гирён,
Бу ғам бирлан ақлим ҳайрон, юрагим қон,
Тандин ўтуб, дилдин ўтуб, ўртади жон,
Нечук илож этаримни билолмасмен.

Худойимни қудратига етиб бўлмас,
Шақий, саъид амр қилди, билиб булмас,
Тоқат қилиб халқ ичинда тўзуб бўлмас,
Қайси тараф кетаримни билолмасмен,

Бирни габру, бирни тарсо, жуҳуд қилди,
Бирни мўъмин, бирни кофир, яҳуд қилди,
Азозилни даргоҳидин мардуд қилди,
На сабабдин қилганини билолмасмен.

Гуноҳим кўб, тоғдин оғир, тоатим оз,
Тоат қилмай умрим ўтти қишу ҳам ёз,
Даргоҳига борур бўлсам, йўқтур ниёз,
На юз бирлан бораримни билолмасмен.

Жондин кечган чин ошиқлар ўзин кўрди,
Рўзи азал яна бирни ошиқ қилди,
Лутфу қарам айлаб, онга ишқин солди,
Онда дийдор кўраримни билолмасмен.

Зоҳид қилди яна бирни тоат учун,
Зоҳид яна тоат қилмиш роҳат учун,
Ҳуру филмон, тубо, вилдон жаннат учун,
Зоҳид дийдор кўраримни билолмасмен.

Охиратни яроғини қилолмадим,
Йўллар узоқ, йўл озуқин ололмадим,
Жондин кечиб Ҳақ амрини қилолмадим,
Озуқсизин бораримни билолмасмен.

Туймай қолдим, дам ўтмайин умрим ўтти,
Малак ул-мавт келмаги ҳам ёвуқ етти,
Аё, дўстлар, амалсизмен, бошим қотти,
На ҳол бирла кетаримни билолмасмен.

Бир фурсатда етиб келмай, ўтман соат,
Ҳайбатига еру кўклар қилмас тоқат,
Фармон бўлса илоҳимдин Малак ул-мавт,
Нечук тоқат қиларимни билолмасмен.

Жон олурға ул Азронл келиб турса,
Жонинг бер деб ҳайбат бирла чанг урса,
Уч юз олтмиш томурларим титрар бўлса,
На ҳол бирла бораримни билолмасмен.

Аҳли аёл юзунг сори боқиб тургай,
Боқиб туруб, сўз айтурға тилинг келмай,
Раҳм этмаса яқин ишинг йироқ бўлғай,
Ҳайрон булуб, нетаримни билолмасмен.

Худойимни амри бирла жоним олса,
Жоним онда бориб, таним мунда қолса,
Рағим мисли барги хазон ёнглиғ сўлса,
Имон бирла бораримни билолмасмен.

Аҳли аёл қуршаб тургай, йиғлаб сени,
Ювгувчилар тахта узра олғай сени,
Сувни қуйуб, пок айлағай зоҳиримни,
Ботинимни ювганини билолмасмен.

Ондин сўнгра кафан тўнин кийдургайлар,
Поку нопок мени солиб чўлғагайлар,
Бош-оёғим маҳкам тутуб, боғлагайлар,
Тавба тўнин кийганимни билолмасмен.

Тўрт оёғлиғ тобутимни келтургайлар,
Мени солиб тўрт тарафдин кўтаргайлар,
Сано айтиб, жанозамни ўқуғайлар,
Мен ҳам сано айтаримни билолмасмен.

Ондин сўнгра мени солиб равон бўлса,
Етмиш икки ерда мендин савол сўрса,
Жавоб бер, деб фаришталар ваҳшат қилса,
Нечук жавоб бераримни билолмасмен.

Тобут бирла олиб турса гўр бошинда,
Еронларим йиғлаб тургай куб кошимда,
Ёлғуз йиғлаб, қурғум эл бошимда,
Онда нечук қиларимни билолмасмен.

Бу ҳасратда гўр уйига кирар бўлсам,
Алвидо, деб барча кетиб, ёлғуз колсам,
Мору каждум ўқраб турса, қочолмасам,
На ҳол бирла кочаримни билолмасмен.

Эй муъминлар, ажаб уйдур қаронги гўр,
Пур ваҳшатлик, сиёсатлик, ҳайбати зур,
Аллоҳ ўзи лутф айласа бўлур пур пур,
Лутф этмаса на қиларим билолмасмен.

Мени қўйуб етти қадам кетар бўлса,
Мункар, Накир ушал дамда кириб келса,
«Ман раббук» деб фаришталар боқиб турса,
Раббим Аллоҳ деганимни билолмасмен.

Қул Хожа Аҳмад, манзил хатар, йўллар йирок
Борур еринг ёвуқ турур, борму яроқ,
Тавба қилиб ўзин билган олди яроқ,
Мен ҳам тавба қилганимни билолмасмен.

Ҳикмат 117

Ишқинг қилди шайдо мени, жумла олам билди мени,
Қайғум сенсен туни-куни, менга сен-ўқ кераксен.

Таъолаллоҳ зиҳи маъно сен яратдинг жисму жонни,
Қуллик қилам туни-куни, менга сен-ўқ кераксен.

Кўзум очдим сени кўрдим, кулл кўнгилни сенга бердим,
Уруғларим таркин қилдим, менга сен-ўқ кераксен.

Сўзласам мен тилимда сен, кўзласам мен кўзимдасен,
Кўнглимда ҳам жонимдасен, менга сен-ўқ кераксен.

Фидо бўлсун сенга жоним, тўкар бўлсанг меним қоним,
Мен қулингмен, сен султоним, менга сен-ўқ кераксен.

Олимларга китоб керак, сўфиларга масжид керак,
Мажнунларга Лайло керак, менга сен-ўқ кераксен.

Гофилларга дунё керак, оқилларга уқбо керак,
Воизларга минбар керак, менга сен-ўқ кераксен.

Олам бари ужмоҳ бўлса, жумла ҳурлар қаршу келса,
Аллоҳ менга рўзи қилса, менга сен-ўқ кераксен.

Ужмоҳ кирам, жавлон қилам, на ҳурларга назар қилам,
Они, муни мен на қилам, менга сен-ўқ кераксен.

Хожа Аҳмад меним отим, туни-куни ёнар ўтим,
Икки жаҳонда умидим, менга сен-ўқ кераксен.

Ҳикмат 118

Саҳарларда қупуб инғлаб дуо қилсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?
Ёш ўрнига қоним тўкуб, дуо қилсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Даргоҳиға боқим қўйуб нола қилсам,
Кўз ёшимни оқузубон жола қилсам,

Биёбонлар кезиб ўзум вола қилсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Қайда борсам, ёдин айтиб йиғласам мен,
Хизматда белим маҳкам боғласам мен,
Ҳасратида юрак бағрим доғласам мен,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Ҳар кун юз минг қўлум очиб, омин десам,
Мусо сифат Тур тоғида розин айтсам,
Тўқсон тўққуз розин айтиб жоним берсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Боязиддек етмиш йўли ўзум сотсам,
Аллоҳ тею дарди билан ўлуб кетсам,
Риёзатда ориб, озиб, очиб қотсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Аллоҳ учун фарзандларим етим қилсам,
Риёзатда сўнгакларим ҳалим қилсам,
Аҳли аёл, хону моним ғаним қилсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Аллоҳ деган бандаларни кули бўлсам,
Ошиқларни куйуб ўчган кули бўлсам,
Йўл устида туфроқ сифат йўли бўлсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Аллоҳ, Аллоҳ жоним Аллоҳ, дилим Аллоҳ,
Сендин ўзга паноҳим йуқ, валлоҳ-биллоҳ,
Йиғлаб келдим даргоҳингга, шайаълиллоҳ,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Яхшиларнинг суҳбатинда зокир бўлсам,
Ҳар на жафо тегса менга шокир бўлсам,
Айюб сифат балосиға собир бўлсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Остонанға бошим қўйуб тавба қилсам,
Ғийбат қилган тилларимни юз минг тилсам,
Гуноҳ қилган бандларимни пора қилсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Тавба қилдим, тавба қилдим, қабул қилғил,
Тавбам қабул қилмас бўлсанг, жоним олғил,

Йўлда қолдим, йўлда қолдим, қўлим олғил,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Аллоҳ учун мардонавор жоним берсам,
Аҳли аёл, хонмонимни ташлаб кетсам,
Жон на бўлғай, имонимдин балки ўтсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Саҳарларда эрта қўпуб Ҳаққа ёнсам,
Улуғ-кичик гуноҳлардин тавба қилсам,
Зори қилиб ҳазратига бўйун сунсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Қаҳҳор эгам, сендин қўрқуб уйғонсам мен,
Гуноҳимга иқроор бўлиб инграсам мен,
Саҳарларда яқам ушлаб ёлборсам мен,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Тошқин келган дарёларда юзласам мен,
Озиб қолган бўталардек бўзласам мен,
Улар вақтда минг бир отинг сўзласам мен,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Во вайлато, надомат, деб қўрқуб кўпсам,
Пири муғон даргоҳини тинмай ўпсам,
Яхшиларни хоки пойи бўлуб ўлсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Тонг отқунча йиғлаб тинмай қўрқуб чиқсам,
Субҳон дардин айтиб давом инграб чиқсам,
Туфроқ сифат ожиз бўлуб, хорлиқ тортсам,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Қул Хожа Аҳмад, жонинг бергил мардонавор,
Жондин кечиб йўлга кирсанг, кўргунг дийдор,
Муродинни берур сенга парвордигор,
Дўстлар, Хожам мени бандам дегаймукин?

Хикмат 119

Муҳаббатни кўчасини кезган ориф,
Яхши билур ҳумгонларни аломатин,
Иродатдин қўллариға ҳарба олиб,
Дафъин айлар мазарратнинг саломатин.

Андоғ ошиқ оёқиға бошин қўйса,
Бино қўймай, нафс ҳавони кўзин ўйса,
Шавқ шаробин ичиб токи руҳи қонса,
Ҳеч оғзидин солмас тавба надоматин.

Йўлин тобиб, ботин кўзи очилганлар,
Хору хасдек оёғ ости янчилганлар,
Барги гулдек сўлуб, тўзуб сочилганлар,
Ор олмас ул халойиқнинг маломатин.

Суфи керак ботинини қилса софи,
Тоат қилса монандаи Башар Ҳофий,
Ондин сўнгра ваъдасиға бўлар вофий,
Бешак кўрар ҳар ким кашфу кароматин.

«Рижолун то талҳиҳим» деб айди Худо,
Ушал мардон мосуводин бўлур жудо,
Зикрин айтиб, ҳар нафасда улса раво,
Топар ҳар дам ғавс ул-ғиёс жалолатин.

Лоҳут аро мурид агар мақом тутса,
Дарвишликда қирқ тўрт мақом ондин ўтса,
Шайхмен тею бино қўйуб ўтни ютса,
Бемашаққат тобмас имон ҳаловатин.

Давр аёғи етиб келди, эй беҳабар,
Ичрур қўймас неча агар қилсанг ҳазар,
Во ҳасрато, имонингда кўбтур хатар,
Қутулмассен бермай они амонатин.

Қул Хожа Аҳмад, зоҳир аъмо йўл адашти,
Толибларни суҳбатидан йироқ қочти,
Қариб, чўкуб Ҳақ йўлиға ақли шошти,
Тонгла борса кўрмас кўрнин фароғатин.

Ҳикмат 120

Бу оламда Ҳақдин кўрқуб зор инграсам,
Охиратда руҳум ором олармукин?
Эранларни босқан изин кўзга сурсам,
Пирин муғон мени йўлға солармукин?

Бошим бериб, белим боглаб, қилсам ихлос,
Нафси шайтон чангалидин бўлсам халос,
Жон берарда мадад қилса Хизр, Илёс,
Фавс ул-ғиёс хатми «Ёсин» қилармукин?

Тоғу чуллар гуноҳимдин қилмас тоқат,
Ҳар кун юз минг журму исён менга одат,
Бу иш бирлан охиратда борму роҳат?
Тавба қилсам одатларим қолармукин?

Остонага бошим қўйиб зори қилсам,
Ғариб, етим бошин силаб, дуо олсам,
Ҳақдин қўрқуб дунё ишин орқа солсам,
Хожам мени ҳоли дилим сўрармукин?

Одам Сафий суннатларин тилга олсам,
«Ё раббано, заламно» деб нола қилсам,
Биёбонда кўз ёшини жола қилсам,
Биру борим мени йўлга солармукин?

Саҳарларда зори қилиб йиғласам мен,
Жон берарда белим маҳкам боғласам мен,
Шавқи бирлан юрак-бағрим доғласам мен,
Ҳақ чироғи қабрим ичра ёнармукин?

Бошим, таним туфроқ қилиб, фано бўлсам,
Дийдор тилаб, ҳасратида адо бўлсам,
Аҳли аёл, хонумондин жудо булсам,
Дўстлар, Хожам менга раҳми келармукин?

Шайтон лаъни йўлдин урди, ҳолим табоҳ,
Йиғламайму, нафсим мени килди ҳаво,
Олам халқи босиб утса мени э-во,
Кофир нафсим Азозилдин тонармукин?

Ғариб жоним Ҳақ йўлида назр айласам,
Шоҳ Ҳасандек Қарбалода сувсаб улсам,
Ҳақ шаробини ичармен деб ташна кетсам,
Онда борсам сувсунларим қонармукин?

Асҳоблардек дин талашиб, бошим берсам,
Шаҳри бону имомлардек йиғлаб юрсам,
Аллоҳ учун кофирларга асир бўлсам,
Раҳмон эгам, сенга мақбул бўлармукин?

Шармандамен, шармандамен, қўлум олгил,
Йўлдин озған дармондамен, йўлга солгил,
Аллоҳ дебон фано бўлдум, раҳм айлагил,
Осийларға файзу футуҳ берармукин?

Эй осийлар, тавба қилгил, **Ҳақ** эшитсун,
Нолангиздин еру кўклар нола қилсун,
Малойиклар Ҳақдин тилаб улуш берсун,
Улуш олған қулни ғами бўлармукин?

Ақлим ҳайрон, кўзум гирён, хонавайрон,
Ҳақ йўлини билолмасмен, ўзум нодон,
Эй толиблар, бетоқатмен, қойда жонон,
Жононимдин ҳеч ким хабар билармукин?

Жононани топай десанг, саҳар турғил,
Ошиқларнинг мажлисига ўзунг урғил,
Ҳақни излаб, йиғлаб юруб мотам қурғил,
Мотам курмай тариқатга кирармукин?

Ҳақ васлиға етай десанг, зори қилгил,
Зикрин айтиб эранларға ёри бергил,
Жафо тортиб эранлардин улуш олгил,
Улуш олмай дийдорини кўрармукин?

Қул Хожа **Аҳмад**, ҳар на дерсен, булҳавассен,
Ҳақдин кўрқуб, охиратқа ғам емассен,
Бошинг бирла тунлар қайтиб ҳу демассен,
Булҳавасни Хожам қабул қилармукин?

Ҳикмат 121 كلمة

Саҳар вақтда кўпуб йиғлаб нола айла,
Нолишингдин еру кўклар наво қилсун,
Ҳаққа сиғниб кўз ёшингни жола айла,
Ондин сўнгра Ҳақ дардингга даво қилсун.

Чин дардликни Аллоҳ суйуб, бандам, деди
Уч юз олтмиш боқиб ани ғамин еди,
Малойиклар ёшин олиб туҳфа қилди,
Қон йиғлагил ёшинг олиб, гувоҳ қилсун.

Юз минг гуноҳ содир бўлди, билолмадинг,
Тавба қилиб даргоҳиға келолмадинг,

Хизмат қилиб яхши дуо ололмадинг,
Езуқлардин сени на деб суво қилсун.

Бу оламда расво бўлуб қон ютмасанг,
Шариатда, тариқатда пир тутмасанг,
Ҳақиқатда жону тандин пок ўтмасанг,
Ғафлатлардин сени на деб жудо қилсун.

Эранларни қилганларин қилолмасанг,
Пирсиз юруб, вирду аврод билолмасанг,
Итсиёнат тилаб дуо ололмасанг,
Хос бузруклар сени на деб дуо қилсун.

Доми тазвир қўйуб халқни йўлдин урдунг,
Шайхлиғ қилиб, риё бирла дўкон қурдунг,
Ишрат қилиб, шайтон бирла даврон сурдунг,
Дийдорига сени на деб раво қилсун.

Лутфу карам Ҳақ яратти сизлар учун,
Жону дилда хизмат қилмай сизлар забун,
Аллоҳ учун баҳс этармен, табқун саҳун,
Нолокларга на деб лутфин ато қилсун.

Кеча ётмай, хоби ғафлат ҳаром қилса,
Зикри қалбу зикри сирни тамом қилса,
Минг бир отин тасбеҳ этиб калом қилса,
Банда на деб даргоҳига хато қилсун.

Амри маъруф, наҳи Мункар билиб қилса,
Ётса-қўбса бир Худони ҳозир билса,
То ўлгунча Хожасига хизмат қилса,
Қувват берур, они на деб дуто қилсун.

Бенамозу бетоатга бермас қувват,
Феъли заъиф, ўзи маъйуб бермас ҳиммат,
Ризқи ноқис, ўзи ножинс, кўрмай давлат,
Ул фосиқни дилин на деб сафо қилсун.

Ҳайф одам, ўз қадрини ўзи билмас,
Манлик қилиб, яхшиларни кўзга илмас,
Ху суҳбатин қурган ерга қочиб келмас,
Ул бевафо аҳда на деб вафо қилсун.

Одам улдур фақир бўлуб ерда ётса,
Туфроқ сифат олам ани босиб ўтса,

Юсуф сифат биродари қул деб сотса,
Қулни қули, ул кун на деб ҳаво қилсун.

Шавқи завқи муҳаббатдин аён қилғил,
Ошиқларга ишқ ўтидин баён қилғил,
Хорлиқ-зорлиқ, машаққатни нишон қилғил,
Чин ошиқлар ўтдин на деб ҳазар қилсун.

Аллоҳ, дебон ўтқа кирди Халилуллоҳ,
Ушал ўтни бўстон қилди, кўрунг, Аллоҳ,
Бўйнин қисиб, йиғлаб айди, шайъанлиллоҳ,
Фақир, мискин унда на деб ҳаво қилсун.

Ҳаққа ошиқ содиқлари юрур хилват,
Тонгла борса Ҳақ қошида кўрар иззат,
Жаннат кириб дийдор кўрар айшу роҳат,
Пинҳон юрар, халққа на деб риё қилсун.

Қул Хожа Аҳмад, дарди ҳолат пайдо қилғил,
Жону дилни Ҳақ йўлида шайдо қилғил,
Дардин тортиб рўзи маҳшар ғавғо қилғил,
Дард бўлмаса Мавлом кимга шифо қилсун.

Ҳикмати 122

Бир кун келди Абу Бакр Салмон билан,
Ҳақ мустафо розин очти раҳмон билан,
Барча борур бу дунёдин армон билан,
Илкин бўлуб Ҳаққа восил бўлмоқ учун.

Азроил бир кун келди фармон билан,
Фотима салом берди икром билан,
Ҳақ Мустафо машғул бўлди имон билан,
Иссиғ тандин азиз жонни бермоқ учун.

Расул айди: «Саҳобалар, баҳийл бўлунг,
Охиратқа уландуқ, сиз аниқ билинг,
Рўза тутунг, намоз ўқунг, закот беринг,
Жаҳаннамдин ўзни озод қилмоқ учун».

Душанба кун ҳақ Мустафо дунё қўйди,
Ҳақ таъоло фармониға бўйун сунди,

Ибн Аббос сувни қуйди, Али ювди,
Ужмоқ ичра ҳилла тўнин киймоқ учун.

Аллоҳ, дебон саҳобалар тебрандилар,
Пайғамбарни жанозасини кўтардилар,
Ул судрат ул-мунтаҳоға ошурдилар,
Арш устиға тегурубон қўймоқ учун,

Осмондаги фаришталар ерга инди,
Пайғамбарни нури бирлан олам тўлди,
«Бобом» тею Ф о т и м а гирён қолди,
Бобосидин етим бўлуб қолмоқ учун.

Қул Хожа А ҳ м а д, гавҳар янглиғ ҳикмат айди,
Эранларга хизмат қилиб, азар тобди,
Тўқсон тўққиз минг хикмат айтиб дoston қилди,
Дoston қилиб бўстон ичра юрмоқ учун.

Ҳикмат 123

«Қул ҳув аллоҳ», «Субҳоналлоҳ» вирд айласам,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?
Бошидин-оёғ ҳасратингда дод айлаасм,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик бирда чўллар кезиб гиёҳ едим,
Тоғлар чиқиб ,тоат қилиб, кўзум уйдим,
Дийдорингни кўролмадим, жондин тўйдим,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик икки ёшда кечтим хонумондин,
Хонумоним на кўрунгай, балки жондин,
Бошдин кечтим, жондин кечтим ҳам имондин,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик учда ваҳдат майдин рўзи қилди,
Йўлдин озган гумроҳ эдим, йўлға солди,
Аллоҳ, дедим, лаббайк, дебон қўлум олди,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик тўртта вужудларим полон қилди,
Маърифатни майдонида жавлон қилди,

Исмоилдек азиз жонин қурбон қилди,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик бешда дийдор учун гадо бўлдум,
Қуйдум-ёндум, гулдек тақи фано бўлдум,
Биҳамдиллоҳ, дийдор излаб адо бўлдум,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик олти ёшқа етти мунглуғ бошим,
Тавба қилдим, оқармукин кўзда ёшим,
Эранлардин баҳра олмай кўнгли тошим,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик етти ёшда умрум елдек ўтти,
Аё, дўстлар, амалсизмен, бошим қотти,
Биҳамдиллоҳ, пири муғон қўлум тутти,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик саккиз ёшқа кирдим, мен беҳабар,
Қаҳҳор эгам, нафсимни қил зеру забар,
Ҳиммат берсанг, шум нафсимга урсам табар,
Бируборим, дийдорингни кўрарманму?

Эллик тўққуз ёшқа етти доду фарёд,
Жон берарда жононимни қилмадим ёд,
На юз бирла сенга айтай, қилгил озод,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Кўзум юмуб то очқунча етти олтмиш,
Белим боғлаб мен қилмадим бир яхши иш,
Кеча-кундуз беғам юрдум мен ёзу қиш,
Бируборим, дийдорингни кўрарманму?

Олтмиш бирда шармандамен гуноҳимдин,
Аё, дўстлар, кўб қўрқамен илоҳимдин,
Жондин кечиб, паноҳ тилай Худойимдин,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Олтмиш икки ёшда Аллоҳ партав солди,
Бошдин-оёғ гафлатларим раҳо қилди,
Жоним, дилим, ақлим, ҳушим Аллоҳ деди,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Олтмиш учда нидо келди, қул, ерга кир,
Ҳам жонинг мен, жононинг мен, жоинингни бер,

Ҳу шамширин қўлга олиб нафсингни қир,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Қул Хожа Аҳмад, нафсни тефтим, нафсни тефтим,
Ондин кейин жононимни излаб тобтим,
Улмас бурун жон бермакни дардин торгтим,
Биру борим, дийдорингни кўрарманму?

Ҳикмат 124

Нури Худо, дўсти Худо ул Мустафо,
Кимлар учун келди Расул, билдингизму?
Дуруди Худо, вирди Худо ҳақ Мустафо,
Кимлар учун келди Расул, билдингизму?

Кимлар учун гирён қилди кўзларини,
Уммат учун бирён қилди ўзларини,
Уммат бўлсанг англа ушбу сўзларини,
Кимлар учун келди Расул, билдингизму?

Йиғлай-йиғлай юз-кўзлари шишти, кўринг,
Қиём туруб оёғлари шишти, кўринг,
Уммат учун қайғу-меҳнат чекти, кўринг,
Кимлар учун келди Расул, билдингизму?

Аё, дўстлар, мун билур уммат қани?
Агар билсанг ондин ортуқ неъмат қани?
Қиёмат кун ондин ўза шафқат қани?
Кимлар учун келди Расул, билдингизму?

Уммат бўлуб Расул қадрин билдингизму?
Тан-жон бирла суннатларин қилдингизму?
Расул учун зор инграбон ўтмадингму?
Кимлар учун келди Расул билдингизму?

Ҳайҳот, ҳайҳот, саодатдур ул Мустафо,
Ҳайҳот, ҳайҳот, ғаниматдур ул Мустафо,
Ҳайҳот, ҳайҳот иноятдур ул Мустафо,
Кимлар учун келди Расул, билдингизму?

Қул Хожа Аҳмад, сўзлар сўзунг тилим қафо,
Умматларим, қилғил вафо, қилма жафо,
Умматига мундог деди ҳақ Мустафо,
Кимлар учун келди Расул, билдингизму?

Ҳикмат 125

Бедор бўлгил, эй муъмин, саҳар вақти ичинда,
Қутқар ўзунгни ўтдин саҳар вақти ичинда.

Саҳарларда ул гуллар, сано айтур булбуллар,
Ким айтурким Биру бор саҳар вақти ичинда.

Саҳар вақтида кўкдин малак келур муъминға,
Ёзуқлардин ёнурға саҳар вақти ичинда.

Саҳар вақтида кўкдин жаннат қапуғи очарлар,
Бедор қулға санжорлар саҳар вақти ичинда.

Саҳар вақтида қўпғай, ўлумни ёд қилғай,
Қўрқунчдин кўкга учқай саҳар вақти ичинда.

Саҳарнинг лаззатини ошиқ қуллар билурлар,
Ҳақни ҳозир кўрарлар саҳар вақти ичинда.

Саҳар вақти хуш соат, ҳам жанат эрур роҳат,
Тангринга қил ибодат саҳар вақти ичинда.

Ҳикмат 126

Гуноҳим бора-бора ҳаддин ошти,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.*

Бошим ёстукдаву жоним кетарда,
Таним бориб лаҳад ичра ётарда,
Сирот отлиқ гузаргоҳдин ўтарда,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

Юзум қаросини оқ айлағайсен,
Муҳаммадни менга ёр айлағайсен,
Сўрар вақтда ўзунг, бандам, дейғайсен.
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

* Асл нусхада бир байт етишмайди.

Гуноҳимнинг ҳисобин йўқ билибмен,
Сени даргоҳингга ёлғиз келибмен,
Ўзунг раҳм айлагил, бечора қулмен,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

Сенинг амринг билан иш қлмадим мен,
Бу дунёдин кетарим билмадим мен,
Лаҳад ичра ётарим билмадим мен,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

Бу ётғонлардин ибрат олмадим мен,
Кўзум ёшни тукуб ёлбормадим мен,
Қитоб сўзин қулоқға олмадим мен,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

Йўлумни бошқаромай йўлда қолдим,
Эгам қуллуғини мен орқа солдим,
Гуноҳимни йиғиб мен қўлга олдим,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

Худовандо, ажаб ҳайронда бўлдум,
Гуноҳимни кўруб шарманда бўлдум,
Ҳисобин топмайин дармонда бўлдум,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

Ғарибликда юруб мен зору ҳайрон,
Хожамсен, менга бергил нури имон,
Менинг мушкулларимни айла осон,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

Ғарибингни висолингга етургил,
Сирот отлиқ гузаргоҳдин ўтургил,
Хожасен , журму исёним кечургил,
Қиёмат кун мени шарманда қилма.

Қиёмат 127

Дам бу дамдур, ўзга дами дам дема,
Дунёдин беғам ўтарсен, ғам дема.

Куймаса жону дилинг ҳам устихон,
Кўз ёшинг оққан била сен нам дема.

Хоҳ кулса, йиғласа ошиқ эди,
Чеҳраи сурхин кўруб, беғам дема.

Асли наслинг қатраи оби маний,
Хасни кўрсанг сен ўзунгдин кам дема.

Одамида зарра маъно бўлмаса,
Сен ани одам кўруб, одам дема.

Туймаса сир маънодин одам эмас,
Сен ани суврат кўруб, маҳрам дема.

Гар юракда бўлмаса юз доғи дард,
Зинҳор қочқил, ани ҳамдам дема.

Тегса билгон обдори ҳанжари,
Жон берур жононаға марҳам дема.

Дўстлар, девона эрмас ҳар киши,
Азза ва жаллдин кечмаса одам дема.

Мисли дарё юзида юрган хасе,
Азза-жаллдин кечмаса одам дема.

А ҳ м а д о, тутқил ғанимат ҳар нафас,
Ёрсиз ўтган бу дамни дам дема.

Ҳикмати 128

Холиқимни излармен тун-кун жаҳон ичинда,
Тўрт ёшимдин йўл инди кавну макон ичинда.

Тўртдин еттига еттим, тўққузни гузар этдим,
Ваҳдат шаробин ичтим, туштум майдон ичинда.

Уч юз олтмиш сув кечтим, тўрт юз қирқ тўрт тоғ ош
Ваҳдат шаробин иштим, туштум майдон ичинда.

Чунки туштум майдонға, майдонни тўла кўрдум,
Юз минг орифни сўрдум, барча жавлон ичинда.

Ғаввос баҳрига кирдим, вужуд шаҳрини кездим,
Дурни садафда кўрдум, гавҳарни кон ичинда.

Аршу Курсини юрдум, Лавху Қаламни кўрдум,
Вужуд шаҳрини кездим, айди бу жон ичинда.

Жонни кўрдум жононда, ишқни кўрдум майдонда,
Ошиқларнинг майдони жумла бўстон ичинда.

Эрни кўрдум эргаштим, истадуғумни сўрдум,
Борчаси сенда деди, қолдим ҳайрон ичинда.

Ҳайрон бўлубон қолдим, беҳуш бўлубон толдим,
Ўзумни дардга солдим, топтим дармон ичинда.

Сайр истарми булбул, очилибдур қизил гул,
Ҳар гулни холи кўрма, гулни гулзор ичинда.

Мискин Хожа Аҳмад жони ҳам гавҳардур ҳам кони,
Жумла онинг макони, ул ломакон ичинда.

Ҳикмат 129

Биздин салом дўстларга, талаб йўлини қўймасун,
Дийдор талаб қилсалар ҳаргиз ғофил бўлмасун.

Ғофил тобмас Ҳақ йўлини, онда тобмаслар ўрун,
Ичи-тоши куйубон саҳарларда ётмасун.

Еди бирлан бўлсалар, дийдор орзу қилсалар,
Ҳарчанд хорлиқ кўрсалар кўнгли ўзга бўлмасун.

Ошиқларга дунёда хорлиқ-зорлиқ, маломат,
Маломатсиз, меҳнатсиз ошиқмен деб атаймасун.

Шарнатда тажриддур дунёсини тарк этмоқ,
Тарк этмайини тан-жонини тажрид бўлдум демасун

Тарикатда тан-жонини тарк этмоқ мушкулдур,
Тарк этмайини тан-жонини севиңдурман демасун.

Ҳақиқатда ҳаромдур бир Худодин ўзгаси,
Ондоғ бўлмай ошиқлар дийдор орзу қилмасун.

Ондоғ расул Мустафо дунё молин суймади,
Уммат бўлсанг Расулга дунё молин суймасун.

Мискин Аҳмад Яссавий салом айтди дўстларга,
Ушбу сўзнинг маъносин толиб бўлса онгласун.

Ҳикмат 130

Ваҳдат хуми очилди майхонага кирсам мен,
Бир жом ичиб шул майдин масту ҳайрон бўлсам мен.

Ўшал майнинг мазаси ич-бағримни қон қилди,
Бағир қоним оққузуб жонон сари борсам мен.

Соқий сунди ҳар нафас кайфиятнинг шаробин,
Сармаст бўлуб ўшал дам нола, фарёд урсам мен.

Инсоният яқосин шавқ оташи куйдурди,
Ваҳдоният дарёсин ўшал дамда сўрсам мен.

Ул дарёнинг мавжидин тегмай ғаввос дур, олмос,
Жонин кечиб дур учун баҳр қаърига чўсам мен.

Хожа Аҳмаднинг хумида муҳаббатнинг шароби,
Ошиқларга шул майдин муродинча берсам мен.

Ҳикмат 131

Раҳмон эгам раҳматингни жорин қилғил саҳарда,
Исён лойиға ботдим ёри бергил саҳарда.

Астағфиру истиғфорин қилғил ёроқ шайтондин,
Шайтон сени озгурур паноҳ бергил саҳарда.

Умид бирлаи келибмен даргоҳингга, илоҳим,
Бад кардаам, бадкирдор қўлум олғил саҳарда.

Тавба қилдим тилимда, дилим қўрқмас Худойдин
Ҳам раҳмату ҳам дийдор ато қилғил саҳарда.

Йўлсиз йўлга йўл юрдум, гафлатда умрум ўтти,
Ё қодири зулл-жалол, йўлга солғил саҳарда.

Сенсен менинг паноҳим, ғазаб қилма, илоҳим,
Ё доноийи кулли ҳол, ҳолим сургил саҳарда.

Бошдин оёқ гуноҳим икки жаҳонга сиғмас,
Банданг осийи гуноҳкор, пинҳон қилғил саҳарда.

Гоғдин оғир гуноҳим ,узр айтарга тилим йўқ,
Гуноҳимни бағишлаб яқсон қилғил саҳарда.

Гуноҳимга иқрормен, ҳозирсену позирсен,
Қўлум олғил, ё Жаббор, йўлга солғил саҳарда.

Ғарибмену бекамен, бечорамен ҳам фақир,
Сендин ўзга кимим бор, раҳм айлагил саҳарда.

Мен осиймен, пургуноҳ, ҳамду сано айтмасмен,
Товуқ жонворини кургил, сано айтур саҳарда.

Қул Хожа Аҳмад, Ҳақдин кўрқ, ким кўрқмас имони йўқ,
Олдингдадур ул тамуғ, ҳозир бўлғил саҳарда.

Ҳикмат 132

Аё, дўстлар, бу йўлларнинг уқбаси кўб,
Ўтса бўлмас пир хизматини қилмағунча,
Юз минг бало, меҳнат, офат, хатари кўб,
Туйса бўлмас пир хизматини қилмағунча.

Шарикатсиз тариқатга ўтуб бўлмас,
Ҳақиқатсиз маърифатга етиб бўлмас,
Пирсиз ҳаргиз шавқ шаробини тотиб бўлмас,
Тотса бўлмас пир хизматини қилмағунча.

Нодонларга сир маънони айтиб бўлмас,
Дур, гавҳарини муҳрага сотиб бўлмас,
Адҳам сифат дунё уқбин етиб бўлмас,
Етиб булмас пир хизматини қилмағунча.

Сирсиз юз минг тоат қилдим, йўлдин оздим,
Роҳиласиз йўлга кириб, толиб-тўздум.

Пири муғон назар қилди, нафсдин сездим,
Сезса бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Во дарифо, туймай қолдим, умрум ўтти,
Нафсу ҳаво ўрта олиб мени ютти,
Биҳамдиллоҳ, пири муғон қўлдум тутти,
Тутса бўлмас пир хизматин қилмағунча,

Валлоҳ, таоллоҳ, сумма биллоҳ, сирсиз бўлмас,
Сирсиз юз минг тоат қилсанг, мақбул бўлмас,
Неча айтсам беҳабарлар муни билмас,
Билса бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Жондин кечмай, бош ўйнамай йўлга солмас,
Эътиқоднинг томм бўлмаса, қулунг олмас,
Толибларда кетса ҳаво қудрат бўлмас,
Кечса бўлмас пир хизматин қилмағунча,

Аё, толиб, ўлмас бурун ўла кўргин,
Яхшиларнинг хоки пойи бўла кўргин,
Туфроқ булуб, файзу футуҳ ола кўргин,
Олса бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Ҳақиқатнинг йўлларида юз минг хатар,
Белин боғлаб, йўлга кирган охир етар,
Сир эшигин ёстанганлар мурод топар,
Топса бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Муродингга етай десанг, бўлғил бедор,
Аҳли аёл, хонумондин бўлғил безор,
Охир бир кун кўрсатгуси сенга дийдор,
Кўрса бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Аллоҳ дегил, жонинг куйуб утлар чиқсун,
Ҳу деганда сўнгақларинг борин чоксун,
Бағринг тешиб, ўбканг шишиб, эриб оқсун,
Оқса бўлмас пир хизматин қилмағунча,

Ушбу йўлга қадам қўйғон жондин кечти,
Зикри калбин айта-айта кўксин тешти,
Ондин сўнгра жонон боқиб эшик очти,
Очса бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Юз минг муножот ойтиб йиғлай сенга, Худо,
Ҳирсу ҳаво, манманликдин қилғил жудо,

Лутф айласанг манманликни қилай адо,
Қилиб бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Раҳмон эгам, раҳматингга лойиқ қилғил,
Барқий ёнглиғ ҳиммат бериб, ошиқ қилғил,
То улгунча сидқим бирла содиқ қилғил,
Бўлса бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Қул Хожа Аҳмад, Аллох демай на иш қилай,
Амалим йўқ, зор инграмай на иш қилай,
Хақдин қўрқуб қон йиғламай на иш қилай,
Қилиб бўлмас пир хизматин қилмағунча.

Ҳикмати 133

На хуш тотлиқ Ҳақ ёди саҳар вақти бўлганда,
Болдин сучук ҳу оти саҳар вақти бўлганда.

Саҳар вақти турғанлар, жонни фидо қилганлар,
Ишқ ўтида куйганлар саҳар вақти бўлганда.

Саҳар вақти хуш соат, турғанга бўлғай роҳат,
Очилур давлат саодат саҳар вақти бўлганда.

Ҳар кун куёр бу жоним қўлликсиз йўқ дармоним,
Сен кечурғил гуноҳим саҳар вақти бўлганда.

Имон шамъин ёндурсанг, руҳ қушини куйдурсанг,
Худойинга сиғинсанг саҳар вақти бўлганда,

Қул Хожа Аҳмад, соате, бир зарра йўқ тоати,
Зикри жонни роҳати саҳар вақти бўлганда.

Ҳикмати 134

Эранлар жамол куар дарвишлар суҳбатинда,
Эранлар мажлисинда нур ёғар суҳбатинда.

На тиласа ул булур дарвишлар суҳбатинда,
Ҳар сирлар зоҳир бўлур дарвишлар суҳбатинда.

Ҳар ким суҳбатга келди, эрандин улуш олди,
Бот келди билиш бўлди дарвишлар суҳбатинда.

Ҳар ким суҳбатга келди, кўнглига маъно етти,
Асҳоблар мурод топти дарвишлар суҳбатинда.

Оми келса хос бўлур, юлдуз келса ой бўлур,
Мис келса олтун бўлур дарвишлар суҳбатинда,

Кибру ҳасадлар ўлар, ичига маъно тўлар,
Кўз очиб Ҳақни кўрар дарвишлар суҳбатинда.

Расулга ваҳий келди, бошдини тўжини олди,
Қўбти ходимлиқ қилди дарвишлар суҳбатинда.

Қул Хожа Аҳмад суҳбатда, дам урар муножотда,
Зиҳи хушдур саодат дарвишлар суҳбатинда.

Ҳикмат 135

Аё шоҳи, ду олам подшоҳи,
Эурсан банданинг пушти паноҳи.

Тилаб доим сени ул зоти покнинг,
Шаётин шарридини бөргил паноҳи.

Бу шайтон шарридин кимга қочармен,
Сени олдингдадур сарри камоҳи.

Худовандо, сенга мен ёндим эмди,
Ўзунгсен барчага розиқ илоҳи.

«Кироман котибайн» отлиғ фаришта,
Биёбон қумларидин кўб гуноҳи.

Муҳаммадким эрур ҳодийини олам,
Ушал кунда бўладур додхоҳи.

Ўқуб номамни кўрсам ҳеч амал йўқ,
Бошим қуйи солиб, бўлғум табоҳи.

Ки мен дермен: «Бу ишни қилганим йўқ».
Тамом аъзоларим булғай гувоҳи.

Улумни дастидан ҳеч ким қутулмас,
Қаландар бўл, бошингга кий кулоҳи.

Жаҳаннам устида тортинг сироти,
Қўруб банда урар афсусу оҳи.

Хожа Аҳмад Ясавий сен, йиғла доим,
Иссиғ қилмас сенга тонглаки оҳи.

Ҳикмат 136

Ногаҳон туруримда кунглум ичра
Ҳақ мавломни назаргоҳи тушти бўлғай.
Қирқ йиллик зангор босқан кўнглум мулкин,
Ҳақ ёдини нури бирла очти бўлғай.

Зокирлари жамъ бўлуб тузулмишда,
Зикри самоъдин тусуни қурулмишда,
Бўйин уқбо дунёсидин урулмишда,
Кўнгил қуши хазрат табо учти бўлғай.

Ҳеч билмасмен, нечук булғай мени ишим,
Анинг учун оқар доим кўзда ёшим,
Саҳарларда кўпуб Ҳақдин тиламнишим,
Фаришталар оминига тушти бўлғай.

Мунглог жонга яқин турур Ҳақ даргоҳи.
Надоматда етармукин бирор оҳи,
Қайси кўнгил бўлса Ҳақни назаргоҳи,
Ҳақ назари ичга тўлуб тошти булғай.

Ҳақ ишини ҳақлиқ учун буюрдилар,
Узларини халқлар аро етурдилар,
Меҳнатларин неъмат ёнглиғ кўтардилар,
Бағри қонлиғ, кўзи ёшлиғ тўлди булғай.

Муҳиб қуллар маҳбубига қайирдилар,
Дунё қўйуб, дин ишига угурдилар,
Ошиқ қуллар Аллоҳ тею тебрандилар,
Шайтонни захри ёрилиб қочти бўлғай.

Аллоҳ дегил, эй қул А х м а д, узунг билгил,
Узунг билмиш илминг бирла амал қилгил,
Улуғ-кичик ёронлардин узр қилгил,
Сен билмасда сендин хато кечти булғай.

Ҳикмат 137

Аё, дўстлар, юрак-бағрим булди кабоб,
Ҳақиқатинг ошнқ жондин утти бўлғай.
Ишқ партави кунгил мулкин қилди ҳароб,
Ул сабабдин ақлу хушум кетти бўлғай.

Ишқсиз киши одам эрмас, англасангиз,
Бемухаббат шайтон қавми, тингласангиз,
Ишқдин узга сузни агар сўзласангиз,
Илқингиздин имон, ислом кетти бўлғай.

Майхонага кирган ошнқ сирри аён,
Бағри нишиб, ёши оқиб қилур афгон,
Бехуд юрар қайда борас, хонавайрон,
Бешак билнинг, ваҳдат майдин тотти бўлғай.

Ишқи тушти бу бошимга, ҳайрон булдум,
Хонумондин кечиб тақи сарсон булдум,
Икки олам барбод уруб урэн бўлдум,
Чиққан оҳим на фалакга етти бўлғай.

Оқил эрсанг Ҳақдин узга сузлар харом,
То тириксен нир хизматин қилгил мудом,
Аллоҳ десанг шайтон лаъни сенга гулом,
Аллоҳ демас динларини сотти булғай.

Умри зоёъ ўтганлар ишқни билмас,
Жондин кечган девонани кўзга илмас,
Ху суҳбатин қурган ерга қочиб келмас,
Жони, кўнгли тошдин батар қотти бўлғай.

Аллоҳ суйган банда донм йинглаб юрар,
Ҳақдин кўрқуб, розин айтиб саҳар турар,
Яҳё сифат тинмай йинглаб мотам қурар,
Бу дунёни орқа тошлаб отти булғай.

Ошиқларни иши эрур сўзу гудоз,
Ошиқларни ҳожатлари рўза, намоз,
Рўзи маҳшар кўз ёшидур Ҳаққа ниёз,
Ориф сшиқ дарду алам тертти бўлғай.

Ошиқларни оғзи ҳандон, дили ларзон,
Аллоҳ учун кўзда ёши, бағри бирён,
Жони зокир, кўнгли шокир, фикри жонон,
Иншоаллоҳ, қил кўбруги ўтти бўлғай.

Ошиқлари халқ ичинда куйуб йиғлар,
Зоҳир ҳанда, ботинларни юрак доғлар,
Ажал кистаб ўлмоқ учун белин боғлар,
Маъшуқиға арзу ҳолин айтти бўлғай.

Ошиқлари маломатдин қочмас бўлур,
Нодонларга ботин сиррин очмас бўлур,
Ҳар номардга дуру гавҳар сочмас бўлур,
Ўзи укуб ҳуни зардоб ютти бўлғай.

Пири мугон суйган ошиқ ҳавоси йўқ,
Юз минг турлик тоат қилса, биноси йўқ,
Эй дўстларим, ишқ дардини давоси йўқ,
Тунлар қубуб пир этагин тутти бўлғай.

Пири мугон назар қилса, бергай даво,
Ҳойу ҳавас, мовуманлик бўлғай адо,
Ондин сўнгра шайтон лаъин сендин жудо,
Тор лаҳадда имон бирлан ётти бўлғай.

Қул Хожа А х м а д Ҳақ сўзини сўзлар мудом,
Ҳақдин ўзга сўзлар бари эрмиш ҳаром,
Рўзи қилиса, ўрнунг бўлғай Доруссалом,
Мағфиратни дарёсиға ботти бўлғай.

Ҳикмати 138

Шариатда муршид бўлган ғолиб қуллар,
Шариатдин олар манзил олур бўлғай,
Намозига шуруъ қилган мўъмин қуллар,
Ужмоҳ уйин умид тутуб турур бўлғай.

Малак ул-мавт фармон бирла жоним олса,
Оға-ини барча йиғлиб куйуб-ёнса,

Етти қадам босқандин сўнг қолур бўлса,
Мункар, Накир кириб савол сўрар бўлғай.

Мункар, Накир кириб савол сўрар бўлса,
Ул амуди ўтлуғ бирла урар бўлса,
Бошим куйуб ,жоним, таним ўтқа ёнса,
Қийнаб жоним тор лаҳадда куяр бўлғай.

Тўрт юз қирқ тўрт пайғамбари мурсал набий,
Қолмади, бу жаҳондин ўтти бари,
Куллу нафсин зонқатул-мавти» айтти,
Қуръон ичра ондин хабар берур бўлғай.

Шариатдин, тариқатдин баён бўлди,
Ҳақиқатдин Қуръон сўзи калом бўлди,
Бу жаҳонга Муҳаммадни нури тўлди,
Ул нур бирлан икки жаҳон ёрур бўлғай.

Хуш давлатдур вилоятда подшоҳ бўлса,
Одил бўлуб, бир мўъминни қози қилса,
Ушал қози борча халқни рози қилса,
Розилиқдин ужмоқ уйин олур бўлғай.

Мўъмин қуллар намоз ўқуб, бўлса фориг,
Ушал қулни ранги бўлғай мундоғ сариг,
Ул хизмати Ҳақ қошида бўлса лойиг,
Ҳур қизлари қаршу келиб қучар бўлғай.

Баъзи киши намоз қадрин қачон билур,
Ҳар намозда имон бошдин тоза бўлур,
Салот деса, ғофил бошин буркаб уйур,
Ғофилликдин умрин елга сотар бўлғай.

Қул Хожа Аҳмад, қулмен десанг тоат қилгин,
Қиёматни келмоғини ёқин билғил,
Ҳаққа ёвуқ бўлай десанг тоат қилғил,
Тоат қилган Ҳаққа ёвуқ бўлур бўлғай.

Ҳикмат 139

Муҳаббатни шавқи бирла ёр истагил,
Рўза, намоз Уғонимни фарзи бўлғай,
Маҳшаргоҳда адли бирла сўрар бўлса,
Ошиқларни бир Худойга арзи бўлғай.

Арзи шулдур, Худойига минг дод этар,
Ҳолим кўр деб ёшин сочиб фарёд этар,
Наъра тортиб ,маҳшаргоҳни обод этар,
Ошиқларни бир худойға арзи бўлғай.

Чин ошиқлар дойим тирик, ўлган эмас,
Арвоҳлари ер остиға кирган эмас,
Зоҳид обид бу маънони билган эмас,
Чин ошиқлар халойиқни Хизри бўлғай.

Ёзуқлардин қўрқуб ўзи йиғлаб турар,
Рўзи маҳшар негармен деб қонлар ютар,
Сирот отлиғ гузаргоҳда ёши қотар,
Хожасиға шикасталиғ арзи бўлғай.

Зарра ишқи кимга тушса нолон қилур,
Қўз ёшини оққузубон уммон қилур,
Ҳарна тобса, ҳақ йўлида эҳсон қилур,
Бахилларни адовати, бўғзи бўлғай.

Ошиқларни ёш ўрнига қони оққай,
Малойиқлар ҳар тарафдин нурлар ёққай,
Ғофил бўлса, ҳозир бўл, деб ўзи боққай,
Чин ошиқлар бу дунёни чуғзи бўлғай.

Аҳли дунё охиратдин парвоси йўқ,
Руҳи тапқо, имён, ислом ҳамроси йўқ.
Тариқат йўл адашқан, ҳеч парвоси йўқ,
Бандамен, дер тили бирла оғзи бўлғай.

Кеча Аллоҳ, кундуз Аллоҳ, тинмай юрар,
Аллоҳ шамъи парвонадек, ўзин урар,
Лайли-Мажнун, Фарҳод-Ширин даврин суар,
Ҳақ таъоло ошиқларни сўзи бўлғай.

Ошиқ куйса, хос маъшуқи бирга куйғай,
Мажозийлар куймай турур, жондин тўйғай,
Чин ошиқлар куйган сари пурнур бўлғай,
Ул сабабдин маъшуқиға нози бўлғай.

Ўтқа ёнмас солса ўтдин ошиқ, киши,
Еру кўкни бўстон қилғай оққан ёши,
Аллоҳ деса бешак ёрур нчи-тоши,
Куймоқ, ёнмоқ ошиқларға бози бўлғай.

Жумла ошиқ йиғлиб боргай даргоҳиға,
Ёшин сочиб, афгон қилиб боргоҳиға,
Етти дўзах тоқат қилмас бир оҳиға,
Раҳмон эгам ошиқларга қози бўлғай.

Сулҳ айласа ошиқлари қабул қилмас,
Хуру ғилмон, жаннат берса кўзга илмас,
Дийдор тилаб бошларини ердин олмас,
Ошиқлари дийдор кўруб рози бўлғай.

Ошиқларни етти кўкга стар оҳи,
Аллоҳ деса яксон бўлур ҳар гуноҳи,
Ошиқларни Раҳмон эгам тақягоҳи,
Азиз боши-халойиқни изи бўлғай.

Ошиқларни кўб куйдирган Ҳақ дийдори,
Онинг учун тинмай йиғлаб қилур зори,
Ваъда қилган ошиқлари кўрар они,
Ҳақ жамоли кўз ёшини музди бўлғай.

Ошиқлари Ҳаққа боқиб наъра тортар,
Малойиклар тухфа қилиб Ҳаққа айтар,
Шавқ шаробин ичган ошиқ шавқи ортар,
Шўру афгон халойиқни тузи бўлғай.

Майи жонбахш ичган ошиқ онда султон,
Анинг учун Ҳақ йўлида жони қурбон,
Тонгла борса дийдориға қилур меҳмон,
Зимистонда май ичурса ёзи бўлғай.

Пинҳон урур кимни кўрса ошиқ қилур,
Лутф айласа казозларни содиқ қилур,
Ҳақдин қўрққан даргоҳиға лойиқ қилур,
Зоҳир аъмо, ботин ичра кўзи бўлғай.

Ошиқ ёнар, халқдин тонар, Аллоҳ рози,
Ошиқлиқни орзу қилган шаҳид, ғози,
Ҳожат эрмас ошиқларга кўбу ози,
Қатра ёши Ҳақ мавломни назри бўлғай.

Жунун ичра бошин ёрган қони жорий,
Зикрин айтса Аллоҳ ўзи биру бори,
Саҳарларда қон йиғламоқ кору бори,
Ошиқлари ҳар кун юз минг ғози бўлғай.

Қул Хожа Аҳмад, моли йўқтур назри — боши,
Тонгла борса Хожасига туҳфа ёши,
Ажзу ниёз, шиикасталиғ қилган иши,
Ашкийи сурх, рўйи зарди узри бўлғай.

Ҳикмат 140

Субҳон Изим фармон қилса қудрат била,
Ошиқлари гавго қилиб юрур бўлғай.
Маҳшаргоҳда афғон қилиб, ёшин тўқуб,
Элга узин гумроҳ қилиб юрур бўлғай.

Ошиқларни Ҳақ қошида юз нози бор,
Наъра тортса зарра ҳарғиз қолмас, ёнор,
Рўза, намоз, тасбеҳлари парвардигор,
Ботинлари гўё қилиб юрур бўлғай.

Ҳақни излаб ҳамроҳлари зоғу заған,
Ҳожат эрмас ошиқларга боғу чаман,
Риҳлат қилса чурук эгни анга кафан,
Хизру Илёс ҳамроҳ қилиб юрур бўлғай.

Ошиқларни кўз ёшидур боғу бўстон,
Анда сайрар алад-давом ҳазор дoston,
Зоҳирларин бузуб юрур хонавайрон,
Ҳақ қудратин иншо қилиб юрур бўлғай.

Бехуд бўлуб куйуб юрар масту ҳайрон,
Аллоҳ тею кўзда ёши, бағри бирён,
Наъра уруб, фарёд этиб, қилур афғон,
Аллоҳ ёдин сано қилиб юрур бўлғай.

Қодир эгам қудрат била сулҳ айласа,
Жанат ичра кирар ошиқ амр айласа,
Наъра тортиб, фарёд этиб вирд айласа,
Май нўш этиб самоъ қилиб юрур бўлғай.

Кеча-кундуз йиғла доим бир дам тинмай,
Тилдин Аллоҳ ёдин айтиб, ҳориб-толмай,
Кўзда ёши оқмас ҳарғиз бағри куймай,
Ёшин олиб гувоҳ қилиб юрур бўлғай.

Муҳаббатни буроқини миниб юрган,
Ондоғ ошиқ тариқатда жавлон қилган,
Сир шаробин ичиб, азал руҳи қонган,
Ишқ бобинда нидо қилиб юрур бўлғай.

Дўзах ичра кирса ошиқ парво қилмас,
Ҳуру қусур, филмонларни кўзга илмас,
Қўруб-билиб мол мулкни қўлга олмас,
Фарёд этиб, гавго илиб юрур бўлғай.

Қаҳҳор эгам қудрат била нидо қилса,
Дийдор учун куйганларим кел, кел, деса,
Кўз ёшини оққузубон фарёд қилса,
Ақлу ҳушини доно қилиб юрур бўлғай.

Раҳмон эгам раҳми бирла нидо қилғай,
Ҳазини нидо эштиб ошиқ жони киргай,
Саффан-саффан бўлуб ошиқ бош кўтаргай,
Ишқ ўзини якто қилса юрур бўлғай.

Ошиқ бўлуб ҳикмат айди қул Хожа Аҳмад,
Сидқи бирлаи эшитганга юз минг раҳмат,
Имон ато қилгай тангрим, тожу давлат,
Ошиқ дилини сафо қилиб юрур бўлғай.

Ҳикмат 142 کتابت

Аввал ҳу, охир ҳу деб беҳуд булгил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.
Зоҳир ҳу, ботин ҳу деб йўлга киргил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

«Ло илоҳа иллаллоҳ» деб зори қилгил,
Ҳақ зикрини ҳар ким айтса, ёри бергил.
Пири муғон хизматида юруб юргил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Тилда олгил «Ло илоҳа иллаллоҳ»,
Ичга солгил ҳар нафасда, бўлгил огоҳ,
Пири муғон назар қилгай сенга ногоҳ,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Адҳам сифат суво бўлуб дунё тебгил,
Кимни кўрсанг Хизр билиб қўлни унгил.

Жамолини кўрай десанг саҳар кўпгил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Аллоҳ деган бандаларни қули бўлгил,
Туфроқ сифат йўл устида йўли бўлгил,
Ошиқларни куйуб ўчган кули бўлгил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Зокир бўлуб, шокир бўлуб ҳақни суйгил,
Саҳар вақтда қўпуб, нафсинг кўзин ўйгил,
Боязиддек ошиқ бўлуб дунё қўйгил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Юрсанг, турсанг, ётсанг, қўбсанг Ҳақни айтсанг,
Зокир бўлуб, шокир бўлуб жондин ўтсанг,
Валлоҳ биллоҳ, дунё ҳаром, тошлаб отсанг,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Ҳақ васлига етай дестанг саҳар йиғла,
Аллоҳ тею юрак бағринг ўтқа доғла,
Ҳиммат қурин жон белига маҳкам боғла,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Адҳам сифат бу дунёдин кўнгил узгил,
Ҳироу ҳаво, такаббурни уйин бузгил,
Муҳаббатни дарёсиға чўмуб юзгил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Эй ноинсоф, дунё фоний Ҳаққа ёнғил,
Банда бўлсанг, Ҳақ зикрини тинмай ойтгил.
Пири муғон хизматида жафо тортгил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Аллоҳ тею фано бўлгил, бағринг куйсун,
Тунлар қўпуб трот қилгил, тангри суйсун,
Ондин сўнгра хос бузруклар назар қилсун,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Тун-саҳарлар бедор бўлуб, саҳар тургил,
Ошиқ бўлсанг, Исмоилдек жондин ўтгил,
Қўл-оёғинг маҳкам бўғуб, амрин тутгил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Риёзатни қаттиғ тортиб, жонлар қийна,
Майдон ичра бошинг бериб, бошинг ўйна,

Айшдин кечиб, мол ўрнига заққум чайна,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Фарҳод сифат меҳнат тортиб, тоғлар кесгил,
Боязиддек тунлар қўпуб ўзунг осгил,
Жунаиддек чўллар кезиб хорлар босгил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Ҳақ раҳмати улуғ дарё, бир қатра бас,
Қатрасидин баҳра олган қилмас ҳавас,
Мовуманлик сендин кетар мисли мағас,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Ҳақ раҳмати улуғ дарё, қобил бўлғил,
Толиб эсанг, Ҳақ сорига мойил бўлғил.
Зухду тақво дойим қилиб, ноил бўлғил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

«Ло-ло» айтиб, «Иллалоҳ»га шайдо бўлғил,
Мансур сифат «Аналҳақ» деб ғавғо қилғил,
Гирён бўлуб, кўз ёшингни дарё қилғил,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Эй беҳабар, гафлат билан уйқудасен,
Дунё тилаб кеча-кундуз қайғудасен,
Тоат қилмай сўзлар сўзлаб беҳудасен,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Тошдин тўшак-ястук қилиб тоат қилсанг,
Ҳақ амрига рози бўлуб бўйин сунсанг,
Улар вақтда имон ориғ қўлга олсанг,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Қул Хожа А ҳ м а д, насиҳатни ўзунга қил,
Эй беҳабар, халқни қўйуб, ўзунгни бил,
Тоғдин оғир гуноҳинг бор, ўзунга кел,
Ҳақ жамолин кўрсатмаса зомин бўлай.

Ҳикмат 143

Татаввуй рўза тутар, халқларга шайхлиқ сотар,
Илми йўқ омидин батар охир замон шайхлари.

Белига фўта чолур, ўзини киши сонур,
Арасотда ўқтанур охир замон шайхлари

Бошига дастор ўрар, илми йўқ, нега ярар,
Ўқи йўқ ёсни қураар охир замон шайхлари.

Алоийдин ол қилур, маъмилини мол қилур,
Эсенз умрин ел қилур охир замон шайхлари.

Шайхлик улуғ турур, ҳазратга элтган иш турур,
Ош бермас бағри тош турур охир замон шайхлари.

Мискин Аҳмад, қандасен, Ҳақ йўлида недасен,
Илминг йўқ на сондасен, охир замон шайхлари.

Осий, жофий кулунг келди даргоҳингга,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий,
Эрклик қолдир йиглаб келдим боргоҳингга,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Тун кечалар тонг отқунча ётмоқ ишим,
Сахар туруб роз эгмади мунглу бошим,
Надоматда оқармукин кўзда ёшим,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Йўлсиз йўлга кирдим, дўстлар, ҳолим хароб,
Халқдин сўрсам, ҳеч ким бермас менга жавоб,
Холикимсен, йўл кўрсатгил олижаноб,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Хижолатда қурқуб келдим гуноҳимдин,
Зоти улуғ парвардингор илоҳимдин,
Нидо келди: «Навмид қўймай даргоҳимдин»,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Йиглаб келдим ҳазратингга, аё шоҳим,
Қабсоби келди қаронғулик, чиққил моҳим,
Подшоҳимсен, биру борпм, такягоҳим,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Бошдин-оёғ бўлди гуноҳ, қайда борай,
Йўл адашган итдек бўлуб қўмдин сўрай,

Бу ҳол бирлан дийдорингни қайдин кўрай,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Мен беркитсам илик-оёқ жумла гувоҳ,
Раҳмат этиб, сен кечмасанг ҳолим табоҳ,
Шармандамен, дармондамен, кубтур гуноҳ,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Гуноҳ дарди бемор қилди, табибимсен,
Маҳбубимсен, дармонимсен, ҳабибимсен,
Йўлда қолдим, ҳолим сўрар рафиқимсен,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Фосиқ, фожир раҳматингдин навмид эмас,
Сендин ўзга ҳеч ким мени йўлга солмас,
Лутф этмасанг мушкулларим осон булмас,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Ҳеч киши йўқ ерда, кўкда сенсен қодир,
Шақим йўқтур бу сўзумда, узунг нозир,
Ҳам яккасен, яғонасен, бешак ҳозир,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Мен йўлунгда бош бермадим, қодир Худо,
Бош на бўлғай, ғариб жоним юз минг фидо,
Дард ҳам узунг, дармон ўзунг, лутфунг даво,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Жону имон гизосидур сенинг завқинг,
Жоним бериб сотқун олай сени ишқинг,
Рўзи маҳшар шафеъ бўлғай сени шавқинг,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

«Қул ҳуваллоҳ», «Субҳоналлоҳ» дин қамчиси,
Рўза, намоз, тасбеҳ, таҳлил Ҳақ элчиси,
Пири муғон толиблари йўл бошчиси,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Анта-л-Ҳодий, Анта-л-Ҳақни зикрини айтсам,
Ҳодий бўлсанг эди, йўлдин ростқа қайтсам,
Ҳу зикрини тилга олиб, наъра тортсам,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Анта-л-Ҳодий, Анта-л-Ҳақни зикри қавий,
Пири муғон сўзларидин олса фатвий,

Вотинлари равшан бўлуб, бўлур яхши,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Қул Хожа Аҳмад, раҳматингдин умид тутай,
Хожам мани бандам деса шукрини этай,
Бандам, демай юз ўгурса нечук этай,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Ҳикмат 145

Хуш қудратлиғ парвардингор Биру борим,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий,
Зоти улуғ Раҳмон эгам ҳам Жабборим,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Саҳар вақтда йиғлаб тўксам қонлар кўздин,
Кўнглим очиб огоҳ бўлай яхши сўздин,
Қудратига маҳв бўлуб кетай уздин,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Ижобатни андин тилаб қил муножот,
Ҳожатингни раво қилғай қозий ҳожот,
Раҳмат дарё тўлуб тошар етса Фурот,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Эй дод эгам, ҳеч етмади сенга додим,
Еру кўкни нолон қилди бул фарёдим,
Рўзи маҳшар қичқирғайму, кел озодим,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Банда бўлсанг зикрин айғил, қўлунг олсун,
Йўлдин озсанг, раҳбар бўлуб йўлга солсун,
Саҳарларда зори қилғил, раҳми келсун,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Анта-л-Ҳодий, Анта-л-Ҳақни зикри Аллоҳ,
Ҳақ зикрини айғил тинмай, бўлгунг огоҳ,
Раҳим мавлом назар қилса ўлур ногоҳ,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ҳодий.

Анта-л-Ҳодий, Анта-л-Ҳақни зикри дилда,
Билмас нодон зикрин айтиб, зоҳир тилда,

Менмен деган шайхи замон обу гилда,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ходий.

Анта-л-Ходий, Анта-л-Ҳақни зикри улуғ,
Ҳақ зикрини вирд айлаган жўнгли синуғ,
Вирд айламай, шайхмен деса жойи тамуғ,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ходий.

Эй ёронлар, нафс илгидин армонда мен,
Исён юки дуто қилди, дармонда мен,
Ожиз қулунг, ҳар на қилсанг, фармонда мен,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ходий,

Кул Хожа Аҳмад, нафсдин улуғ бало бўлмас,
Йўл устинда туфроқ бўлсам кофир ўлмас,
Еру кўкдин тўъма берсам ҳаргиз тўймас,
Қўлум тутуб йўлга солгил, Анта-л-Ходий.

Ҳикмат

Маркаб логар, юкум оғир, ўзум ғамгин,
Ҳасрат билан ақлу ҳушим кетти тамкин,
Ўтуб карвон кўздин ғойиб бўлди сокин,
Борур жойим, билолмасмен, қаён эмди.

Абас ўтти эссиз умрум расволикда,
Ҳеч бўлмадим замон тарси худоликда,
Дойим юрдум нафсим учун гадоликда,
Ҳар на қилган савдоларим зиён эмди.

Бу ҳолатда ул Азроил келса ногоҳ,
Иссиғ тандин жонни олса, бергил паноҳ,
Шайтон олиб имонимни қилса расво,
Биродарлар, аро йўлда мен қолғон эмди.

Бу ҳолатда сўз айтурга йўқтур фармон,
Учуб қолғай вужуд ичра шамъи имон,
Қизил гулдек ушбу юзинг бўлур сомон,
Еқин бўлғунг ер остига ниҳон эмди.

Зану фарзанд, оға-ининг йиғлаб тургай,
Мерос, дебон моли мулкинг бўлиб олгай,
Элтиб сани қаро ерга тикиб кўлгай,
Тўъма қилгай Қарим отлиғ йилон эмди.

Кел, эй хоиф, бу ишлардин хабар олгил,
Тавба қилиб, дунё кўйуб, Ҳақни суйгил,
Кул Хожа Аҳмад, бу дунёдин утуб ёнгил,
Шояд қилғай назар пирн муғон эмди.

Ҳикмат 147

Хушламайдур олимлар сизни ойған туркийни,
Орифлардин эшитсанг очар кўнгил мулкини.

Оят, ҳадис маъноси туркий бўлса мувофиқ,
Маъносига етганлар ерга қуёр бўркини.

Қозий, муфтий, муллалар шариятда роҳни,
Ориф ошиқ олибдур тариқатни аркини.

Амал қилган олимлар динимизни чироғи,
Бироқ минар маҳшарда эгри қуёр бўркини.

Амал қилса олимлар дину ойин ёруқи,
Кўрса бўлур аларни ранги-рўйи кўркини.

Амал қилмай қол илмин ўқуй билмай қолганлар,
Орқасига кўтарур қирқ эшакни юкини.

Хожа мен деб лоф урма, ушбу дунё бепоён,
Биламен деб айтма сен кўнгилдаги чиркини.

Раҳнамодур Хожа Аҳмад, гулистони маърифат,
Сўзлар сўзи ҳақиқат, очар кўнгил мулкини.

Мискин заиф Хожа Аҳмад, етти пуштингга раҳмат,
Форсий тилни билибон хўб айтадур туркийни.

Ҳикмат 148

Кўнглум қуши учса дойим қанот туқуб, •
Икки кўзум надоматда қонлар тўқуб,
Тан ўлтуруб, риёзатда тизин чўқуб,
Ё илоҳо, афу қилғил гуноҳимни.

Нодонликда қилган ишим борча хато,
Тавба-тақсир айламадим яқам туто,
Гарданимга тавқ янглиғ солиб фўто,
Ё илоҳо, афу қилғил гуноҳимни.

Дунё суйуб, дин савдосин ўтқарибмен,
Ёзуқ юкин, аё дўстлар, битқарибмен,
Даргоҳинга маъсиятлар келтурубмен,
Ё илоҳо, афу қилғил гуноҳимни.

Шум дунёга кўнғил боғлаб қоҳил бўлдум,
Ишрат билан, во дарифо, жоҳил бўлдум,
Бу дунёни ўтарини эмди билдим,
Ё илоҳо, афу қилғил гуноҳимни.

Кўнғил мулкин тутмиш ўхшар зулмат туни,
Манлик ичра пайдо бўлур мовумани,
Пир хизмати йироқ қилур биздин ани,
Ё илоҳо, афу қилғил гуноҳимни.

Қул Хожа Аҳмад гуноҳига қойил эрур,
Ҳар ким «Аллоҳ» деса анга ёри берур,
Эранларни суҳбатига мойил эрур,
Ё илоҳо, афу қилғил гуноҳимни.

Ҳикмат 149

Субҳон Изим ўзидур, ул Мустафо буюрди,
Бобом Арслон тегирди, шайхим Аҳмад Яссавий.

Мустафонинг хирқасин кийди, еди луқмасин,
Тутди Каъба ҳалқасин шайхим Аҳмад Яссавий.

Боқса Каъба кўрунган, босса ерлар турулган,
Ладун илми берилган, шайхим Аҳмад Яссавий.

Асли эрур хонадон, билмас они кўб нодон,
Билур они Ҳақ яздон, шайхим Аҳмад Яссавий.

Исҳоқ бобо яруғи, шайх Иброҳим қулуни,
Машойихлар улуғи шайхим Аҳмад Яссавий.

Ясси сунинг ароси, ётур гавҳар пораси,
Машойихлар сараси шайхим Аҳмад Яссавий.

Қарчиғайни қушлағон, шунқор лочин ушлағон,
Сонсиз мурид бошлағон шайхим Аҳмад Яссавий.

Шариати ораста, тариқати пайваста,
Ҳақиқатда шойиста шайхим Аҳмад Яссавий.

Шариатни сўзлаган, тариқатни излаган,
Ҳақиқатни билдурган шайхим Аҳмад Яссавий.

Қун тугондин Боторға, тарсо, жуҳуд тоторға,
Қуллуғ қилиб сотарға, шайхим Аҳмад Яссавий.

Ун саккиз минг оламда, оти машхур каломда,
Урни Доруссаломда шайхим Аҳмад Яссавий.

Боблар боби Хуросон, сонсиз тумон Ҳиндистон,
Боблар боши Боб Арслон, шайхим Аҳмад Яссавий.

Отон оти озғуси, ипор бўлуб тўзғуси,
Икки жаҳон кўзғуси, шайхим Аҳмад Яссавий.

Хизр бирла суҳбатлик, Илёс бирла улфатлик,
Ҳақ қошида ҳурматлик шайхим Аҳмад Яссавий.

Туркистонға боролинг, хизматида бўлолинг,
Улуш берса ололинг шайхим Аҳмад Яссавий.

Бобомочин ул султон, мурид бўлди бегумон,
Ҳаким Хожасулаймон, шайхим Аҳмад Яссавий.

МУНОЖОТ

бадаргоҳи қозиюл ҳожот жалла жалолуҳу

Муножот айлади мискин қул Хожа Аҳмад
Илохи қил банданни раҳмат.

Ғариб Аҳмад сўзи ҳаргиз қаримас,
Агар ер остига кирса чиримас.

Яна мансух бўлуб ул хор булмас,
Уқуган бандалар бемор булмас.

Уқуганга қилурмен анда шафқат,
Қиёмат кунда қилғум шафоат.

Худойим қилса инъом менга жаннат,
Ўқуғанларни қилурмен мен шафоат.

Тилаги ҳар на бўлса Тангри бергай,
Муҳаббат шавқини кўнгулга солгай.

Жамолин кўрсатиб парвардигорим,
Ўзин йўлига солсун Биру борим.

Худойим айласун махшарда хуррам,
Қиёмат кун ариғ зотига маҳрам.

Дуога ёри берса ҳар мусулмон,
Ўлар вақтда элтгай нури имон.

Мени ҳикматларим оламга тўлғон,
Эшитмай ҳар ким ўлса, қилгай армон.

Мени ҳикматларим дардликка дармон,
Киши бўй элтмаса, ул йўлда қолғон.

Мени ҳикматларим оламда дoston,
Рухум келса, қилур суҳбатни бўстон

Мени ҳикматларим кони ҳадисдур,
Киши буй элтмаса, билгил хабисдур.

Мени ҳикматларим толибни ризқи,
Агар чандики бўлса, журму фиққи.

Мени ҳикматларим фармони Субҳон,
Ўқуб билсанг ҳама маъноий Қуръон.

Мени ҳикматларим оламда султон,
Қилур бир лаҳзада чўлни гулистон,

Мени ҳикматларим шавқи муҳаббат,
Кўзини ёшига қилгай таҳорат.

Намозиға Расулulloҳ имоми,
Ани қавми малойиклар тамоми.

Шикасталик била қилған намози,
Қабул бўлгай ани Ҳаққа ниёзи.

Мени ҳикматларим ошиқға айтинг,
Дили оннадек содиққа айтинг.

Ҳама кўру кару ботини газоф,
Томом иқлимни кездим, тобмадим соф.

Мени ҳикматларим саррофга айтинг,
Худойим бокарам Ваҳҳобга айтинг.

Адолат подшоҳи бир сти содиқ,
Қилур бир лаҳзада васлига лойиқ.

Мени ҳикматларим нодон эшитмас,
Дили, кўнгли қаро пандимни олмас.

Хатини беҳабар Аллоҳга мункир,
Адабсиз беадаб дунёда бепир.

Хатини битса ҳарким наср битсун,
Вале насрий битиб мақсудга етсун.

Дини, имони йўқ, и с л о м и вайрон,
Қиёмат тонги отса, йўлда қолгон.

Пири комилни кўрмай шайхи Санъон,
Худо қилмас қабул ўқуса Қуръон.

Ўзини шайх олур кўлбори ҳоли,
Йигирма бешга етмай они оли.

Насиҳатлар қилур пиру жавонни,
Ўзи фаҳм этмайин яхши-ёмонни.

Аларни сўзлари золими золдур,
Шариат аҳли бу элдин хижилдур.

Иносун деб мунинч бир неча беақл,
Қилурлар авлиёлардин мунинч нақл.

Қўйуб домин гузаргоҳларга бепир,
Тили макру ҳийла, қилгани тазвир,

Ани макри эрур шайтондин аъло,
Кўпар юзи қаро маҳшарда тонгло.

Аларни кўрмангиз юзини ҳаргиз,
Анингдек лаънатидин айланг парҳез.

Забони ҳол ила аъмони айттим,
Ҳақиқат сўз била жоҳилни сўқтим.

Агар олим бўлса, жоним тасаддуқ,
Дуру гавҳар сўзумни эшитиб ўқ.

Дуру гавҳар сўзин оламга сочса,
Ўқуб уқса, каломи Ҳақни очса.

Ушал олимға жон қурбон қилурмен,
Тамоми хонумон эҳсон қилурмен.

Қани олим, қани омил, ёронлар,
Худодин сўзласа, сиз жон беринглар.

Чин олим ёстуқин тошдин яратти,
Нима уқди, ани оламга айтди.

Ўзини билди эрса Ҳақни билди,
Худодин кўрқтию инсофга келди.

Мени ҳикматларим доно эшитсун,
Сўзум дoston қилиб мақсудға етсун.

Мени ҳикматларим феълию қавли,
Дили-кўнглида бўлса, зикри Мавли.

Мени ҳикматларим бир пири комил,
Қаю банда Худоға бўлса мойил.

Мени ҳикматларим хўбларға айтинг,
Дуо, такбир қилиб раҳматға ботинг.

Мени ҳикматларим пири забардаст,
Эшитганлар бўлур беҳушу сармаст.

Тирик бўлса, жаҳонда хор бўлмас,
Ўқуған бандалар бемор бўлмас.

Қиёматда анга ҳодий бўлурмен,
Агар дардлиғ бўлса дору бўлурмен.

Агар юз йил умр кўрса қаримас,
Агар ер остиға кирса чуримас.

Худо қилғай ани дўзахдин озод,
Беҳишти жовидонда айлағай шод.

Агар ҳикмат, ўқуса айюҳаннос,
Эрур фарзанд менга ул толиби хос.

Эшитиб ҳикматимни гўшға олғон,
Ато қилғай ўлар вақтида имон.

Яссавий ҳикматин доно эшитсун,
Эшитганлар ҳамма мақсудға етсун.

Жавоҳир конидин бир нукта олсун,
Эшитмаган бори ҳасратда қолсун.

Қиши ҳикмат эшитса жони бирлан,
Чиқар жони ани имони бирлан.

Қулоқға олмағай бу сўзни нодон,
Ани одам дема, ул жинси ҳайвон.

Худойим сўзидин чиққан бу ҳикмат,
Эшитганга ёғар борони раҳмат.

Мени ҳикматларим ким тутса маҳкам,
Худо қилғай ани албатта беғам.

Қирар жаннат ичига шоду хандон,
Худойим айлағай масруру шодон.

Мени ҳикматларим Ҳақни саноси,
Муҳаббат аҳлини дардин давоси.

Мени ҳикматларим қанду асалдур,
Ҳамма сўзлар ичинда бебадалдур.

Мени ҳикматларим инъоми аллоҳ,
Саҳар вақтда деса: «Астағфируллоҳ».

Ани шайтон-лаъин тутмас йўлини,
М у ҳ а м м а д Мустафо олғай қўлини.

Пайамбар, умматим, деб меҳри товлар,
Азозилни Худойим ўзин ковлар.

Мени ҳикматларим дардсизга айтманг,
Баҳосиз гавҳарим нодонға сотманг.

Я с с а в и й ҳикматин қадрини етқил,
Ҳуми ишқдин майни бир қатра тотқил.

Ҳуми ишқдин киши бир қатра тотғай,
Худони васлига бир йўла ботғай.

ИЗОҲЛАР

Азза ва жалл — Худо номи тилга олинганда ишлатиладиган жумла бўлиб, у ўз ишида ғолиб ва қудратли булсин, деган маънони билдиради.

Аййух ал-Муддассир — «Эй либосга ўралган» деб бошланувчи «Ал-Муддассир» сурасига ишорат.

Айн ал-мафарр — «Қочадиган жой қани?» Қуръон оятига ишора.

Айну-ляқин — бирор нарсани ўз кўзи билан куриб, унинг моҳиятига тўлиқ ишонч ҳосил қилиш.

Алайҳил-лаъна — унга лаънатлар бўлсин, шайтон исмига қўшиб айтиладиган жумла.

Аласту — «аласту би-раббикум» («мен сизларнинг парвардигорингиз эмасманми?») деган оятга ишора.

Ал-каззобу ло уммати — ёлгончилар менинг умматим эмас. Ҳадис.

Ал-фақру фаҳри — ҳадис, маъноси: «Фақирлик менинг фақримдир».

Ал-қаноат: канзун ло яфни — қаноат туганмас хазидир, ҳадис.

Алаҳмдулиллоҳи раббил оламин вал-оқибату лил-муттақин вассалоту вассалому ало расулиҳи Муҳаммадин ва олиҳи ва асҳобиҳи аж маъин — оламларнинг парвардигори Аллоҳга ҳамдлар бўлсин, тақводор кишиларнинг оқибати хайрли бўлсин, Аллоҳнинг расули Муҳаммадга, унинг оиласига ва барча дустларига саловот ва саломлар бўлсин!

Ал-ҳаёу мин ал-иймон — ҳаё қилиш, уялиш иймон борлигидан. Ҳадис.

Амри маъруф — шарият қонун-қондаларини тарғиб қилиш.

Аналҳақ — мен ҳақман, бу ерда Мансур Ҳаллож томонидан айтилган ва қатлига сабаб бўлган сўзга ишора.

Анта-л-Ҳақ — сен ҳақсен. Бу ерда Аллоҳ таъоло назарда тутилмоқда.

Анта кофий, анта офий — Сен кифоя қилувчи, Сен бизларга офият (саломатлик) берувчисан.

Анта-л-Ҳодий — Сен йўлга солувчи, тўғри йўлни кўрсатувчисан. Худога нисбатан айтилган сўз.

Бечуну бечигуна — ўхшаши ва шакли йўқ (яъни Аллоҳ).

Буроқ — Муҳаммад алайҳис салом миниб осмонга кўтарилган от номи.

Ва анҳорун мин асалин мусаффо — яъни мусаффо асал оқиб турувчи ариқ.

Валлоҳу аълам бис-саваб — Аллоҳ тўғрилигини билувчи роқдир.

Валябку касиран — кўп йиғласинлар. Қуръон оятига ишора.

Вамодиникум — динларингиз қайси?

Вамтозул явма — бугун (икки ёққа) ажралинглар. Қуръон оятига ишора.

Вилдон — болалар, жаннатда жаннат аҳлига хизматда турадиган балоғатга етмаган болалар.

Дарки асфал — дўзахнинг энг чуқур жойи.

Дафтари соний — иккинчи дафтар. И. Ҳаққуловнинг фикрича, Аҳмад Яссавий бундан аввал ҳам ҳикматлар айтган. Мазкур ҳикматлар эса иккинчи дафтардир. Ростдан ҳам, у 114-ҳикматида: «Тўрт минг тўрт юз ҳикмат айтдим, ҳақдин фармон» дейди.

Донойн кулли ҳол — барча аҳволни билувчи, яъни Аллоҳ.
Дору ул-бақо — боқий, абадий уй, яъни жаннат.

Е раббано, заламно — Эй парвардигор, биз зулм қилдик.
Қуръон оятига ишора.

Ери гор — гордаги дўст, бу Абу Бакр Сиддиққа нисбатан айтилган сўз бўлиб, у Муҳаммад алайҳис салом билан Маккадан бирга кочиб, горга яширинган эди.

Ж а з а б а — жазб этиш, ўзига тортиш, бу ерда Худонинг бандани ўзига тортиши.

Ж а б а р у т — буюк, улуғ; буюклик, улуғлик.

Ж а н о б а т — ювуқсизлик.

Ж и ф а — мурдор, сасган, ўлган нарса.

Ж о в и д о н — абадий.

Ж о л а — шудринг томчилари.

Ж о ф и й — жафо қилувчи.

Ж у з в у к у л л — катта-кичик, майда-чуйда.

Ж у л и д а — эски, йиртиқ-ямоқ, кир.

Ж у р м — гуноҳ.

Ж у р ь а — қатра, томчи.

З и к р и с и р — кўкракда чап томондаги эмчак тепасида жойлашган нуқта бўлиб, у «латифан сир» ҳам дейилади. Шу нуқтада Аллоҳ номини такрорлаш.

З и к р и қ а л б — сўфийлар машқида кўкракнинг чап томонида юрак устида жойлашган нуқта. У «латифан қалб» ҳам дейилади. Мазкур нуқтада Худо номини такрорлаш.

З о ҳ и д — умрини фақат тоат-ибодатга бағишлаган киши.

З о ҳ и р р а ʼм о — яъни бошдаги кўрадиган кўзи кўр, бу ҳар бир нарсани кўра оладиган ботин (кўнгил) кўзининг қорама-қаршиси.

З у л-Ж а л о л — Аллоҳ сифатларидан бири бўлиб, улуғлик, шон-шавкат эгаси, демакдир.

И л м о-л-я қ и н — бирор ишни ишончли кишилар орқали ёки аввалгилардан эшитиш орқали шак-шухбасиз эканини билиш.

И н н о ф а т а ҳ н о — Қуръондаги сура номи.

И с т и ф о р — «астағфируллоҳал азим» деб бошланувчи тавба дуоси.

К а ш ф у л-ас р о р бўлиб, ботин кўзини очиб — мурид маълум босқичга етгач кўнгил кўзи очилиб, сирларни сезадиган бўлади. Кашф ул-асрор — сирларнинг очилиши, демакдир.

К и р о м а н к о т и б а й н — икки улуғ, иззатли фаришта, яъни елкада туриб, гуноҳу савоб ишларни ёзиб олувчи фаришталар.

К у л л у м а н а л а й ҳ о ф о н — унда (яъни Ерда)ги ҳар бир нарса фоний (ўткинчи)дир. Қуръон ояти.

Қ у л л у н а ф с и н з о й қ а т у л-м а в т и — ҳар бир жон ўлим шарбатини тотеди. Қуръон ояти.

Қ у л л у я в м и н б а т а р — кундан-кун баттар. Ҳадис.

Л а б б а й к а — лаббай, асл маъноси: мен ҳузурингдаман.

Л а в ҳ у л-а ҳ ф у з — одамларнинг қилмишлари китоб қилиб ёзиб қўйилган ва у дунёда сақлаб қўйиладиган жой.

Л и м а ʼл л о ҳ — Аллоҳ менда, мен билан бирга; сўфийликдаги маълум босқич.

Л о и л о ҳ а и л л а л л о ҳ — Аллоҳдан ўзга маъбуд йўқ.

Л о-л о а й т и б и л л а л л о ҳ г а ш а й д о бўлгил — яъни «Ло илоҳа иллаллоҳ»ни такрорлагил, демоқчи.

Л о ҳ у т — илоҳий олам, солиқ бу оламга етгач, унда фано филоҳ, яъни Аллоҳ билан бирлашиш ҳосил бўлади.

М а д — араб тилида ҳарфни чўзиш учун қўйиладиган белги.

Ман раббук — раббинг ким? Мункар, Накирнинг гурдаги са-
воли.

Маҳшаргоҳ — қиёмат куни одамлар тўпланадиган жой.

Миммо хулиқ — нимадан яратилса... Қуръон оятига ишора.

Мисвок — доривор ўсимлик шоҳидан қилинган тишни оқарти-
радиган ёғоч.

Мосувони муҳаббатин уздин солмай — Мосуво бу
ерда бошқа нарсалар дегани, яъни Аллоҳдан бошқа нарсалар муҳаб-
батини ўздан йўқотмай, демоқчи.

Мужтахид — диний қонун-қондаларда, ечилмаган масалаларда
ҳукм чиқарувчи киши.

Мукошафа ботин ичра маълум булди — мурид маъ-
лум босқичга етгач, унга ҳар хил сир-асрорлар очила бошлайди, бу
эса кашф ёки мукошафа деб аталади.

Мункар ва Накир — гурда саволга тутувчи икки фаришта
номи.

Мурид — бирга қўл берган киши,

Мустафо дар ҳолати назъ эрдилар — Муҳаммад алай-
ҳиссалом жон бериш олдида эди.

Муту қабла ан тамуту — ўлишдан аввал улинглар. Бу ерда
фано бўлиш, ўзликдан кечишга ишорат қилинмоқда.

Наъзу биллахи мин золика — бундан бизни Худо ас-
расин!

Носут — одамлар яшайдиган мазкур дунё, баъзан шариат ва
ибодат маъноларида келади.

Охиратни озуқини олгум келур — озуқ бу ерда арабча
«Зод»нинг таржимаси бўлиб, бу у дунё умидида қилинган савоб иш-
ларни билдиради.

Пиримуғон — муридни йўлга солувчи эшон, пир.

Риёзат — суфийларнинг худога етишиш йулидаги меҳнатлари.

Рузи маҳшар — одамлар тирилтириладиган кун, қиёмат.

Саффан саффо — сафланинглар. Бу ерда ёзилишча, 120 минг
ошиққа жаннатга киришлари учун саф тортирилади.

Сидрат ул-мунтаҳо — еттинчи осмонда ўсадиган дарахт но-
ми бўлиб, ундан юқорига пайғамбарлар ҳам, фаришталар ҳам ўтол-
майди.

Таборақ — Қуръондаги сура номи.

Такбир айтмоқ — «Аллоҳу акбар» сўзларини айтишни билди-
ради.

Тариқатнинг йули кулли адабдур — яъни тарикатга
кирган кишининг йўли бошдан-оёқ адабга риоя қилишдан иборатдур.

Тарёк — заҳарга қарши ишлатиладиган дори.

Татаввуъ — ихтиёрий ўқиладиган намоз ёки тутиладиган рўза
ва бошқалар.

Ташдид — араб тилида бир ҳарфни икки марта ўқиш учун
қўйиладиган белги.

Таҳийёт — Худо ёки пайғамбарга юбориладиган ҳамду са-
но, салом ва тилаклар.

Таҳлил — «Ло илоҳа иллаллоҳ»ни айтиш.

«Тоҳо» — Қуръондаги сура номи.

Усмон боҳаё — ҳаёли Усмон, зикр қилишларича, чаҳорёр-
лар ичда Ҳазрати Усмон ута ҳаёли бўлган экан.

Фазкуруллоҳа касиран — бас, Аллоҳни кўн ёд этинг-
лар. Қуръон ояти.

Фалязҳаку қалилан — бас, оз кулсинглар. Қуръон оятига
ишора.

Ф а ш — салланинг пастга осилтириб қўйиладиган учи.

Х а т т и б а р о т — қутилиш хати, қиёмат куни жаннатга эга бўлган кишиларга жаннатга кириш учун берилладиган хат.

Х о т а м у н - н а б и й и н — пайғамбарларнинг охиргиси, яъни Муҳаммад алайҳис салом.

Ч а ҳ о р ё р — тўрт дўст, яъни Абу Бакр Сиддиқ, Ҳазрати Умар, Ҳазрати Усмон ва Ҳазрати Али.

Ч и л т а н — қир тан, яъни Қирқ одам. Бу қирқ киши авлиёлик қувватига эга бўлиб, дунё масалаларини ҳал қилишда Худонинг амри билан иш кўрадилар. Улганлар ўрни тирик одамлар билан тўлдириб турилади.

Ч о р з а р б у р м о қ — сўфийликда зикр айтишнинг ҳар хил йўллари мавжуд бўлган. «Тўрт уриш» деб аталган бу йўлда қалба зикр айтиш тўртбурчак шаклида амалга оширилган. Яна мусиқа номи.

Ч у б и н о т — ёғоч от, бу ерда ўликни ётқизиб, қабрга олиб берилладиган амбар назарда тутилмоқда.

Ю ҳ и б б у ҳ у м ва ю ҳ и б б у н а ҳ у — уларни яхши кўради ва уни ҳам яхши кўрадилар. Қуръон ояти.

Қ о б а қ а в с а й и — икки ёй ораси, яъни дунё.

Қ о б и з ё к и қ о б и з у л - а р в о ҳ — жон олувчи фришта, яъни Аэроил.

Қ о з и й ў л - ҳ о ж а т — ҳожатларни раво қилувчи, яъни Аллоҳ.

Қ о л и л м и — бу ҳол илмининг акси бўлиб, дунёвий илмларни ўрганишдир.

Қ о л у б а л о — «ҳа» деб айтдилар. Худонинг «аласту бираббикум» («Мен сизларнинг парвардигорингизманми?») деган саволига берилган жавоб.

«Қ у л ҳ у в а л л о ҳ » — «айт, «Аллоҳ бирдир» деб бошланувчи» Қуръондаги сураи «Ихлос»га ишора.

Қ у т б у л - а қ т о б — қутбларнинг қутби, яъни авлиёларнинг шоҳи.

Ҳ о з и й — газавот ёки жиҳодда енгган киши.

Ҳ а д и с — Муҳаммад алайҳис салом оғзидан ёзиб олинган йўл йўриқлар.

Ҳ а с б и ҳ о л — аҳволнинг баёни, ҳаётдаги ҳолатини баён қилиш

Ҳ а қ қ у - л - я қ и н — бирор нарсанинг қандайлиги ва моҳиятини сезгилар ва ҳиссиётлар орқали билиб олиш.

Ҳ и д о я т и р а б б а н о — парвардигоримизнинг тўғри йўлга йўллови.

Ҳ о л и л м и — тасаввуфга кириб, авлиёлик илми билан шуғуллашиш ҳол илми деб аталган.

Ҳ у а р р а с и н о л и б о н , н а ф с б о ш и г а с о л и б о н — дарвишлик сулукидаги кишилар зикр айтётганларида томоғларидан арра овозига ўхшаш овоз келган. Буни «зикри арра» деб аташган.

Ҳ у р м а т у л - ф у қ а р о и л - м ў м и н и н а а ʼз а м у и н д а л - л о ҳ и м и н с а б ʼи и с - с а м о в а т и в а л - а р з и — мўмин фақирларни ҳурматлаш Худо олдида етти қат осмон ва ердан ҳам улуғроқдир.

Ҳ у ҳ а л қ а с и — ҳалқа, яъни доира қуриб, «ҳу», яъни «Аллоҳ» дейиш, зикр айтиш.

ЛУҒАТ

- Адам бўлмоқ* — йўқ бўлмоқ
Азозил — шайтоннинг асл оти
Аладдавом — доимий
Анбиё — набий (пайғамбар) лар
Ариғ — покиза, тоза
Асҳоб — дўстлар
Ахгар — чўғ
Аъмо — кўр
Ахком — шариат ҳукмлари
Бад — ёмон
Барқ — чақмоқ
Беша — ўрмон
Беҳроқ — яхшироқ
Бихамдиллоҳ — Худога шукр
Боб — 1. Бобонинг қисқартирилгани. 2. Эшик
Ботин кўзи — кўнгил кўзи
Бурҳон ул-атқиё — тақво аҳлининг ҳужжати
Ваҳдат — Аллоҳнинг бирлиги, ёлғизлиги
Вирду аврод — ўқиладиган вазифа (дуо) лар
Вофий — вафо қилувчи
Воқеа — туш
Газоф — бемаъни, асоссиз
Гириҳ — тугун
Гудоз — ёниш, қовурилиш
Гузар қилмоқ — ўтмоқ
Гўфтуғуи нораво — ёқимсиз сўзлашув, суҳбат
Даст-бадаст — қўлма-қўл
Дастор — салла
Доруссалом — тинчлик уйи, яъни жаннат
Дохил қилмоқ — киргизмоқ
Ду — икки
Дўруд — пайғамбарга юбориладиган тилак, дуо, саловот
Ениб келмоқ — қайтиб келмоқ
Езуқ — тақдир, ёзмиш
Залолат — адашув
Зеру забар — остин-устин
Зобит бўлмоқ — забт этмоқ, эгалламоқ
Зокир бўлмоқ — зикр айтувчи, Аллоҳни ёдловчи бўлмоқ
Ибоҳат — рухсат, мумкинлик
Ижобат — қабул
Изад — Худонинг исми
Изим — парвардигор
Илик — қўл
Истиғонат — кўмак, ёрдам
Иҳонат — хорлаш
Иҳроқ — куйдириш
Каенайн — дунё
Каждум — чаён
Каломи раббоний — Аллоҳ сўзлари
Қоҳил — дангаса, ишёқмас
Ломакон — маконсиз, бўшлиқ
Лоғар — ориқ
Мавло — хожа, яъни Аллоҳ

Мағас — нашла
Мазаррат — зарар
Милакут — 1. Подшоҳлик. 2. Фаршталар олами.
Малик — подшоҳ (Аллоҳ исми)
Мансух — бекор булиш, учириб, чизиб ташлаш
Маркаб — улов
Маснуъот — Аллоҳ яратган нарсалар
Машиойихи мотақаддам — аввал утган шайхлар
Мақом — урин, мартаба, даража
Мағфур — кечирилган
Маҳиар — киймат куни
Меърож — Мухаммад пайгамбарнинг осмонга чиқishi
Мовуминдик — манманлик
Мор — илон
Моҳи — балик
Мужоҳада — курашиш, нафсга қарши урушиш
Мужтабо — танланган, сайлаб олинган
Музд — меҳнат эвазига олинган ҳақ
Муояна — аниқ, аён
Муртазо — Ҳазрати Алининг лақаби
Мусаллам — таслим булиш
Мутобағат — тобелик
Муширик — қофир
Муҳораба — кураш
Муҳиб — дуст, севишган киши
Муру мор — чумоли ва илонлар
Ноумид — ноумид
Навха — айтиб йнглаш
Нажас — нажосат, ифлослик, ифлос нарса
Наҳи мункар — ёмонликдан қайтариш
Низ олмоқ — бировдан ҳадя, совга-салом олмоқ
Нори сақар — дузах олови
Носиҳ — насихат қилувчи
Обид — ибодат қилувчи
Обу гил — сув ва тушроқ, инсон гавдаси
Оби сел — сел суви
Ол — оила
Осий — гуноҳкор, исён қилувчи
Орифи биллоҳ — Аллоҳни ганиган киши
Оҳи сарди — совуқ оҳи
Пертав — ёруғлик, нур, шуъла
Нур — тула, куп
Нироб — сувли, ешли, ёнға тула
Пишти гов — ҳукмз орқаси
Рабб ул-иззат — улуглик эгаси, Аллоҳ
Рабб ул-оламин — оламларнинг парвардигори
Раз — томир
Разияллоҳу — Аллоҳ ундан рози булсин
Расули акрам — иззатли пайгамбар
Раҳзан — қароқчи
Раҳо қилмоқ — бушатмоқ, озод қилмоқ
Рижо — умид
Ризвон — боғлар, бу ерда жаннат маъноснда
Ришва — пора
Риҳлат қилмоқ — ульмоқ
Рози ниҳон — яширин сир
Роҳила — манзил, йул

Сабук — енгил
Сад ҳазор — юз минг
Саййид ул-мурсалин — пайғамбарларнинг сарвари, улуғи
Саййид ут-тоифа — тоифанинг саййиди (пешвоси)
Сайрон — сайр этиш
Саллаллоҳу алайҳи васаллам — Аллоҳнинг унга дуоси ва саломлари булсин, бу жумла одатда Муҳаммад сузидан суиг ишлатилади.
Салот — намоз
Самоъ — дарвишларнинг қушиқ, мусиқа ва раклари
Сарвари машойих — шайхларнинг пешвоси
Сафдар — ботир, наҳлавон
Саъид — бахтли
Сихв — хато
Сижжин — дўзах
Сирот — кўприк, пулсирот
Сийим — рўзадор
Сомеъ бўлмоқ — қулоқ солувчи, эшитувчи бўлмоқ
Субҳи одиқ — чини тонг
Субҳу шом — эртаю кеч
Субо булмоқ — ажралмоқ, четга олмоқ
Суд — фойда
Сулук — йул
Суфийнақиш — ўзини сўфийларга ўхшатиш
Тажрид — ажрамол
Таййиб — тоза
Тайрон килмоқ — учмоқ
Такягоҳ — суяпчиқ
Тамуг — дузах
Тафриқа — фарқлаш
Тафриш — ёлғиз булиш
Тақи — ҳам
Тақий — нархезгар
Тағйир килмоқ — узгартирмоқ
Таҳаммул — чидаш
Тахт ас-саро — Ер ости
Тею — деб, дея
Тойиб — тавба қилувчи
Толиб — Худонни қидирувчи
Томм — тулиқ
Тонела — қиёмат
Тоҳир бўлмоқ — тоза, мусаффо булмоқ
Тубий еки тубо — жаннатдаги дарахт номи
Туроб — туфроқ
Ужбу рие — манманлик ва риёкорлик
Ужмоҳ — жаннат
Урен — ялонгоч
Укба — теналик, баландлик, дунглик
Уқбо — у дунё, охират
Фазла — қолдиқ
Фано бўлмоқ — барча нарсадан кечмоқ
Фано филлоҳ — илоҳиётга сингиб кетиш, узликлан тамом кечиш
Фасих тил — тушунарли аси ва чиройли тил
Футуҳ — галаба, муваффақият
Ҳабис — ифлос
Ҳайли — гуруҳи, тудаси
Хайма — чодир, чайла
Хайрот — яхшиликлар

Ҳодилуллоҳ — Иброҳим пайгамбарнинг лакаби, маъноси: Аллоҳнинг дусти.
Ҳамр — шароб
Ҳирка — эски либос. Бу ерда пирдан мурдга бериладиган рухсатнома
Ҳоиф — хавф этувчи, қурқувчи
Ҳокироҳ булмоқ — паст булмоқ, узини камтар тутмоқ
Ҳолиқ — яратувчи, Аллоҳнинг сифатларидан бири
Ҳосу ом — катта-кичик
Ҳуй — феъл, одат, атвор
Ҳашими хунбор — қонли кўз
Ҳсрик — лашкар
Ҳеҳраи сурх — қизил юз
Ҳугз — бойугли
Шақий — бадбахт
Шақоват — бадбахтлик
Шиква — шикоят
Шаҳавот — шаҳватнинг қуплиги, маъноси: бирор нарса нисбатан бўлган хоҳиш.
Шокир булмоқ — шукр атувчи булмоқ.
Шуруғ қилмови — бошламоқ
Яздон — Ҳудонинг номи
Якто — битта, елғиз
Эъроб — феълнинг туслаш
Угон — Ҳудонинг номи
Қавл — сўз
Қаловуз — стакчи, йўл бошловчи
Қапук — эшик
Қариб — яқин
Қилу кол — ган-сўз
Қойим — турувчи
Қомуг — ҳамма, барча
Қонев булмоқ — қаноат қилмоқ
Қурби — сени, яқини
Қуррату айнайн — икки кўз қораси
Ҳавс ул-ғиёс — ёрдамга келувчи, фарёдга стувчи
Ҳанин — бой
Ҳаркоб булмоқ — чуқмоқ
Ҳаффор — кечирувчи (Аллоҳ номи)
Ҳулом — қул, хизматкор
Ҳусл — ювинини
Ҳадиси набавий — пайгамбар хадиси
Ҳай — тирик, Аллоҳнинг сифатларидан бири
Ҳазоррдостон — булбул
Ҳизратиға келмоқ — ҳузурига, қабулига келмоқ
Ҳарба — қуроқ, кичик найза
Ҳижоб — нарда
Ҳилм — мулоимлик
Ҳиял — ҳийланинг қуплиги
Ҳодий — тугри йўлга солувчи
Ҳодий-ул-музиллин — адашувчиларни йўлга солувчи
Ҳоло — ҳозир, энди
Ҳу — Аллоҳ, ҳу-ҳу демак — Аллоҳ номини зикр этмоқ

МУНДАРИЖА

Муқаддима	5
Фақрнома	7
Ҳикматлар	19
Изоҳлар	200
Луғат	204

Ғафур Ғулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси
Литературно-художественное издание

ХОДЖА АХМАД ЯССАВИЙ

Книга изречений. Фақрнамэ

Художник О. Соибназаров

Ташкент, издательско полиграфическое объединение им. Г. Гуляма

ХОЖА АҲМАД ЯССАВИЙ

Девони ҳикмат

Фақрнома. Ҳикматлар

Расмлар муҳаррири *А. Кива*
Техн. муҳаррир *В. Барсукова, Т. Смирнова*
ИБ № 5039

Босмахонага 12.12.91. . . берилди. Босишга 20.01.92. да рухсат этилди. Бичими 84×108/₃₂
2-нав босмахона қоғо 4. Адабий гарнитур. Юқори босма 10,92 шартли босма табоқ,
11,12. бўёқ нусхаси 12 . . . нашр босма тобоғи. Жами 200000 нусха 1145 буюртма. Баҳо-
си шартнома асосида. *21-91. рақамли шартнома.

Ўзбекистон республикаси Матбуот Давлат қўмитасининг Ғафур Ғулом номидаги
Нашриёт-матбаа бирлашмаси, 700129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон Республикаси Ғ. Ғулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмасининг
1-босмахонасида босилди. 700002, Тошкент, Сағбон кўчаси, 1-бек кўча, 2-уй.